

Journal of Viet Nam Hoc

TẠP CHÍ VIỆT NAM HỌC
Đạt-lâm-hàk Gián-kiu ベトナム 越南學研究

Teaching Vietnamese at Osaka University (Japan) - Achievements and prospects 4

Đạy học tiếng Việt tại Đại học Osaka (Nhật Bản) - Thành tựu và triển vọng

NGUYEN Thu Quynh, DUONG Thu Hang, SHIMIZU Masaaki & YAMAOKA Sho

History of language of Vietic: Contributions to understanding Vietnamese culture 32

Lịch sử ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu văn hóa Việt Nam

TRẦN Trí Dồi

From “Asia as method” to “Tây Sơn as method”? Postwar historiography and counter-memories from the margins in the Vietnamese diaspora 66

NGUYỄN Quốc Vinh

Vol.4, No.2, July 2023

JOURNAL OF VIET NAM HOC TẠP CHÍ VIỆT NAM HỌC

Đạt-lâm-hàk Gián-kiu ベトナム 越南學研究

Journal of Viet Nam Hoc

TẠP CHÍ VIỆT NAM HỌC

Đạt-lâm-hàk Gián-kiu ベトナム 越南學研究

Vol.4, No.2
J u l y
2 0 2 3

ISSN: 2706-8617

Journal of Viet Nam Hoc

TẠP CHÍ VIỆT NAM HỌC

Qat-lam-hak Gián-kiu ベトナム 越南學研究

Vol.4, No.2,
J u l y
2 0 2 3

Journal^{OF} Viet Nam Hoc

TẠP CHÍ VIỆT NAM HỌC

Đạt-lam-hak Gian-kiu ベトナム 越南學研究

Vol.4, No.2, July 2023

Advisory Board

Bao THAI (THÁI Duy Bảo)
(Linguistics, ANU, Australia)
ĐINH Quang Hải (History, VASS, Vietnam)
ĐOÀN Thiện Thuật
(Linguistics, VNU-Hanoi, Vietnam)
IWAI Misaki 岩井美佐紀
(Sociology, Kanda U.I.S, Japan)
Hy Van LUONG (LƯƠNG Văn Hy)
(Anthropology, University of Toronto, Canada)
Michael HSIAO
(Sociology, Academic Sinica, Taiwan)
NGÔ Như Bình (Linguistics, Harvard U., USA)
NGÔ Văn Lê
(Anthropology, VNU-HCM, Vietnam)
NGUYỄN Thị Phương Châu
(Culture, VASS, Vietnam)
SHIU Wen-tang
(History, Academic Sinica, Taiwan)
TRẦN Trí Dõi
(Linguistics, VNU-Hanoi, Vietnam)

Editor-in-Chief

Wi-vun CHIUNG
(National Cheng Kung Univ., Taiwan)

Editorial Board

BÙI Quang Hùng
(National Univ. of Kaohsiung, Taiwan)
Frank DHONT
(National Cheng Kung Univ., Taiwan)
HỒ Thị Thanh Nga (Culture, VASS, Vietnam)
Peter KANG
(National Taiwan Normal Univ., Taiwan)
PHẠM Ngọc Thúy Vi
(Anthropology, VNU-HCM, Vietnam)
SHIMIZU Masaaki 清水政明
(Osaka University, Japan)
TÂN Lê-kun (National Cheng Kung Univ., Taiwan)
TRẦN Thị Lan
(National Univ. of Kaohsiung, Taiwan)

Vietnamese editor

LÙ Việt Hùng
LƯU Bội Thiên
PHẠM Ngọc Thúy Vi
THÁI Thị Thanh Thủy

Taiwanese editor

PHOAN Siù-liân

Chinese editor

TÂN Lí-iông

Japanese editor

SHIMIZU Masaaki

English editor

Vivian SU

Administrative editor

TÂN Lí-iông

Publishers

Center for Vietnamese Studies, NCKU
Asian Atsiu International
(1 University Rd., Tainan 701, TAIWAN)

Subscription

Please refer to the following website for
detailed information.

訂閱請洽華藝線上圖書館

Abstracting & Indexing
本期刊收錄於 TCI, ACI, CEPS
電子版本 Electronic version
<https://www.airitilibrary.com>

ISSN:2706-8617 (print)
ISSN:2706-8625 (online)

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form or by any means without permission in writing from the publishers.

Research Papers:

- Teaching Vietnamese at Osaka University (Japan) -** 4
Achievements and prospects
Dạy học tiếng Việt tại Đại học Osaka (Nhật Bản) - Thành tựu và triển vọng
NGUYEN Thu Quynh, DUONG Thu Hang,
SHIMIZU Masaaki & YAMAOKA Sho
- History of language of Vietic:** 32
Contributions to understanding Vietnamese culture
TRẦN Trí Dõi
- From “Asia as method” to “Tây Sơn as method”?** 66
Postwar historiography and counter-memories from the margins
in the Vietnamese diaspora
NGUYỄN Quốc Vinh

Teaching Vietnamese at Osaka University (Japan) - Achievements and prospects¹

Ph.D. Nguyen Thu Quynh
Thai Nguyen University of Education, Vietnam

Assoc. Prof. Duong Thu Hang
Thai Nguyen University of Education, Vietnam

Prof. Shimizu Masaaki
Osaka University, Japan

Ph.D. Yamaoka Sho
Osaka University, Japan

Abstract

Since the establishment of diplomatic relations in 1973, the relationship between Vietnam and Japan has been continuously consolidated and developed. Vietnamese has become one of the languages of interest in this country. Along with a team of qualified lecturers and in-depth research orientation in the fields of culture and society of Vietnam, the Department of Vietnamese, Faculty of Foreign Languages - Osaka University (Japan) has obtained many results in teaching Vietnamese activities to Japanese students; contributing to solving the challenges posed by learning needs, employment, and social practical issues related to the requirements of using Vietnamese. The article aims at two goals: (1). Evaluation of achievements in Vietnamese language training; demands and aspirations of students studying Vietnamese at Osaka University; (2). Analysis of opportunities and prospects in Vietnamese training at Osaka University. The research methods used in this article are professional solutions and combine qualitative and quantitative methods.

Keywords: Vietnamese language, teaching Vietnamese as a foreign language, Osaka University, Japan, achievements, prospects

¹ This article is based on the content presented “Dạy học tiếng Việt tại Đại học Osaka (Nhật Bản) - Thành tựu và triển vọng” at the 2022 International Scientific Conference: French - Vietnamese - Japanese Cultural and Educational Exchange: History and development

1. Statement of the problem

In the context of international integration and cultural diplomacy of Vietnam today (Ha, 2012; Thuy, 2020; Yen & Huong, 2020), the Vietnamese language plays an increasingly important role as a cultural bridge, bringing Vietnam to the world and bringing the world closer to Vietnam. Teaching and learning Vietnamese is popular in many countries, including Japan. Since Vietnam established diplomatic relations with Japan (1973) and especially since the reconstruction of diplomatic relations (1992), Vietnamese has become one of the languages of interest in this country. The good diplomatic relations between the two countries of Vietnam and Japan have become an important premise for the development of Vietnamese language teaching and learning in Japan today (Duong, 2019). The Vietnamese language learning movement has become a “phenomenon” in universities in Japan (Thuy, 2008). Many Vietnamese language faculties were established at Japanese universities such as Tokyo University of Foreign Studies (1964), Osaka University of Foreign Studies, which is now under Osaka University (1977), Kanda University of Foreign Studies (2001), Showa Women’s University (2018), Kanda Institute of Foreign Languages (2014), etc.

Osaka University is the sixth oldest university and also one of the most prestigious universities in Japan today. The university’s educational philosophy is Open to the world with the spirit of “*For people. For the world. For the future.*” by scholar Ogata Kouan (<https://www.osaka-u.ac.jp/en>). The Vietnamese Language Department under the Faculty of Foreign Languages - Osaka University has a long history of nearly 50 years as a prestigious Vietnamese language teaching environment at the undergraduate and graduate levels (Duong, 2019). The training results of the Department have obtained many remarkable achievements.

This study focuses on answering the following three questions:

- (1) What are the current achievements of the Vietnamese language program at Osaka University?
- (2) What are the needs and aspirations in learning Vietnamese of students

studying Vietnamese at Osaka University?

(3) What are the prospects for Vietnamese language training for Japanese students at Osaka University?

This program self-assessment model can be applied to evaluate Vietnamese language programs in countries around the world, contributing to improving the quality of Vietnamese language training and affirming the position and role of Vietnamese in the current context of globalization and international integration.

2. Research objects and methods

2.1. Survey respondents

Survey respondents in this study are students and lecturers of the Vietnamese Language Department, Faculty of Foreign Languages - Osaka University (Japan). Specifically, 28/81 students (accounting for 34.6%) responded to the survey. The survey participants were randomly selected and they come from all four courses (from year 1 to year 4). There are 4/6 lecturers (accounting for 66.7%) participating in the interview. These lecturers have different professional qualifications, ages and teaching experiences, which ensures the diversity of information collected for the research. To secure the personal information of the participants, the students were coded from S#1 to S#28 and the lecturers were coded from t#1 to t#4. In addition, documents related to the evaluation such as coursebooks frameworks, course syllabi, coursebooks, and teaching and learning materials used by the Vietnamese Language Department are collected and analyzed.

2.2. Research instruments and survey procedure

This research was conducted on the basis of combining quantitative and qualitative methods, in which the data was mainly collected from a survey questionnaire and interview, which were administered for 2 weeks (from 24/7/2022 to August 6, 2022).

The content of the survey questionnaire and interview was approved by the Research Ethics Board of Osaka University. The survey questionnaire for students consists of two types: open-ended and close-ended questions. In particular, for open-ended questions, students could give answers and elaborate on their points without any limitations; meanwhile, for close-ended questions, students were required to select from a limited number of options (multiple choice single answer and multiple choice grid) to express their opinions.

Before conducting the survey, members of the research team met and discussed directly with the student participants; explained the research objectives, and the purpose of the survey; and sent the online link on Google Forms to students. The responses were collected and processed on Google Excel. The data was calculated by percentage and was displayed in charts according to specific content domains. The lecturers participated in online interviews on Google Forms. The interview responses were collected by the research team to serve the qualitative research purpose.

In addition, the research team conducted an analysis of documents related to the evaluation such as coursebooks frameworks, course syllabi, coursebooks, and teaching and learning materials used by the Vietnamese Language Department for the purpose of quantitative and qualitative research. The expert method was also used to consult experts' perspectives about the training program and relevant contents, serving the analysis and evaluation of achievements and prospects in Vietnamese language teaching at Osaka University.

3. Research results

3.1. Achievements in Vietnamese language teaching at Osaka University

According to our survey, three important factors that make up the success of Vietnamese language teaching at Osaka University are the training programs, teachers and learners.

3.1.1. The training program is built in the orientation of competence development and cultural integration, responding to the Vietnamese language competency framework for foreigners at a good level

By studying the Vietnamese language program at Osaka University, we could identify some of the following basic information:

(1). Structure and time

The training program at the Vietnamese Language Department, Osaka University has 52 courses, including 51 two-credit courses and 1 one-credit course. This program is structured into 3 blocks: compulsory, semi-compulsory and elective blocks.

The requirements for students to complete the program are: (i) completing 20 credits of the compulsory courses (years 1 and 2); (ii) completing 16 practice credits (years 3 and 4) and 8 practice and discussion credits of the compulsory block (year 2, 3, 4); (iii) completing 24 credits of theory or practice and discussion of the elective block (year 2, 3, 4); (iv) completing 8 credits of the graduation paper.

(2). Content

The Vietnamese language program at Osaka University has rich and intensive content. In addition to providing basic knowledge related to the language (phonetics, vocabulary, grammar, pragmatics) and drilling language skills (listening, speaking, reading, writing) in courses of the compulsory block, the program also develops compulsory and elective courses which focus on intensive issues such as Southeast Asian languages; Oceanic languages; Vietnamese literature; Vietnamese Studies; Cultural Generals; Southeast Asian culture and society; Southeast Asian History, etc.

Compared with the requirements of the Vietnamese language competency framework for foreigners (VLCFF) (Vietnamese Ministry of Education & Training, 2015), we can see that the required Vietnamese proficiency level of students after the first year must be A1 (Level 1/6), and after the second year, it must be A2 (Level 2/6). Compared to the requirements of this framework,

students learning Vietnamese at Osaka University are exposed to online news at an early stage (VLCFF requires learners to listen to the radio and watch TV at B1, Level 3/6) and the reading comprehension of folk tales (Reading comprehension of documents on topics related to specialization at B1 - level 3/6). Much of the deep and narrow expertise provided in the Vietnamese 4 course of the program are also the contents selected to teach in the Vietnamese Philology Program for students in the first and second year, for example, Fundamentals of Vietnamese Culture, Fundamentals of Linguistics and Vietnamese, Vietnamese Culture, etc. This shows that the outstanding features of the Vietnamese program at Osaka University are focusing on in-depth knowledge of Vietnamese and integrating culture in teaching Vietnamese as a foreign language. This approach is very suitable for the current trend of foreign language teaching in the world.

Beside the compulsory courses for students in the first and second year, the compulsory courses for students in the second, third and fourth year focus on a number of issues such as studying Vietnamese, Vietnamese culture and society; the similarities and differences between Vietnamese and Japanese language and culture, etc. In these courses, students may be required to choose a topic to present in Vietnamese or to compare the text of a specific literary work in Vietnamese which has been translated into Japanese. The outstanding skills that students are trained through the learning of these compulsory courses are the skill of using language in a specific context (writing reports, preparing discussions and presentations on a topic throughout the course; Vietnamese-Japanese or Japanese-Vietnamese bilingual translation).

The elective courses for students in the second, third and fourth year in the program is also quite rich. The elective courses in the form of lectures or discussions and practice are responsible for providing Vietnamese knowledge and drilling skills to use the language for learners. In particular, theoretical and practical contents related to the basic and intensive knowledge of the language, literature, culture, society, and history of Vietnam and Southeast Asia are highly valued.

Thus, in terms of the content of the Vietnamese language program at Osaka University, it can be seen that the content of the program reflects the outcome standard requirements; ensures the cohesion between compulsory, semi-compulsory and elective courses; ensures the logic and continuity between the basic courses and the specialized ones; ensure rationality, continuation between theoretical courses and discussion and practice courses.

The content of the elective courses is rich, updated and integrated, providing comprehensive background and specialized knowledge for learners, equipping them with both cultural, social and historical backgrounds when learning the language. At the same time, learners can develop the skill of using Vietnamese in specific contexts related to practical work later when graduating.

The training program is relatively open; learners can select issues by their own forte, their own aspirations or current issues that arise in practice to include in the contents of research, exchange, discussion and presentation throughout the course. The content of this Vietnamese language program fully meets the Vietnamese language competency framework for foreigners at a good level. Students can reach B1 - Level 3/6 in the third year and reach B2 - Level 4/6² in the fourth year. Moreover, with the knowledge and skills that they have accumulated in specialized courses, students learning Vietnamese at Osaka University can achieve C1 - Level 5/6 in the six-level Vietnamese language proficiency framework³ for the reading skill.

² According to the Vietnamese language proficiency framework, at B2 Level, learners can understand the main ideas of a relatively complicated text on different topics, including the contents of their own professional fields; communicate smoothly and naturally with Vietnamese people; write clear and detailed texts on many different topics and state their views on a problem, pointing out the advantages and disadvantages of different options.

³ According to the Vietnamese language proficiency framework, at C1 Level, for reading skills, learners can understand articles and reports related to current issues, in which the author clearly shows the stance or specific viewpoints; understand long, complex or new guidelines.

(3). Course Syllabi

The structure of a course syllabus built in this Vietnamese language program includes 3 major parts: (a) General information about the course; (b). Detailed information about the course; (c). Information about lecturers. Specifically:

(a). General information about the course includes the following: course code, semester, date/period, course name, classroom, course number, credit number, for what year students, lecturer, and multimedia class information.

(b). Detailed information about the course includes the following: course name, teaching language, class type, course objectives, learning goals, requirements/prerequisites, study plans, independent research outside the classroom (self-study), coursebooks, reference materials, scoring policies, other notes, special notes, and other course information.

(c). Information about lecturers includes the following: full name of lecturers, working organizations, titles, and email addresses.

It can be seen that the information and content provided in a course syllabus with a structure like this ensure the necessary and important information of a course.

The aim and objectives of a course shown in the syllabi of the Vietnamese language program are stated relatively clearly, fully, specifically and accurately; ensure consistency with the goals of the training program; are feasible, inheritable and updated. The course objectives show the requirements for learners instead of the tasks of the teacher. The objectives of the courses are generally quite specific and measurable; suitable for reality as well as for learners. The objectives of the courses in the program also show the continuation and unity; there is no overlapping relationship with previous courses or later courses. The analysis of the Vietnamese 4 course syllabus has demonstrated this. The objectives and goals of this course are shown in the following diagram:

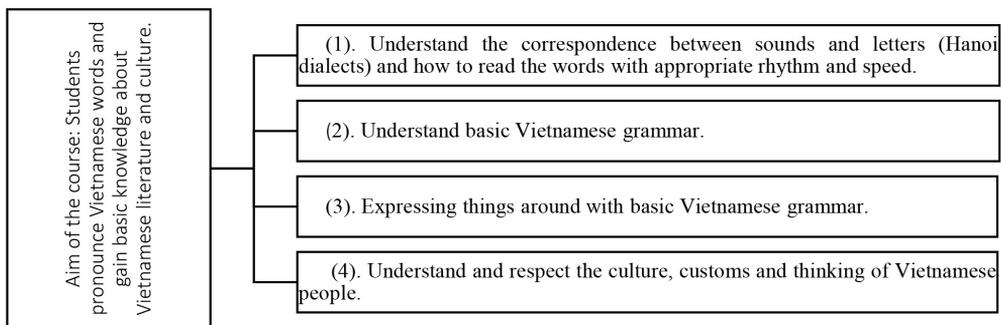

Diagram 1: Aim and objectives of Vietnamese 4 course

The type of courses is also clearly stated in the course syllabi. Different from the credit training system in Vietnam, a course always has theoretical, practical, discussion contents and sometimes exercises. The courses in this training program are stipulated to include lecture courses, practical courses, seminar courses and experimental courses. Accordingly, the content of the course, the procedure and the form of organizing the class also vary between these types of courses. In a lecture course, the teacher tends to provide knowledge to learners, for example, in the courses Lectures on Vietnamese culture, Lectures on Southeast Asian languages, and Lectures on Vietnamese literature. A practical course focuses on students practising the skills of using language through text reading comprehension, making direct conversations with teachers or participating in drama, etc. as in the courses of Vietnamese 14, Vietnamese 5 and Vietnamese IIA. A seminar course requires students to study documents, select and prepare the discussion content. For example, in the course Discussion on Vietnamese literature, students are asked to read contemporary literary works of Vietnam, thereby learning about Vietnamese people and life. Students must also prepare their own topic to exchange and discuss with others. The type of experimental course helps students develop the skills of using Vietnamese by receiving information appearing in daily conversations of Vietnamese people. This type of course is applied in Vietnamese 11.

Other information included in course syllabi such as requirements/prerequisites, study plans, independent research outside the classroom (self-study), coursebooks, reference materials, and grading policies are also mentioned quite clearly in the syllabus of each course. Overall, the Vietnamese language program at Osaka University is built very flexibly, and there is no binding requirement under the prerequisite. The orientation of self-study for students is specifically stated in the syllabus, such as the content students need to read and what they need to do before lessons. The form of testing and assessment of the courses is also relatively diverse and is clearly notified in course syllabi so that students are prepared and oriented from the beginning. The areas for testing and assessment which are mainly used in the course syllabi of this program include the attitude of the learners, their participation in the class, comment sheets, presentation content and final tests.

(4). Coursebooks and other teaching materials

Based on the statistical results of coursebooks, documents and basic teaching materials that 4 lecturers (2 Japanese lecturers and 2 Vietnamese lecturers) are using at the Vietnamese Language Department, Faculty of Foreign Languages - Osaka University, we can make initial remarks as follows:

(a). Regarding the coursebooks

The lecturers chose 6 sets of coursebooks in teaching Vietnamese, mainly used for compulsory courses in years 1 and 2. There is one set of Vietnamese coursebooks published in Japan *ゼロからスタートベトナム語 [文法編]* (五味政信監修、2020年、Jリサーチ出版) The main language used to explain in this coursebook is Japanese. This coursebook is used for teaching Vietnamese 1 - the first course for students when starting the program.

The second set of coursebooks selected to teach students in the first year is *Live in Vietnamese 1,2* (Saigon Vietnamese Language Center, internal circulation documents, 2018). This set of coursebooks was compiled in the communicative approach, focusing on the topics such as introducing yourself (name, nationality, ...), eating habits (food, ordering food, ...), jobs, objects, animals, plants and family. The structure of a

lesson includes dialogue, practice, grammar notes, and common words. The grammar part of the lessons is simply explained in Vietnamese and has a practical illustrative example associated with Vietnamese communication situations. At the end of the coursebooks, there is also an Appendix of Vietnamese - English words for learners to look up. This set of coursebooks is used in the course Vietnamese 2. Compared with the objectives of Vietnamese 2, it can be seen that this set of coursebooks is perfectly suitable for learners, especially for those who start learning Vietnamese.

In addition, some other coursebooks are also selected to teach students in the second year: Vietnamese coursebook for foreigners, Volume 2, Volume 3 (Nguyen Van Hue chief author, Ho Chi Minh City National University Publishing House); Intermediate Vietnamese speaking coursebook (Tran Thuy Vinh, Tran Thi Minh Gioi, 2017, Ho Chi Minh City National University Publishing House); Intermediate Vietnamese coursebook (listening practice) (Bui Thi Phuong Chi - Duong Thi Thu Huong - Nguyen Van Pho, 2017, Ho Chi Minh City National University Publishing House). These coursebooks all meet the objectives and requirements of the Vietnamese language proficiency of the courses. In particular, there are 2 sets of coursebooks for students to practice listening and speaking skills at the intermediate level, and they have been used in teaching students in the second year. Compared to the requirements of A2 Level in the Vietnamese language competency framework for foreigners, corresponding to the requirements of the second-year students' language proficiency, students can develop the ability to listen to detailed information, follow and understand natural and flexible conversations among Vietnamese people. Students also have access to and develop Vietnamese speaking skills at the B1 level by giving personal opinions to express their thoughts on some abstract topics such as money or future plans. Students are also involved in conversations on familiar topics without preparing in advance to express their personal opinions or their concerns about their family, hobbies, work and current events, etc.

(b). About teaching materials

Beside coursebooks, materials used in Vietnamese language teaching at Osaka University are also very abundant. These materials include monographs, reference books, and scientific articles carefully selected by lecturers, ensuring to meet the course objectives and suitable for the course content as well as the students. Some books that can be mentioned here are Fundamentals of Vietnamese Culture by Tran Ngoc Them (monograph), Advanced Vietnamese reading passages (a reference book for foreigners) by Hwang Gwi Yeon, Trinh Cam Lan and Nguyen Khanh Ha.

Some lecturers of the Vietnamese Language Department such as Shimizu Masaaki and Kondo Mika have focused on building and using digital learning materials in Vietnamese language teaching. The introduction of the fairy tale of Tam Cam into the content of the Vietnamese 5 course on the website <http://el.minoh.osaka-u.ac.jp/wl/vi/index.html> to serve teaching and learning is a very practical job, which is suitable for integrating culture in Vietnamese language teaching and suitable for the learning environment in the context of 4.0 technology today. The teaching content of this platform is designed to help students have basic knowledge of Vietnamese based on the fairy tale of Tam Cam. Through the fairy tale compiled on a digital platform with language teaching techniques, students can learn Vietnamese through a vivid and authentic material, and at the same time learn vocabulary and grammar from that material. Language skills such as listening, speaking and reading comprehension are also actively practised by the students through listening to, reading and writing again and again words, phrases and sentences from the text. Even for hard-working students, they can imitate to retell the fairy tale of Tam Cam according to the sample content.

Another outstanding feature of the teaching materials in this program is that they are highly selective and specialized. Lecturers have used works in the treasure of folk literature, medieval literature and contemporary Vietnamese literature to include in lessons such as Vietnamese proverbs and folk songs,

Vietnamese fairy tales, The Tale of Kieu (Nguyen Du), Luc Van Tien (Nguyen Dinh Chieu), Measuring the heart (Nguyen Ngoc Tu), Short Stories by Bao Ninh, Happiness of Vietnamese people (Le Ngoc Van), I see yellow flowers on the green grass (Nguyen Nhat Anh), Fairy tales for adults (Nguyen Nhat Anh). It is interesting to note that I see yellow flowers on the green grass (Nguyen Nhat Anh) is compiled in a bilingual form (Vietnamese - Japanese).

It is believed that coursebooks and teaching materials are the “backbone” of the course; therefore, it can be said that the Vietnamese Language Department, Faculty of Foreign Languages, Osaka University has built a solid frame for the courses in the program. Continuing the development orientation of the program in the near future, the Faculty can cooperate with Vietnamese language experts or experienced lecturers in Vietnamese language teaching to compile Vietnamese coursebooks according to qualifications and competencies, meeting at high levels the requirements of the Vietnamese language competency framework issued by the Ministry of Education and Training of Vietnam.

3.1.2. Lecturers can promote flexibility, autonomy and have the “self-determination” right in teaching

In the post-method era, the teacher plays a very important role in maximizing learning opportunities for students, promoting interaction between lecturers and students to enhance the autonomy of learners. The method of teaching Vietnamese as a foreign language placed in the post-method era to promote the flexibility and autonomy of the teacher is also a typical and promising trend. This is also clearly shown in the Vietnamese language program at Osaka University. The role of lecturers in this training program is undeniable; they can promote their flexibility, initiative and creativity in teaching, curriculum development and scientific research.

Realizing that Vietnamese language teaching must be associated with the cultural, social and historical context of Vietnam and the region; having experience of studying, living in Vietnam or being Vietnamese, lecturers in the

Vietnamese Language Department have compiled Vietnamese language teaching content that clearly shows the relationship between language and culture; between the language learning environment and the language practice environment; between native and foreign languages.

The teaching contents and methods shown in course syllabi show that lecturers are very autonomous in knowledge and have good professional competence. The teachers have general and specialized knowledge about linguistics and the Vietnamese language; have knowledge and experience in language teaching methods to meet the teaching situations well, and select appropriate coursebooks and learning materials. The teachers are also very knowledgeable about Vietnamese culture and countries in the region with cultural situations close to Vietnam. Therefore, lecturers can flexibly design the lesson content, making the lesson more effective. The lecturers are given the self-determination right, promoting their creativity every time they go to class to suit each student and specific class.

We can look at the way teacher Shimizu Masaaki teaches Vietnamese through the Nom poem *Luc Van Tien* (Nguyen Dinh Chieu) (Shimizu, 2022) to clearly see the autonomy, flexibility and creativity of the lecturers when implementing the program. This stems from the assumption that Japanese students all use kanji in daily life, so they already have a certain vocabulary of Chinese origin. This method of teaching really works if Japanese students learn Vietnamese through Nom scripts. For Japanese students, memorizing Sino-Vietnamese words is relatively easy because students can speculate the meaning of Sino-Vietnamese words by comparing how to say Sino-Vietnamese and Sino-Japanese words. Learning to memorize pure Vietnamese words will be more difficult as they do not have any in common with Japanese words. Therefore, Shimizu Masaaki has proposed the method of applying Nom scripts when teaching pure Vietnamese vocabulary. Through the image of the equivalent Nom script, Japanese students can figure out the Sino-Japanese sound of the Nom script and then creates a relationship between the sound of the Nom script

and the Sino-Japanese word as well as the meaning of the word. He conducted experimental teaching of the Nom poem Luc Van Tien in the course Southeast Asian society and culture – Vietnamese Modern Literature. During the lesson, teacher Shimizu Masaaki used the Nom poem to guide students to approach the original material and then provide students with an analysis of each Nom script. Students then can understand the structure and meaning of each Nom script in the poem. When students have basic knowledge about how to say Sino-Vietnamese words, they can easily feel the relationship between the Nom scripts and how to say Sino-Vietnamese words in the poem.

After investigating the content and method that Shimizu Masaaki teaches Vietnamese to Japanese students, it can be seen that the lecturers are given autonomy in teaching and professional activities. Teachers always grasp the external and internal factors affecting students' language learning (e.g. indigenous cultural traditions, language, society, history, etc.) so that they can decide on the most appropriate and flexible treatment. Lecturers are people who have the self-determination right in the lesson plan and the path of implementing the course. The teachers can mobilize the available facilities in a specific classroom environment to achieve the goals and effectiveness of the teaching process. This also creates opportunities for lecturers to promote their competence and creativity.

3.1.3. Students can promote autonomy and develop Vietnamese language proficiency, satisfying the Vietnamese language competency framework for foreigners

Studying the Vietnamese language program at Osaka University, and realizing the active and flexible role of lecturers, we also think that students can promote their autonomy and develop language skills, especially the competence to use Vietnamese.

The viewpoint of taking learners as a center to promote students' autonomy is shown in the fact that the teacher minimizes lecture time and focuses on

applying modern practical methods such as group discussion and student presentation, encouraging learners to actively use Vietnamese to exchange and express their opinions. These methods will help students improve their competence to use Vietnamese, especially their communication competence. To gain such achievements, students have to prepare all the learning materials and study the lesson before going to class as well as after finishing their class. These requirements are clearly shown in course syllabi, study plans and independent research outside the classroom (self-study). For example, in the Vietnamese 3 course, students are required to study outside the classroom, practice listening with CDs, and practise writing following the requirements in teaching materials. In the Vietnamese 5 course, students need to look up new words, read the text by themselves, listen to stories and memorize the folk tale of Tam Cam. In the course Vietnamese IVA, students self-study by comparing the original version and the Japanese version of the work I see yellow flowers on the green grass (Nguyen Nhat Anh), look up new words and expressions, and prepare questions to ask in class. At the end of the course, students must create their own translations by summarizing the points of language and culture that have been discussed in class.

The study plan of the course shown in the course syllabus also creates a lot of space for students to train and promote their autonomy. For example, in the course Discussion on Vietnamese society, for lesson 1, the lecturers deliver guidelines; in lessons 2 and 3, the lecturer instructs students how to conduct research; in lessons 4 to 15 (the last lesson), students present their research topic and then listen to comments and discussions of other students in their class on their topic; at the same time, students also contribute and discuss the presentation topic of other students in the class. In the course Discussion on Southeast Asian society and culture, students need to understand and explain details about the circumstances and issues of foreigners in Japan; predict the difficulties that foreigners encounter in everyday life in Japan and propose solutions to the problems.

It can be seen that when participating in the Vietnamese language program at Osaka University, students are required to be responsible for their studies. Learners must be responsible for all decisions related to learning such as setting goals and motivation for learning, developing study plans and implementing learning activities, and choose appropriate learning methods. These are also decisive factors that help students have the opportunity and conditions to train and develop their learning skills in general and their Vietnamese language skills in particular.

In order to achieve this Vietnamese language proficiency, the Vietnamese Language Department of Osaka University also implements many supplementary learning activities to help students improve their Vietnamese language proficiency. Some activities expected to be implemented in the 2022 - 2023 academic year include organizing for students in the first and second year to go on an internship in Vietnam (September 2022), sending students to participate in the Japanese-Vietnamese eloquent contest in Nagoya province (October 2022), participating in the Vietnamese eloquent contest at Kanda University of Foreign Languages (November 2022), organizing the theatre festival (acting in Tam Cam), and registering students in the International Vietnamese Language Proficiency Test (February 2023). In particular, students will have to write their graduation paper in Vietnamese. This is compulsory for students; however, from the viewpoint of the teacher, having to do research, write and present a graduation paper in Vietnamese will help students develop four skills of using Vietnamese simultaneously in listening, speaking, reading, writing and especially creative as well as research competence of students.

Specifically, the Vietnamese language proficiency of learners studying Vietnamese at Osaka University has been confirmed in the International Vietnamese Proficiency Test - iVPT administered by the Vietnamese Research Center at National Cheng Kung University and Taiwan-Vietnam Cultural Association (Vietnam Testing Service - VTS). Particularly in the test held in 2022, there were sixteen students registering for the A-level test; thirteen of them

achieved the A1 level and one student achieved the A2 level. There were eight students registering for the B-level test; three of them got B1 level. Three students registered for the C-level test; two of them passed the C1 level. The results of this Vietnamese language proficiency test are recognized by many universities or Vietnamese language educational institutions such as the Ministry of Education of Taiwan, Osaka University, Vietnam Academy of Social Sciences, Hanoi National University, Ho Chi Minh City National University, Hanoi University, Harvard University (USA), Australian National University, etc.

3.2. Perceptions, needs and aspirations of students learning Vietnamese at Osaka University and prospects in Vietnamese language teaching at Osaka University

3.2.1. Perceptions of students learning Vietnamese at Osaka University

Before raising a survey question regarding the needs and aspirations of students, the research team asked students to comment on their own academic results in the last academic year. The comments are all in the tendency of affirming the progress of their academic results (S#4, S#10, S#13, S#16, S#17, S#20, S#26, S#27).

According to the survey results, 75% of the students said that their purpose of learning Vietnamese is to be able to get a future job. Thus, students when choosing to learn Vietnamese have very clear career purposes. 42.9% of the students said that the purpose for their learning Vietnamese is related to their love for Vietnamese and their aspiration to travel and explore the country and people of Vietnam. Another reason for choosing Vietnamese is that Vietnamese has many Sino-Vietnamese words and Vietnam is a neighboring country of Japan” (S#22).

The survey results on students’ perceptions of the importance of learning Vietnamese are summarized in the following figure:

Em đánh giá như thế nào về tầm quan trọng của việc học tiếng

Việt? あなたにとってベトナム語の学習はどれくらい重要ですか？

28 câu trả lời

Figure 1: Perceptions of students learning Vietnamese at Osaka University about the importance of learning Vietnamese

Students' responses show that they could see the importance of learning Vietnamese. 53.6% said that learning Vietnamese is "important"; 28.6% believed that learning Vietnamese is "very important". Thus, the number of students perceiving the importance of learning Vietnamese accounts for 82.2%. This high awareness of the importance of Vietnamese learning also plays an important role in promoting students' learning and self-study.

In the survey item about interest in Vietnamese lessons, the survey results are shown in Figure 2:

Em có hứng thú với các giờ học tiếng Việt tại trường

không? あなたは学校でのベトナム語学習の時間にどれくらいおもしろみを感じますか？

28 câu trả lời

Figure 2: The excitement of students in Vietnamese lessons at Osaka University

35.7% of the responses are “very interested”; 46.4% are “interested”. It can be seen that up to 82.1% of the responses are interested and very interested in Vietnamese lessons at the university. This interest will help students participate attentively in the content and the process of the lessons and encourage them to consciously drill their skills to use Vietnamese in and out of class.

Regarding students’ awareness of the process of practicing communication and using Vietnamese, the survey results are presented as follows:

Em có thường xuyên thực hành giao tiếp, sử dụng tiếng Việt không? あなたは普段どれくらいベトナム人と交流し、ベトナム語を使用していますか?
28 câu trả lời

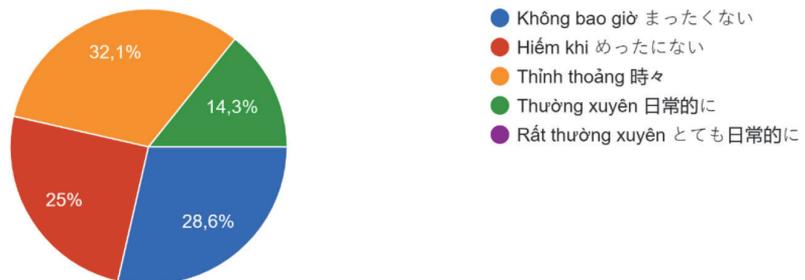

Figure 3: Perceptions of students learning Vietnamese at Osaka University regarding the practice of communication and using Vietnamese

According to the perceptions of students, 28.6% of the responses were “never” practicing communication; 25% were “rarely”; 32.1% were “occasionally”; only 14.3% of the students selected the category “often”. The responses of the students were certainly their own subjective assessments; however, this means that even though the lecturer tries to create an environment for students to practice the language, if it is only in the classroom space, it will certainly not be effective. These findings may open up many opportunities to cooperate and the prospect of creating an environment for students learning Vietnamese at Osaka University to connect with lecturers and students working and studying in Vietnam.

The survey results also indicate that students use Vietnamese the most in class (96.4%) and in talking to teachers (39.3%). There are 25.0% of the students

stated that they use Vietnamese to talk to friends. There are two responses in the “Other” section that need to be mentioned here: ひとりごと (Talk to yourself - S#14) and 町で見かけたベトナム人に話しかける時 (Talk to Vietnamese people seen in the town - S#8).

When being asked to assess their own Vietnamese skills, the students agreed that the two skills assessed at a good level are reading and writing. The two skills that students are still weak in are listening and speaking. This result is completely consistent with the result gained from the in-depth interview with the lecturers. With an introverted lifestyle, it is understandable that students’ acquisition of Vietnamese is good in reading and writing skills. And of course, listening and speaking skills are the two communication skills that the students are still weak in.

In the open-ended question about the difficulties students encountered when learning Vietnamese, the answers pointed out the difficulties in learning grammar, listening to conversations, imitating the mouth shapes to pronounce words, understanding the ideas of the lecturer, distinguishing the pronunciation of Vietnamese, being messy when trying to speak, lacking Vietnamese coursebooks, hearing the voice of strangers when speaking Vietnamese, etc.

Based on investigating the self-awareness of Japanese students learning Vietnamese at Osaka University about the purpose of learning, the importance of learning Vietnamese, their interest in Vietnamese lessons, their practice of communication and using Vietnamese, the skills they are good at or poor at, and the difficulties that they encounter when learning Vietnamese, the research team will investigate and analyze the needs and aspirations of these students.

3.2.2. The needs and aspirations of students learning Vietnamese at Osaka University

When investigating the needs and aspirations of students learning Vietnamese at Osaka University, the research team focused on several main issues related to students’ learning such as lecturers, learning environment,

training programs, teaching activities, and learning support activities. Analysis of the survey results reveals the needs and aspirations of the students as follows:

(1). Regarding lecturers: Students wish to learn Vietnamese with Japanese lecturers trained in Vietnam and Vietnamese lecturers who have studied in Japan. These two types of lecturers can use both Vietnamese and Japanese for teaching, and this may be the reason why students choose them. Many students (51.9%) also have the desire to study with a visiting Vietnamese lecturer in Japan.

(2). Regarding the Vietnamese learning environment: Most of the students want to learn Vietnamese directly in class with teachers. Other forms of learning such as learning on media and on language learning software are also chosen by students. In particular, many students have the desire to learn Vietnamese in classes connecting with students and lecturers in Vietnam. These aspirations can be taken into account when discussing the prospects for Vietnamese language training at Osaka University.

(3). Regarding the training program: Students have comments on adjusting the program duration and course content. Some opinions are related to the program structure, and coursebooks/learning materials.

(4). Regarding Vietnamese language teaching activities: Japanese students wish to participate in exchange programs with Vietnamese students. In addition, there are other responses related to lecturers changing teaching methods (19.0%) and creating an environment for students to practice the language (28.6%).

(5). Regarding teaching support activities: Students wish to participate in projects to experience Vietnamese-Japanese culture integration in Vietnamese; participate in classes connecting with Vietnamese lecturers and students. Some other responses are related to the development of training programs and the compilation of Vietnamese language proficiency test question items by lecturers.

3.2.3. Prospects for Vietnamese language teaching at Osaka University

Based on analyzing the achievements made in Vietnamese language teaching at Osaka University as well as the results of investigating the needs

and aspirations of students in section 3.2.2, we think that it is possible to further promote these achievements through the following activities:

First, developing a training program to meet the Vietnamese language competency framework for foreigners issued by the Ministry of Education and Training of Vietnam. The current Vietnamese language program implemented at Osaka University is assessed by lecturers and students at “good” and “very good” levels, especially based on the results of the in-depth interviews (T#2, T# 4). However, it should be noted that the work of developing training programs is a regular task of the educational institution. Therefore, although the Vietnamese language training program at Osaka University is good, it still needs to be further developed, especially in response to the Vietnamese language competency framework for foreigners that the Vietnamese Ministry of Education and Training issued in 2015. This competency framework is the unified basis for assessing the Vietnamese language proficiency of foreigners as well as creating favorable conditions for educational cooperation, exchange and recognition of diplomas and certificates with countries using the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR).

In fact, up to now, many Vietnamese language teaching institutions for foreigners in Vietnam have adjusted/renovated this activity in many ways and obtained positive results.

Referring to the Vietnamese language competency framework for foreigners, the Vietnamese language training program at Osaka University can continue to be developed and supplemented and adjusted in terms of study duration, course content, and coursebooks to ensure that the curriculum is more updated and consistent with the assessment criteria, helping students learn Vietnamese more conveniently in the process of using Vietnamese in learning, research and other activities.

Besides, assessment is an important stage of the training process in general and teaching Vietnamese to foreigners in particular. On the basis of adjusting and developing the Vietnamese language program in the orientation of the

Vietnamese language competency framework for foreigners as mentioned above, Osaka University can completely conduct the compilation of the Vietnamese language proficiency tests and organize the international Vietnamese language proficiency tests in Japan. However, to save resources and take advantage of the results of training institutions that have been allowed to organize tests and issue Vietnamese certificates for foreigners at 6 levels, Osaka University can connect and cooperate with these institutions to shorten the implementation time and effort. Thai Nguyen University of Education is one of the seven institutions authorized by the Ministry of Education and Training of Vietnam to organize tests and issue certificates of Vietnamese language proficiency for foreigners. Thai Nguyen University of Education's team of experts, who have experience in compiling test item banks and organizing Vietnamese language proficiency tests are fully qualified to support and assist Osaka University in the training of principles, the process and guidelines for the construction of the test item banks; and at the same time cooperate with Osaka University to organize the Vietnamese language proficiency tests for Japanese students.

Second, enhancing the implementation of cultural integration experience projects in Vietnamese language teaching. Japan and Vietnam are two co-literate countries and have many similarities in terms of geography, geography, and population. However, in the process of integrating and absorbing Western culture, the two countries have specific development trends. Right from the nineteenth century, while Vietnam continued the path of “seclusion” and military struggle against all foreign forces, Japan chose “Escape from Asia”⁴ and “Study promotion”⁵ to reform the country and integrate with Western civilization. Because of these different paths to modernity and civilization, the two countries have different cultural, economic and political characteristics. Therefore, cooperative relationships in general and specific activities in particular are always based on understanding and behaving in accordance with each country's culture

⁴ Fukuzawa Yukichi

⁵ Fukuzawa Yukichi

to be able to exploit strengths as well as harmonize or overcome the limitations. Based on the analysis in Section 4.1, a highlight of the Vietnamese Language Training Program at Osaka University is the emphasis on language exploitation in a close relationship with culture. However, to be able to regularly access, update and enrich the cultural life in Vietnam, participating in cultural integration experience projects in Vietnamese language teaching is a practical and effective activity. Thai Nguyen University of Education currently has several interesting cultural experience projects that can be shared and exchanged to contribute to enriching the Vietnamese language training program at Osaka University.

Thirdly, taking advantage of the development of the 4.0 era in the context of Vietnamese-Japanese cultural exchanges to organize classes connecting with Vietnamese students and lecturers. In the context of the industrial revolution 4.0, all difficulties and limitations in learning Vietnamese related to geographical distance, economic conditions or raging epidemics can be overcome by organizing classes connecting with Vietnamese students and lecturers. With a wealth of experience, Thai Nguyen University of Education is currently one of the potential and promising centers for Vietnamese language training for foreigners. In addition to training foreign students on the campus, recently, due to the epidemic situation as well as the development of science and technology in the digital age, Thai Nguyen University of Education has initially effectively implemented the teaching of Vietnamese for foreigners in new forms such as teaching online for learners in Mongolia, China, Laos, etc. Some promising and potential connection models between Osaka University and Thai Nguyen University of Education are: lecturers of Thai Nguyen University of Education Thai Nguyen University participating online in the lessons of the lecturers in Osaka University; teachers and learners of Vietnamese at Osaka University participating online in respective courses in Vietnam; lessons tailored to the needs of learners studying Vietnamese at Osaka University; online cultural experience projects, etc.

5. Conclusion

In order for Vietnam and Japan to continue a “comprehensive strategic partnership between Japan and Vietnam for peace and prosperity in Asia”, Vietnamese language training activities for Japanese people as well as Japanese for Vietnamese people need to be concerned because language is an important bridge for all cooperation and development.

Based on the evaluation of achievements in Vietnamese language training; needs and aspirations of students studying Vietnamese at Osaka University; as well as initially analyzing achievements and possibilities in Vietnamese language training for Japanese students at Osaka University, we realize that there are many prospects for Vietnamese language training in this university such as developing training programs to meet the Vietnamese language competency framework for foreigners; compiling a set of test questions for assessing Vietnamese language proficiency based on the Vietnamese language competency framework for foreigners and organizing an international Vietnamese language competency test in Japan; implementing Vietnamese-Japanese cultural integration experience projects in Vietnamese; organizing classes which connect with Vietnamese students and lecturers, etc. If these prospects are realized soon, we believe that the activity of teaching Vietnamese to Osaka University students will have more achievements and the Japanese people’s proficiency in using Vietnamese will be a precious gift on the occasion of the 50th anniversary when Vietnam and Japan established diplomatic relations in 2023. Language proficiency and cultural understanding will always be an important prerequisite for the two countries to effectively exploit the potential of cooperation, worthy of the strategic partnership; continue to strengthen trust, tighten friendship, meet the interests and aspirations of the two peoples, and promote peace, stability and prosperity in the region and the world.

Correspondence

Any correspondence should be directed to Ph.D. Nguyen Thu Quynh
(quynhn@tnue.edu.vn)

References

- Duong, B.D. (2019). The situation of teaching Vietnamese in universities in Japan. Proceedings of international scientific conferences *Issues of teaching Vietnamese and doing research on Vietnam in the world today*. VNU-HCM Publishing House, 1-11.
- Giang, P.T.T., & Tan, H.N. (2020). Investigating Vietnamese coursebooks for foreigners. *TNU Journal of Science and Technology*, 225 (07), 419-426.
- Ha, T.T.T. (2012). Cultural diplomacy and its role in Vietnamese politics from 1986 to the present. *VNU Journal of Foreign Studies*, 28 (3), 185-193.
- Huong, N.V. (2019). Developing curricula in the field of teaching Vietnamese as a foreign language. *Proceedings of the 3rd International Conference on Vietnamese studies*. 642-654.
- Karlova, P. (2018). Establishment of Vietnamese Studies in Japan: Contribution by ethnologist Matsumoto Nobuhiro (1919-1939). *Journal of Asia-Pacific Studies (Waseda University)*, 31, 189-201.
- Kirkpatrick, D.L. (2006). *Evaluating training program: The four levels*, San Francisco: Berett – Koehler Publishers.
- Linh, O.T.M., Quynh, N.T. & Hang, D.T. (2019). Assessing Vietnamese Language Proficiency Based on Vietnamese language competency framework for foreigners at Thai Nguyen University of Education. *American Journal of Educational Research*, 7 (8), 561-569. DOI:10.12691/education-7-8-5.
- Quynh, N.T. (2017). *Building a system of Vietnamese online exercises based on the Vietnamese language competency framework for foreigners at Thai Nguyen University of Education* (a scientific research project managed by Thai Nguyen University).
- Richards, J.C. (2001). *Coursebooks Development in Language Teaching*. Cambridge University Press.
- Shimizu, M. (2014). Henri Maspero and Vietnamese phonetic history research. The

- International Conference of *French School of the Far East (EFEO) and social sciences and humanities in Vietnam*, 1-10.
- Shimizu, M. (2022). Teaching Vietnamese through the Nom poem Luc Van Tien by Nguyen Dinh Chieu at Osaka University, Japan. Proceedings of the International Conference *Celebrity Nguyen Dinh Chieu in the present day, Truth National Political Publishing House*, 633-650.
- Tuyet, P.T.Y. (2019). Characteristics of the situation of Vietnamese language teaching and Vietnamese studies in the world. Proceedings of the Fourth Vietnam International Scientific Conference *Issues of Vietnamese language teaching and Vietnamese studies in the world today*. VNU-HCM Publishing House, 249-264.
- Thuy, L.T.T. (2008). Learning Vietnamese in Japan; *Journal of Northeast Asian Studies*, No. 3 (85), 70-75.
- Thuy, N.T.G. (2020). Cultural diplomacy in Vietnam's foreign policy. *Journal of Science*, 17 (4), 646-655.
- Vietnam Ministry of Education and Training (2015). *Circular No. 17/2015/TT-BGDĐT dated September 1, 2015, promulgating the Vietnamese language competency framework for foreigners*.
- Yen, L.T.H. & Smell. T.T. (2020). Vietnamese cultural diplomacy: A decade lookback. Accessed 18/6/2022 from www.tapchicongsan.org.vn.

History of language of Vietic: Contributions to understanding Vietnamese culture

Prof. Dr., Tran Tri Doi

Faculty of Linguistics

University of Social Sciences and Humanities

Vietnam National University, Hanoi, Vietnam

Abstract

This paper is a summary of the book under the same title just published by VNU Press in August 2022 (Tran Tri Doi, 2022). Under an interdisciplinary yet primarily linguistic approach, thanks to up-to-date sources, the author analyses and proves that (a) the Vietic language group belongs to the Mon-Khmer branch of Austroasiatic family, and the initial homeland of this group's speakers was the cultural Southeast Asia in prehistoric era; (b) on the basis of devoiced and nasalization rule, among others, it is possible to posit that the Vietic group, having separated from the Mon-Khmer branch, experienced six stages of development, namely proto-Vietic, which corresponded to the Dongson Culture period; Archaic Vietmuong, which corresponded to the period under Northern rulers in Vietnamese history; Vietmuong common in the early independent period of the State of Dai Viet; Old Vietnamese during the 13th-15th centuries when the Vietnamese and the Muong evolved as individual, independent languages; Middle Vietnamese; and then Modern Vietnamese by the mid-19th century. In each of these historical periods, the Vietnamese language embraced a great amount of Vietnamese culture; and (c) along this history of evolution, the Vietnamese language was graphically represented first by the Nom script invented in the 13th century, and then by the quoc ngu (the Roman alphabets) in the 17th century. The emergence of the Nom script helped the language to develop in quality to become the language of literature in the Vietnamese social life. Also, by analyzing linguistic changes, the book proves that the name Lac Viet was given to the community by the speakers of Mon-Khmer languages residing in mainland Southeast Asia themselves. The name was then recorded by the Chinese in Sino characters 雒 (駱/絡) 越 on the phonetic basis of languages in Austroasiatic family. Therefore, the suggestion that the name also inclusively referred to speakers of Taic languages is implausible from linguistic perspective.

Keywords: Vietic language group, language of Vietic, the Vietnamese language, homeland, Dongson culture

Lịch sử ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu văn hóa Việt nam

GS. Trần Trí Dõi

Khoa Ngôn ngữ học

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn

Đại học Quốc gia Hà Nội, Việt Nam

Tóm tắt

Bài viết là nội dung tóm tắt tham luận cùng tên vừa được nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội (Việt Nam) phát hành tháng 08.2022 (Trần Trí Dõi: 2022). Với cách tiếp cận liên ngành nhưng từ góc nhìn chính là của ngôn ngữ học và với nguồn tư liệu cập nhật, tác giả đã phân tích và chứng minh: a. Cư dân nói nhóm ngôn ngữ tiếng Việt (Vietic) là nhóm ngôn ngữ thuộc nhánh Môn - Khmer của họ Nam Á; đồng thời nhấn mạnh địa bàn ban đầu (homeland) của cư dân nhóm ngôn ngữ là vùng Đông Nam Á văn hóa ngay từ thời kỳ tiền sử. b. Trên cơ sở quy luật vô thanh hóa (devoiced), quy luật mũi hóa (nasalization) v.v, có thể xác định ngôn ngữ nhóm tiếng Việt, sau khi tách khỏi nhánh Môn - Khmer, đã trải qua sáu giai đoạn phát triển. Đó là giai đoạn tiền Việt (proto Vietic) tương ứng với thời kỳ “văn hóa Đông Sơn”; Việt - Mường cổ (Archaic Vietmuong) tương ứng với thời gian Bắc thuộc của lịch sử Việt Nam; Việt - Mường chung (Vietmuong common) thuộc thời kỳ đầu khi nhà nước Đại Việt độc lập với phương bắc; tiếng Việt cổ (Old Vietnamese) thế kỷ XIII-XV khi tiếng Việt (language Vietnamese) và tiếng Mường phát triển thành những cá thể ngôn ngữ độc lập; rồi sau đó phát triển sang giai đoạn tiếng Việt trung đại (Middle Vietnamese) để từ giữa thế kỷ XIX đã là tiếng Việt hiện đại (Modern Vietnamese). Mỗi một giai đoạn phát triển lịch sử nói trên, ngôn ngữ người Việt đã hàm chứa trong đó rất nhiều thông tin về văn hóa Việt Nam. c. Với tiến trình phát triển ấy, ngôn ngữ người Việt có chữ Nôm (thế kỷ thứ XIII) là chữ viết đầu tiên và đến thế kỷ thứ XVII có thêm dạng chữ viết Latinh. Chữ Nôm ra đời đã giúp cho tiếng Việt phát triển về chất trở thành ngôn ngữ văn học trong đời sống người Việt. Đồng thời, trên cơ sở phân tích những biến đổi ngôn ngữ, tham luận đã chứng minh rằng tên gọi Lạc Việt là một tên tự gọi của cộng đồng người nói những ngôn ngữ Môn - Khmer cư trú ở lục địa Đông Nam Á. Tên gọi này được người Hán dùng chữ Hán 駱 (絡) 越 ghi lại trên cơ sở ngữ âm tiếng nói của những ngôn ngữ thuộc họ Nam Á. Cho nên hiện nay có ý kiến cho rằng tên gọi bao gồm cả những tộc người nói ngôn ngữ nhóm tiếng Thái (Taic) là không đủ cơ sở khoa học từ góc nhìn ngôn ngữ học.

Từ khóa: nhóm ngôn ngữ tiếng Việt, ngôn ngữ người Việt, tiếng Việt, địa bàn ban đầu, văn hóa Đông Sơn

1. Lời nói đầu

Khi viết tham luận, mục đích của chúng tôi là trả lời cho những câu hỏi mà giới Việt ngữ học, và nhất là các nhà nghiên cứu lịch sử Việt Nam, đã đặt ra sau đây.

Thứ nhất là vào thời kỳ lịch sử của Việt Nam được xác định hay nhận diện thuộc giai đoạn “văn hóa Đông Sơn (Culture Dongson)”, cư dân của văn hóa này nói hệ ngôn ngữ nào trong số các họ ngôn ngữ đang hiện diện ở Đông Nam Á?

Thứ hai, do đó, ở góc nhìn lịch sử ngôn ngữ, cư dân của “văn hóa Đông Sơn” là cư dân bản địa hay là một bộ phận cư dân di cư từ vùng địa lý khác đến địa bàn văn hóa Đông Sơn như giả thiết hay cách lý giải của một vài nhà nghiên cứu lịch sử văn hóa đã đưa ra trong thời gian gần đây?

Thứ ba từ góc nhìn lịch sử ngôn ngữ, đã có thể chứng minh được tiếng nói của cư dân “văn hóa Đông Sơn” là ngôn ngữ đã có chữ viết hay chưa? Do đó, trong lịch sử phát triển ngôn ngữ người Việt, cư dân đã từng sử dụng những kiểu chữ viết nào và đóng góp của kiểu chữ viết ấy cho sự phát triển văn hóa Việt Nam là gì?

Thứ tư là trong tiến trình phát triển, như vậy, lịch sử ngôn ngữ người Việt đã trải qua những giai đoạn lịch sử nào và chúng song hành như thế nào với những giai đoạn lịch sử khác nhau của Việt Nam? Do vậy, ở mỗi giai đoạn phát triển, ngôn ngữ người Việt có những đặc điểm gì liên quan đến lịch sử văn hóa cần được chú ý đúng mức trong sự song hành đó?

Thứ năm, từ nguyên của tên gọi Lạc Việt (雒 (駱/絡) 越) là gì?

Trong tham luận những nội dung trả lời cho những câu hỏi được nêu ra ở trên sẽ được trình bày ở những tiểu mục của những chương khác nhau. Vì thế, trên thực tế, trong mỗi chương của tham luận đều góp phần trình bày những cơ sở khoa học của ngôn ngữ học lịch sử để, ở khía cạnh này hay khía cạnh khác, tham gia vào trả lời cho những câu hỏi vừa được nêu ra ở trên. Cho nên, để từ góc nhìn của lịch sử ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu lịch sử văn hóa Việt Nam, theo suy nghĩ của chúng tôi, sẽ có những vấn đề sau đây cần được phải được trao đổi và xử lý.

2. Lịch sử ngôn ngữ người Việt phải được xem xét từ góc nhìn liên ngành

2.1. Cách thức tiếp cận vấn đề được nêu ra

Theo chúng tôi, việc tìm hiểu văn hóa Việt Nam từ góc nhìn lịch sử ngôn ngữ người Việt phải là sự tiếp cận liên ngành (interdisciplinarity). Trong cách tiếp cận liên ngành đó, rõ ràng chúng ta phải định vị vấn đề đang được quan tâm sẽ được giới hạn ở góc nhìn không gian (hay vùng địa lý) như thế nào và sẽ giới hạn ở góc nhìn thời gian (hay thời gian lịch sử) tương ứng như thế nào. Có như vậy, việc giải thích một vài hiện tượng văn hóa Việt Nam từ góc nhìn lịch sử ngôn ngữ người Việt mới thực sự gắn liền giữa ngôn ngữ với lịch sử và lịch sử văn hóa của người Việt.

Chính vì thế trong nội dung tham luận, vấn đề vùng địa lý trong nhìn nhận lịch sử ngôn ngữ người Việt và văn hóa Việt Nam nói chung được chúng tôi nhấn mạnh là hết sức cần thiết. Và nội dung chính của vấn đề vùng địa lý liên quan đến việc nhìn nhận lịch sử ngôn ngữ người Việt đã được trình bày ở chương 1 của tham luận. Tuy nhiên, khi trình bày sự phát triển của ngôn ngữ ở mỗi giai đoạn lịch sử cụ thể, những nội dung phát triển của nó cũng sẽ được gắn liền với một vùng địa lý nhất định theo sự chuyển dịch lịch sử của xã hội người Việt. Những nội dung liên quan giữa sự phát triển ngôn ngữ và vùng địa lý được trình bày trong tham luận này trên thực tế chính là sự bổ sung ở mức đầy đủ và chi tiết hơn cho những suy nghĩ đã manh nha từ năm 2005 của chính tác giả (Trần Trí Dõi: 2005) khi trình bày về lịch sử phát triển của tiếng Việt trong hơn 20 năm nghiên cứu về vấn đề.

Cụ thể là, trong sách chúng tôi đề nghị cần phân biệt rõ ràng về hai khái niệm liên quan đến địa lý Đông Nam Á. Một khái niệm thứ nhất là vùng Đông Nam Á hành chính (Official Southeast Asia); và đây là một địa bàn Đông Nam Á đồng đại như đang được hiện hữu. Nó bao gồm biên giới lãnh thổ của 11 quốc gia Đông Nam Á đang được xác định trên bản đồ thế giới. Nhưng vùng lãnh thổ Đông Nam Á hành chính này, nếu nhìn ở góc độ biến đổi ngôn ngữ trong quá

khứ, nhất là vào thời kỳ tiền sử, sẽ chưa đáp ứng được yêu cầu tìm hiểu văn hóa Việt Nam từ góc nhìn lịch sử ngôn ngữ người Việt.

Bởi vì, trong sự phát triển của lịch sử ngôn ngữ người Việt, nhóm ngôn ngữ bao gồm tiếng Việt này chắc chắn có liên quan đến ngôn ngữ và văn hóa của những cộng đồng cư dân sinh sống ở những vùng lãnh thổ bên ngoài vùng Đông Nam Á hành chính. Vì thế, trong tham luận chúng tôi đề xuất cần có thêm một khái niệm khác gọi là vùng Đông Nam Á văn hóa (Cultural Southeast Asia) hay vùng Đông Nam Á lịch sử (Historical Southeast Asia). Với thuật ngữ này, như vậy, vùng địa lý Đông Nam Á trong lịch sử được nhận diện mở rộng hơn vùng địa lý Đông Nam Á hành chính. Nó bao gồm không chỉ vùng địa lý Đông Nam Á hành chính mà còn gồm có cả hai tiểu vùng địa lý phía Đông của lục địa Ấn Độ và phần phía Nam của lãnh thổ Trung Quốc hiện nay. Và như vậy, theo quan niệm của chúng tôi, vùng địa lý Đông Nam Á văn hóa sẽ bao gồm ba tiểu vùng hợp thành: vùng Đông Nam Á hành chính, một phần phía Đông tiểu lục địa Ấn Độ và một phần phía Nam Trung Quốc hiện nay. Nói một cách khác ở góc nhìn lịch sử, trong đó có lịch sử ngôn ngữ người Việt, khái niệm Đông Nam Á phải là vùng Đông Nam Á văn hóa hay là vùng Đông Nam Á lịch sử.

Thực ra, thuật ngữ Đông Nam Á văn hóa mà chúng tôi trình bày, theo như học giả Nguyễn Văn Huy cho biết, phần nào đã từng được giáo sư Nguyễn Văn Huyền (1934) đề cập đến từ năm 1934. Ông Nguyễn Văn Huy nói rằng giáo sư Nguyễn Văn Huyền “đã dùng nó như một khái niệm khoa học và tạo lập một bản đồ Đông Nam Á để nghiên cứu một thành tố văn hoá cơ bản của người Việt và khu vực”¹. Cái mới và khác mà chúng tôi sử dụng khái niệm địa lý này là trong tham luận đã giải thích theo cách hiểu của mình tại sao khi thực hiện việc “nghiên cứu lịch sử ngôn ngữ người Việt để góp góp phần tìm hiểu văn hóa Việt Nam” lại cần thiết phải tiếp cận vấn đề địa lý ở một khu vực cụ thể như thế để nghiên cứu các thành tố văn hóa cơ bản của người Việt; và khái niệm khoa học

¹ Đây là trao đổi cá nhân của PGS.TS Nguyễn Văn Huy, nguyên Giám đốc “Bảo tàng Dân tộc học Việt Nam” ngày 24.08.2022 sau khi ông đọc cuốn “Lịch sử ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu văn hóa Việt Nam”.

địa lý ấy đã được gán tên cho một thuật ngữ khoa học nhân văn mà chúng tôi đề nghị là vùng Đông Nam Á văn hóa hay Đông Nam Á lịch sử.

2.2. Lịch sử ngôn ngữ người Việt và tiến trình lịch sử Việt Nam

Khi biên soạn tham luận, chúng tôi ý thức rất rõ rằng không thể tách rời sự gắn kết hữu cơ giữa lịch sử ngôn ngữ người Việt và tiến trình lịch sử Việt Nam. Trên thực tế, có cơ sở để cho rằng trong một vài nghiên cứu trước đây, nhiều nhà Việt ngữ học còn gắn kết chưa thật sự rõ ràng lịch sử phát triển ngôn ngữ người Việt với tiến trình lịch sử văn hóa Việt Nam. Chính vì thế chúng tôi cho rằng nhược điểm này nhất định phải được khắc phục, phải được bổ sung để chúng ta có được góc nhìn đầy đủ hơn trong nghiên cứu các thành tố văn hóa cơ bản khác nhau trong lịch sử phát triển của người Việt. Bởi vì khi nhìn nhận lịch sử phát triển của Việt Nam từ thời kỳ “văn hóa Đông Sơn” đến ngày nay thì chúng ta không thể không lý giải rằng trong suốt tiến trình phát triển ấy, ngôn ngữ người Việt có diện mạo như thế nào ở từng giai đoạn cụ thể; vì ngôn ngữ không chỉ là thành tố văn hóa cơ bản của người Việt mà chắc chắn nó phải là, nó còn là công cụ quan trọng trong sự vận hành nền văn hóa đó.

Cho nên trong tham luận vừa được xuất bản, trên cơ sở lấy nguyên tắc chính là phục nguyên (reconstruction) tiền ngôn ngữ và dựa vào những quy luật biến đổi ngữ âm của ngôn ngữ người Việt như quy luật vô thanh hóa (devoiced), quy luật mũi hóa (nasalization), v.v, chúng tôi đã phân chia quá trình phát triển ngôn ngữ người Việt theo 06 giai đoạn lịch sử cụ thể. Đồng thời khi phân chia những giai đoạn phát triển như thế, tham luận cũng đã xác định thời gian tương đối của những giai đoạn phát triển ấy với những thời kỳ xác định trong lịch sử Việt Nam từ giai đoạn “nhà nước Văn Lang” cho đến nhà nước CHXHCH Việt Nam hiện nay. Như vậy, khi theo dõi tiến trình phát triển ngôn ngữ người Việt chúng ta, trên nguyên tắc, có thể liên hệ để nhận biết sự phát triển ấy đã diễn ra trong thời kỳ cụ thể nào của lịch sử văn hóa Việt Nam; và đặc biệt là sẽ nhận biết một cách tường minh sự phát triển ngôn ngữ người Việt sẽ có tác động như

thể nào đối với sự phát triển văn hóa của Việt Nam trong từng giai đoạn lịch sử tương ứng.

Đồng thời, khi trình bày cụ thể về mỗi thời kỳ phát triển ngôn ngữ, chúng tôi cũng đã liên hệ với sự phát triển về địa bàn cư trú của cư dân là chủ thể sử dụng ngôn ngữ. Ví dụ như, chẳng hạn nếu như khảo sát về giai đoạn tiền Việt (proto Vietic) của lịch sử ngôn ngữ người Việt, người đọc sẽ thấy rằng vùng địa lý mà cư dân sử dụng tiếng tiền Việt ấy chính là vùng địa lý thuộc địa bàn văn hóa Đông Sơn ở Việt Nam. Địa bàn ấy, dựa theo cách xác định của khảo cổ học ở Việt Nam (Hán Văn Khấn: 2011) là một vùng địa lý thuộc văn hóa Đông Sơn bao gồm châu thổ sông Hồng, sông Mã, sông Cả và sông Gianh thuộc miền bắc Việt Nam; ngoài ra ở góc nhìn lịch sử ngôn ngữ người Việt, vùng địa lý mà cư dân nói ngôn ngữ tiền Việt sinh sống còn được chúng tôi chứng minh cũng có thể bao gồm cả phần thung lũng sông Mê Công ở phía tây tương ứng với vùng địa lý thuộc văn hóa Đông Sơn ở Việt Nam. Vùng địa lý ấy, ở góc nhìn của ngôn ngữ học khu vực, chính là vùng “địa lý ban đầu (homeland)” của họ ngôn ngữ Nam Á như P. Sidwell (2010) đã xác định hay là “vùng lõi (core area)” của chính họ ngôn ngữ này như cái cách thể hiện của nhà nghiên cứu R. Blench (2015).

Từ địa bàn ban đầu của cư dân sử dụng ngôn ngữ ở giai đoạn tiền Việt tương ứng với thời kỳ văn hóa Đông Sơn mà giới sử học Việt Nam đã xác định là thời kỳ “nhà nước Văn Lang - Âu Lạc” ở Việt Nam, ngôn ngữ người Việt được chúng tôi nhận diện đã trải qua những giai đoạn lịch sử tiếp theo là: giai đoạn Việt - Mường cổ (Archaic Vietmuong) tương ứng với thời gian được gọi là “bắc thuộc” trong lịch sử Việt Nam (từ đầu Công nguyên đến đầu thế kỷ thứ X), giai đoạn Việt - Mường chung (Vietmuong common) thuộc thời kỳ đầu khi nhà nước Đại Việt độc lập với phương bắc (thế kỷ X đến thế kỷ ± XIV), giai đoạn tiếng Việt cổ (Old Vietnamese) thế kỷ ± XIV đến thế kỷ XV khi tiếng Việt (language Vietnamese) và tiếng Mường phát triển thành những cá thể ngôn ngữ độc lập, rồi sau đó ngôn ngữ người Việt phát triển sang giai đoạn tiếng Việt trung đại (Middle Vietnamese, thế kỷ XVI đến giữa thế kỷ XIX) và cuối cùng là tiếng Việt

hiện đại (Modern Vietnamese) như nó đang được sử dụng ở Việt Nam.

Trong tiến trình phát triển, địa lý phân bố của ngôn ngữ người Việt được mở rộng dần theo thời gian về vùng đất phía nam sông Gianh cùng với việc mở rộng lãnh thổ của nhà nước Đại Việt về phía nam Việt Nam như hiện nay. Đây cũng là một đặc điểm ngôn ngữ liên quan đến địa lý cư trú của cư dân sử dụng tiếng nói trong việc hình thành những phương ngữ tiếng Việt thuộc phần đất phía nam mà khi theo dõi hay nghiên cứu lịch sử phát triển ngôn ngữ người Việt cần phải được chúng ta lưu ý đúng mức. Bởi vì, trước khi cư dân vùng đất phía nam sử dụng ngôn ngữ người Việt như là tiếng mẹ đẻ, cộng đồng cư dân này đã sử dụng tiếng nói không phải là ngôn ngữ của nhóm tiếng Việt giống như cộng đồng cư dân cư trú ở phía bắc sông Gianh. Vì thế, sự pha trộn dân cư trong những vùng lãnh thổ mở rộng ấy chắc chắn ảnh hưởng tới sự hình thành các vùng phương ngữ phía nam của tiếng Việt mà cho đến nay đang có những ý kiến thảo luận hay trao đổi rất đáng chú ý.

2.3. Một vài khái niệm cần lưu ý khi tìm hiểu về lịch sử ngôn ngữ người Việt

Trong tham luận, chúng tôi có sử dụng một vài khái niệm hay thuật ngữ tiếng Việt mang nội hàm khoa học mới thay thế cho những thuật ngữ đã được dùng trước đây. Vì thế, để tránh sự nhầm lẫn khi tìm hiểu về lịch sử ngôn ngữ người Việt, những thuật ngữ mới được sử dụng này cần phải được giải thích thêm để làm tường minh nội hàm khoa học của nó. Theo đó, ngoài thuật ngữ về địa lý đã được trình bày ở trên là thuật ngữ Đông Nam Á văn hóa hay Đông Nam Á lịch sử, có lẽ chúng tôi cần tiếp tục giải thích thêm một vài thuật ngữ nữa sau đây.

Trước hết là thuật ngữ những “ngôn ngữ nhóm tiếng Việt (languages of Vietic)”. Trong một số tài liệu xuất bản trước đây, chúng tôi cũng như một vài tác giả khác cũng đã dùng thuật ngữ những “ngôn ngữ nhóm Việt - Mường (languages of Vietmuong group)” hay “nhóm ngôn ngữ Việt - Mường” để chỉ một nhóm ngôn ngữ thuộc nhánh Môn - Khmer của họ Nam Á, mà trong đó

tiếng Việt là một thành viên (Trần Trí Dõi: 2005; 2011). Với cách dùng thuật ngữ này mang nội hàm như thế, đôi khi người đọc không chuyên về ngôn ngữ học lịch sử có quyền nghĩ rằng do những ngôn ngữ còn lại trong nhóm mang những tên gọi khác sẽ không phải là ngôn ngữ của người Việt nên chúng có thể không phải hay không được hiểu là tiếng Việt. Điều đó chỉ hoàn toàn đúng nếu như chúng ta phân tích hay xem xét tiếng Việt ở góc nhìn đồng đại (synchronic) như hiện nay. Nhưng vì đối tượng mà chúng ta nghiên cứu lại là tiếng Việt trong lịch sử phát triển, tức là xem xét tiếng Việt ở góc nhìn lịch đại (diachronic); và như vậy trong tiến trình phát triển lịch sử của tiếng Việt những ngôn ngữ khác trong nhóm không cùng tên gọi với tiếng Việt, về bản chất lịch sử, vẫn là một giai đoạn nhất định trong quá khứ tiếng Việt. Tức là, những ngôn ngữ này khi chưa trở thành một ngôn ngữ độc lập trong nhóm tiếng Việt chúng đều phản ánh hay là một giai đoạn phát triển của tiếng Việt trong quá khứ, Chính vì thế, trong nghiên cứu lịch sử ngôn ngữ người Việt, tư liệu của những ngôn ngữ này giữ một vai trò quan trọng. Cho nên chúng tôi thấy rằng, khi dùng thuật ngữ những “ngôn ngữ nhóm tiếng Việt” thì khả năng cho phép không coi những ngôn ngữ thành viên của nhóm phản ánh hay là một giai đoạn phát triển của tiếng Việt trong quá khứ sẽ được loại bỏ. Như vậy, ở góc nhìn lịch đại những ngôn ngữ là thành viên của nhóm tiếng Việt, trên nguyên tắc, vẫn sẽ là “một phần” của tiếng Việt trong quá trình phát triển lịch sử.

Chính vì thế, đã có thêm một vài thuật ngữ có nội hàm khoa học cần phải được giải thích thêm. Đó là cần phân biệt nội hàm thuật ngữ “ngôn ngữ người Việt (language of Vietic)” với thuật ngữ “tiếng Việt (Vietnamese language hay Vietnamese)”. Theo suy nghĩ của tác giả tham luận, nếu chỉ dùng thuật ngữ tiếng Việt để thể hiện quá trình lịch sử của tiếng nói mà cộng đồng cư dân sử dụng ngôn ngữ này đã sử dụng từ giai đoạn tiền Việt (proto Vietic) cho đến hiện nay thì, như đã được giải thích ở trên, có thể sẽ làm cho người ta nghĩ rằng nó không bao gồm lịch sử của những ngôn ngữ khác cùng nhóm với tiếng Việt. Mà trong thực tế, những ngôn ngữ trong cùng nhóm tiếng Việt luôn luôn là một phần biến đổi lịch sử của tiếng Việt. Chính vì thế, thuật ngữ “ngôn ngữ người

Việt” thể hiện được đầy đủ nội hàm quan trọng này hơn. Nói một cách khác đi, những ngôn ngữ thuộc nhóm tiếng Việt luôn luôn là ngôn ngữ của người Việt; nó chỉ là một ngôn ngữ khác so với tiếng Việt khi tiếng nói của những cư dân này chia tách ra thành một cá thể ngôn ngữ mang đời sống độc lập trong nhóm. Như vậy, khi xác định nội hàm thuật ngữ “ngôn ngữ người Việt (language of Vietic)” như thế, chúng tôi trên thực tế đã quan niệm lịch sử phát triển của tiếng Việt phải được xem như là một cá thể ngôn ngữ phát triển từ giai đoạn tiền Việt cho đến hiện nay cùng với lịch sử phát triển của các ngôn ngữ khác trong cùng nhóm ngôn ngữ tiếng Việt.

Và do đó, trong tham luận, thuật ngữ tiếng Việt (Vietnamese language hay Vietnamese) cũng được dùng với nội hàm đây là một ngôn ngữ trong nhóm tiếng Việt sau giai đoạn Việt - Mường chung (Vietmuong common) khi nó được tác ra thành tiếng Việt cổ (Old Vietnamese) và tiếng Mường (language of Muong). Như vậy, theo quan niệm mà chúng tôi thể hiện trong tham luận, tiếng Việt về đại thể chỉ là một cá thể ngôn ngữ độc lập trong nhóm tiếng Việt sau giai đoạn phát triển Việt - Mường chung của lịch sử ngôn ngữ người Việt. Tuy nhiên, trong một số trường hợp do cách thức diễn đạt thuật ngữ tiếng Việt (Vietnamese language hay Vietnamese) cũng đồng thời được hiểu là ngôn ngữ người Việt (language of Vietic) trong suốt quá trình phát triển lịch sử của ngôn ngữ. Cho nên trên nguyên tắc chung, đối với chúng tôi, hai thuật ngữ ngôn ngữ người Việt và tiếng Việt là có nội hàm khác nhau. Theo đó, ngôn ngữ người Việt là tiếng nói của cộng đồng người Việt có lịch sử từ giai đoạn tiền Việt cho đến hiện nay; trong đó, từ giai đoạn tiền Việt cho đến giai đoạn Việt - Mường chung là tiếng nói của những tộc người thuộc ngôn ngữ nhóm tiếng Việt. Còn chỉ từ giai đoạn tiếng Việt cổ cho đến hiện nay, khi tiếng Việt và tiếng Mường tách thành những cá thể ngôn ngữ độc lập, thì tiếng Việt mới là ngôn ngữ của riêng cộng đồng người nói tiếng Việt.

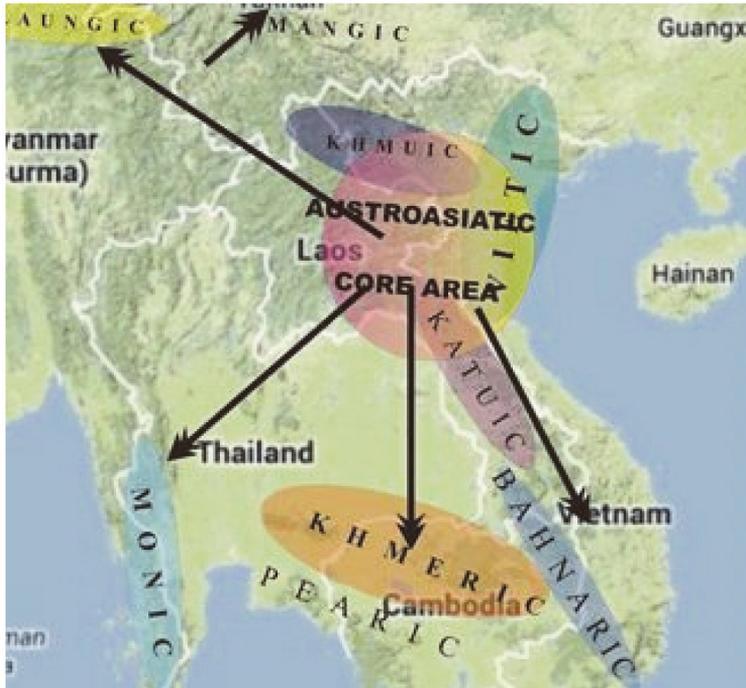
Trong tham luận vừa được xuất bản, còn có một thuật ngữ nữa mà chúng tôi sử dụng cũng cần có sự giải thích. Đó là thuật ngữ địa lý ban đầu (homeland) hay cũng có thể là “cái nôi”, là “vùng địa lý khởi thủy” của họ ngôn ngữ Nam Á

(Austroasiatic); và sau đó là của nhánh ngôn ngữ Môn - Khmer (Mon - Khmer), của những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt (Vietic). Đối với chúng tôi việc xác định địa lý ban đầu, chẳng hạn như địa lý ban đầu của những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt, là cực kỳ quan trọng khi xem xét sự phát triển của lịch sử ngôn ngữ gắn liền với lịch sử phát triển văn hóa của cư dân sử dụng ngôn ngữ. Và điều này sẽ được trình bày cụ thể khi chúng tôi nói về giai đoạn tiền Việt (proto Vietic) trong lịch sử phát triển ngôn ngữ người Việt.

Vấn đề xác định địa lý ban đầu của những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt có liên quan đến việc xác định vị trí ban đầu của cả họ ngôn ngữ. Trong lịch sử xác định địa lý ban đầu của họ ngôn ngữ Nam Á, cho đến hiện nay dựa vào những cơ sở và những cách tiếp cận khác nhau chúng ta nhận thấy có ba giả thiết đã được đưa ra (P. Sidwell: 2010). Theo đó, một nhóm các học giả cho rằng “nguồn gốc của họ Nam Á là khoảng giữa của sông Dương Tử (Yángzǐ)” thuộc phía nam Trung Quốc (I. Peiros & Shnirelman: 1998; Schuessler: 2007); từ đó, họ ngôn ngữ mới phát tán ra vùng địa lý Đông Nam Á văn hóa. Trong khi đó, một nhóm khác thì cho rằng địa lý ban đầu của họ Nam Á phải là “ở về phía tây, thuộc vùng địa lý phía đông Ấn Độ hay khoảng vịnh Bengal” (G. Diffloth: 2005); G. van Driem: 2007). Tuy nhiên năm 2010, sau khi phân tích những lý lẽ mà ông cho là bất cập của hai giả thiết được chúng tôi trình bày ở trên về địa lý ban đầu của họ ngôn ngữ Nam Á, P. Sidwell đã đưa ra một giả thuyết “ngôn ngữ của họ Nam Á đơn thuần phát tán từ thung lũng sông Mê Công” (P. Sidwell: 2010, tr 132). Dựa trên sự phân tích những cơ sở mà P. Sidwell sử dụng để lập luận và cùng với những yếu tố liên ngành đã thu thập được, chúng tôi nghiêng về cách tán thành với giả thiết của học giả này; vì thế đối với chúng tôi, địa lý ban đầu (homeland) hay cũng có thể là “cái nôi”, là “vùng địa lý khởi thủy” của họ ngôn ngữ Nam Á (Austroasiatic) phải được xác định là vùng giữa của “thung lũng sông Mê Công”. Trên cơ sở ấy, trong tham luận của mình, chúng tôi đã sử dụng bản đồ mà R. Blench (2015) thể hiện vùng lõi (core area) của họ Nam Á như là địa bàn khởi thủy của cộng đồng cư dân sử dụng họ ngôn ngữ; trong

đó, ba nhóm ngôn ngữ là nhóm tiếng Việt (Vietic), nhóm Katu (Katuic), nhóm Khmú (Khmuic) được coi như là thuộc vùng lõi của họ ngôn ngữ như cái cách mà R. Blench đã thể hiện trên bản đồ sau đây:

Bản đồ 1: Địa lý ba nhóm vùng lõi của thuộc nhánh Môn - Khmer họ Nam Á (nguồn: [Blench R. 2015, tr 11])

Như vậy, khi chấp nhận cách giải thích “vùng lõi của họ Nam Á” đồng thời “vùng lõi của nhánh Môn – Khmer” như cái cách thể hiện của R. Blench, rõ ràng, chúng ta nhận ra rằng vùng địa lý mà cư dân sử dụng những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt định cư cũng thuộc vào phạm vi của vùng địa lý này. Và như vậy chúng ta có cơ sở để nói rằng cư dân sử dụng những ngôn ngữ thuộc nhóm tiếng Việt chỉ có thể là cư dân bản địa (local residents) sinh sống ở vùng địa lý này chứ khó có thể là những người di cư đến đây trong thời tiền sử. Vì theo như sự tính toán của G. Diffloth (2005) và của Peiros (2004), các ngôn ngữ Nam Á có niên đại từ \pm trên 5.000 năm trước CN, còn các ngôn ngữ Môn - Khmer đã được tách ra khỏi các ngôn ngữ Nam Á khoảng \pm 4000 năm trước CN. Với thời gian được tính toán như thế, thật khó có thể loại bỏ khả năng là cư dân bản địa của những tộc người nói ngôn ngữ Môn - Khmer ở vùng Đông Nam Á văn hóa hiện nay.

3. Ngôn ngữ người Việt: vấn đề nguồn gốc và địa bàn ban đầu của nhóm ngôn ngữ

Khi đã cho rằng ngôn ngữ người Việt có nguồn gốc Nam Á, theo chúng tôi, sẽ có hai nội dung cần được phân tích. Đó là vấn đề được đặt ra rằng khi phân tích hay nghiên cứu lịch sử phát triển ngôn ngữ người Việt, chúng ta cần phải sử dụng những nguồn tư liệu nào. Lý do là trong một số nghiên cứu, những tác giả của nó sau khi chỉ dựa vào một nguồn tài liệu có giới hạn, ví dụ như chỉ nhìn thấy những tương ứng giữa tiếng Việt và một vài ngôn ngữ/phương ngữ nhóm tiếng Hán (Sinitic), đã có thể đi đến một kết luận về quan hệ giữa chúng mà chưa chú ý cần có thêm một góc quan sát từ những nguồn tư liệu khác. Cũng vì thế để kết luận ngôn ngữ người Việt thuộc gốc Nam Á có độ tin cậy cao, chúng ta cần có thêm góc nhìn về địa lý ban đầu của họ ngôn ngữ. Trên cơ sở đó chúng ta sẽ nhận biết những cư dân sử dụng ngôn ngữ nhóm tiếng Việt giai đoạn tiền sử định vị ở địa bàn nào của vùng địa lý Đông Nam Á văn hóa.

3.1. Nguồn tư liệu trong nghiên cứu lịch sử ngôn ngữ người Việt

Theo chúng tôi, để có thể có được cái nhìn đầy đủ về lịch sử phát triển của ngôn ngữ người Việt trong vùng địa lý Đông Nam Á văn hóa, chúng ta phải đồng thời phân tích và so sánh những tương ứng về từ vựng, tương ứng về ngữ âm (và trong một số trường hợp gồm cả bình diện ngữ pháp) giữa ngôn ngữ người Việt với ba nguồn tư liệu khác nhau. Theo đó, nguồn tư liệu giữ vị trí quan trọng nhất phải là nguồn tư liệu đang được lưu giữ trong chính những ngôn ngữ của nhóm tiếng Việt. Nhìn một cách tổng quan, nguồn tư liệu này chính là trạng thái ngôn ngữ của tiếng Việt cùng các phương ngữ hay thổ ngữ của nó; là trạng thái hiện có của những ngôn ngữ thuộc nhóm tiếng Việt; và đương nhiên là trạng thái hiện có với những dạng thức khác nhau của những ngôn ngữ thuộc nhánh Môn – Khmer của họ Nam Á.

Đồng thời với việc phân tích tư liệu những ngôn ngữ thuộc nhánh Môn - Khmer, việc nghiên cứu lịch sử ngôn ngữ người Việt cũng cần được so sánh với tư liệu của những ngôn ngữ Nam Á thuộc những nhánh khác. Những tư liệu

ngôn ngữ thuộc bộ phận này, do tính chất địa lý của cư dân sử dụng nó, có thể có những biến đổi khá đa dạng và phức tạp. Vì thế, khi so sánh và phân tích đề từ đó có được cái nhìn đầy đủ hơn về lịch sử ngôn ngữ người Việt, rõ ràng chúng ta phải từ một góc nhìn tổng thể và tôn trọng việc lưu giữ hay nhận diện được những quy luật biến đổi ngữ âm có quy luật để loại trừ những tương ứng có tính ngẫu nhiên của ngôn ngữ.

Ngoài hai nguồn tư liệu chính và giữ vị trí quan trọng nói trên trong việc tìm hiểu lịch sử phát triển của ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu văn hóa Việt Nam, người nghiên cứu không thể bỏ qua một nguồn tư liệu của những ngôn ngữ được cho là không có họ hàng đối với ngôn ngữ người Việt nhưng cư dân sử dụng nó có địa lý cư trú liên quan đến cư dân sử dụng nhóm ngôn ngữ người Việt. Ở địa bàn Đông Nam Á văn hóa, đó sẽ là ngôn ngữ của những cư dân nói các tiếng thuộc hệ Nam Đảo mà chủ yếu là những ngôn ngữ thuộc nhóm Chăm (Chamic); là ngôn ngữ của họ Thái - Kadai mà tập trung là những ngôn ngữ thuộc nhóm Thái (Taic); và đương nhiên là những ngôn ngữ thuộc nhóm tiếng Hán (Sinitic). Trong ba nguồn tư liệu nói trên, sự giao thoa hay vay mượn giữa chúng với ngôn ngữ người Việt là rất khác nhau do điều kiện xã hội tiếp xúc rất khác nhau; vì thế chúng cũng tác động qua lại với ngôn ngữ người Việt ở những mức độ rất khác nhau. Cụ thể, nếu như các ngôn ngữ thuộc hệ Nam Đảo và Thái - Kadai ban đầu là ngôn ngữ của cư dân lán giềng, sau đó là ngôn ngữ của cư dân cộng cư theo trạng thái bình đẳng thì tác động giữa chúng chỉ là sự tiếp xúc lẫn nhau. Còn đối với những ngôn ngữ thuộc nhóm tiếng Hán tình hình lại không phải là sự tiếp xúc bình đẳng như thế. Ở đây, ngôn ngữ của những người nói nhóm tiếng Hán khi cộng cư với người nói ngôn ngữ người Việt là ngôn ngữ của những người thuộc tầng lớp thống trị xã hội; trong khi đó ngôn ngữ của người Việt là bộ phận cư dân bị cai trị trong xã hội. Không chỉ thế, những người sử dụng ngôn ngữ nhóm tiếng Hán trong xã hội người Việt có ưu thế về văn tự trong khi ngôn ngữ người Việt là ngôn ngữ chưa có văn tự. Trong một xã hội có một bộ phận cư dân sử dụng song ngữ bất bình đẳng theo kiểu như thế, tác động của ngôn ngữ thuộc nhóm tiếng Hán cũng như văn hóa

Hán vào ngôn ngữ và văn hóa người Việt là khác hoàn toàn với cách tiếp xúc giữa ngôn ngữ người Việt với các ngôn ngữ nhóm tiếng Chăm và ngôn ngữ nhóm tiếng Thái.

Ngoài ra nếu như ở thời kỳ tiền sử, cổ sử và trung đại tình trạng tiếp xúc ngôn ngữ như vừa được diễn giải thì khi ngôn ngữ người Việt phát triển sang giai đoạn hiện đại lại có một sự tác động khác từ những ngôn ngữ của châu Âu mà chủ yếu là tác động từ tiếng Pháp. Đối với trường hợp này, tiếng Pháp cũng là ngôn ngữ của tầng lớp cai trị, đồng thời cũng là ngôn ngữ có chữ viết nhưng do tính chất văn hóa của hai cộng đồng sử dụng ngôn ngữ là khác nhau nên tiếng Việt chủ yếu là ngôn ngữ tiếp nhận nhiều yếu tố do vay mượn. Những tác động từ ngôn ngữ của châu Âu mà chủ yếu là từ tiếng Pháp vào tiếng Việt ở thời kỳ này tập trung ở bình diện ngữ pháp và vay mượn từ vựng. Sự tác động ấy, đương nhiên có tác động vào văn hóa Việt Nam, nhưng sự tác động ở trường hợp này không giống như trường hợp tiếp xúc lẫn nhau giữa nhóm tiếng Việt và nhóm tiếng Hán trong lịch sử.

3.2. Ngôn ngữ người Việt có nguồn gốc Nam Á

Trong tham luận của mình, chúng tôi dùng cả chương 2 để thảo luận về vấn đề nguồn gốc của ngôn ngữ người Việt, một nội dung đã được giới Việt ngữ cũng như những ngành khoa học nhân văn khác thảo luận trong hơn một trăm năm qua.

Cho đến hiện nay đã có những ý kiến rất khác nhau về nội dung liên quan đến việc xác định nguồn gốc ngôn ngữ người Việt. Theo đó, giả thiết nhìn nhận sớm nhất về vấn đề này là ý kiến của Theurel (1877) với lập luận cho rằng do trong tiếng Việt “có rất nhiều từ gốc tiếng Hán và có một số hiện tượng ngữ pháp giống như tiếng Hán” nên ngôn ngữ người Việt phải được coi là gốc Hán. Sau đó vào những năm đầu thế kỷ XX, một kết luận của H. Maspéro (1912) đã cho rằng “tiếng Việt phải được xếp vào họ ngôn ngữ nhóm Thái”. Ý kiến của ông, nhờ phương pháp làm việc cũng như chứng cứ được nêu ra, đã thuyết phục không chỉ các nhà ngôn ngữ học khu vực Đông Nam Á mà cả các nhà nghiên

cứu nhân học tộc người trong khu vực và kết luận của ông được coi như là kết luận khoa học được ghi nhận trong suốt nửa thế kỷ cho đến khi A.G Haudricourt (1953) đưa ra một ý kiến khác. Cùng với hai giả thiết nói trên còn có một giả thiết khác cho rằng ngôn ngữ người Việt có nguồn gốc Nam Đảo và người đầu tiên trình bày giả thiết này là ông Bình Nguyên Lộc (1971). Trong ba ý kiến như đã kể ra, ngoại trừ giả thiết mà H. Maspéro đề xuất được dựa vào những lập luận liên quan đến việc phân tích cả từ vựng và những quy luật biến đổi ngữ âm, hai ý kiến còn lại về cơ bản chỉ thuần túy dựa trên cái gọi là tương ứng từ vựng.

Thế nhưng khi xem xét những quy luật biến đổi ngữ âm của ngôn ngữ, là tiêu chí được cho là có giá trị quyết định trong việc xác định nguồn gốc ngôn ngữ, thì ngôn ngữ người Việt phải được cho là có nguồn gốc Nam Á. Chính vì thế, A.G Haudricourt (1953, 1954) mặc dù không phải là người đầu tiên đưa ra giả thiết nguồn gốc Nam Á của tiếng Việt, nhưng vì là người đã chứng minh một cách thuyết quy luật “hình thành thanh điệu (tonogenesis)” của ngôn ngữ người Việt, nên được ghi nhận là tác giả chính của giả thiết này. Trên cơ sở nghiên cứu biến đổi ngữ âm có quy luật ấy của ông, về sau giới Việt ngữ học tiếp tục bổ sung hay chứng minh thêm những quy luật ngữ âm khác trong lịch sử ngôn ngữ người Việt như quy luật vô thanh hóa (devoiced), quy luật mũi hóa (nasalization), quy luật sát hóa (spirantization), v.v, người ta có đủ cơ sở để nhận diện sự biến đổi từ trạng thái Môn - Khmer cho đến hiện nay trong lịch sử ngôn ngữ người Việt. Trong khi đó, những giả thiết khác do chỉ nhận diện được sự tương ứng (correspondence) về mặt từ vựng, nhiều khi chỉ là sự tương ứng đơn nhất giữa từ với từ (word -to- word correspondence) trong ngôn ngữ, nên chưa đủ độ tin cậy để xác lập quan hệ họ hàng (kinship) của chúng. Do vậy, trong tham luận của mình, chúng tôi đã trình bày một cách chi tiết và nhất quán cách thức nhận diện nguồn gốc ngôn ngữ người Việt và tán thành giả thiết cho rằng ngôn ngữ người Việt là ngôn ngữ có nguồn gốc Nam Á. Nói một cách khác những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt (Vietic) là những ngôn ngữ thuộc nhánh (branch, phylum) Môn – Khmer của họ (family) Nam Á.

Khi xác định ngôn ngữ nhóm tiếng Việt là những ngôn ngữ thuộc nhánh Môn - Khmer của họ Nam Á thì tiếp theo sẽ là vấn đề địa bàn ban đầu của những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt. Lý do là, ở góc nhìn văn hóa, cư dân sử dụng ngôn ngữ là người bản địa hay người di cư đến Đông Nam Á văn hóa sẽ có những đặc điểm khác nhau. Trên cơ sở những kết quả nghiên cứu về địa bàn ban đầu cũng như thời gian chia tách các nhánh và các nhóm ngôn ngữ của họ ngôn ngữ Nam Á mà các nhà ngôn ngữ học đã tính toán như vừa được trình bày ở trên, chúng ta có chứng cứ để cho rằng địa bàn ban đầu của những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt chính là vùng lõi của họ Nam Á mà bản đồ của R. Blench (2015) đã thể hiện. Và nếu như vậy thì thật khó có lý do để có thể cho rằng những cư dân sử dụng ngôn ngữ người Việt như lại từ bỏ tiếng mẹ đẻ ban đầu để dùng tiếng Hán, tiếng Thái hay tiếng Nam Đảo trong đời sống xã hội. Điều đó, đối với chúng tôi, không có nghĩa là ngôn ngữ người Việt không có sự tiếp xúc lẫn nhau với những cư dân dùng tiếng Hán, tiếng Thái hay tiếng Nam Đảo. Nhưng dù sự tiếp xúc ở mức độ nào và ảnh hưởng của những ngôn ngữ đó là rất sâu sắc thì cư dân sử dụng ngôn ngữ người Việt vẫn không thể từ bỏ tiếng mẹ đẻ.

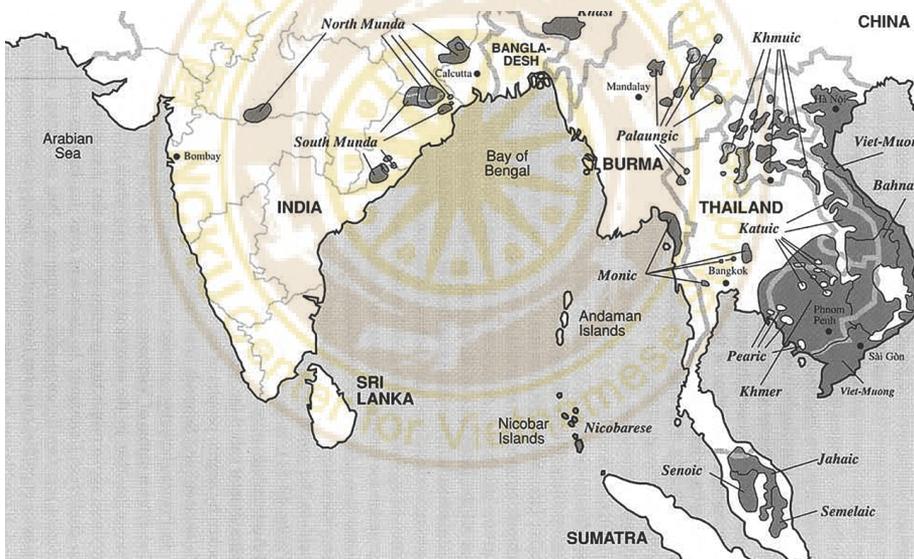
4. Lịch sử ngôn ngữ người Việt và lịch sử Việt Nam

Như vậy, đối với chúng tôi, ngôn ngữ người Việt là ngôn ngữ có nguồn gốc Nam Á. Với đặc điểm họ Nam Á là họ ngôn ngữ bản địa của vùng Đông Nam Á văn hóa, nhánh ngôn ngữ Môn - Khmer trong đó bao gồm cả ngôn ngữ nhóm tiếng Việt đã được tách ra thành một nhánh ngôn ngữ độc lập.

4.1. Nhánh ngôn ngữ Môn - Khmer và ngôn ngữ nhóm tiếng Việt

Nhánh ngôn ngữ Môn - Khmer là một nhánh (branch, phylum) của họ ngôn ngữ Nam Á. Nhánh ngôn ngữ này được chúng tôi xác định định gồm có những nhóm ngôn ngữ là nhóm Khasi (Khasic), nhóm Môn (Monic), nhóm Khmer (Khmeric), nhóm Pear (Pearic), nhóm Bahnar (Bahnaric), nhóm Katu (Katuic), nhóm Khmú (Khmuic), nhóm Palaung - Wa (Palaungic) và nhóm tiếng Việt

(Vietic). Trong số những nhóm ngôn ngữ nói trên, theo cách thể hiện trên bản đồ của R. Blench (2015), ba nhóm nhóm Katu, nhóm Khmú và nhóm tiếng Việt được cho là vùng lõi (core area) của họ Nam Á; do vậy có thể suy ra đồng thời cũng là vùng lõi của nhánh Môn - Khmer. Nhưng theo quan niệm của P. Sidwell (2010), thì địa lý ban đầu (homeland) của họ Nam Á tập trung ở vùng địa lý thuộc hai nhóm là Bahnar và Katu. Như vậy, nếu kết hợp cả hai cách quan niệm của P. Sidwell (2010) và R. Blench (2015) thì vùng địa lý ban đầu (homeland) của họ Nam Á sẽ là địa bàn cư trú của bốn nhóm ngôn ngữ Môn - Khmer là nhóm Bahnar, nhóm Katu, nhóm Khmú và nhóm tiếng Việt. Từ đây ngôn ngữ Nam Á phát tán ra những địa bàn khác nhau như bản đồ của Driem (2001) sau đây:

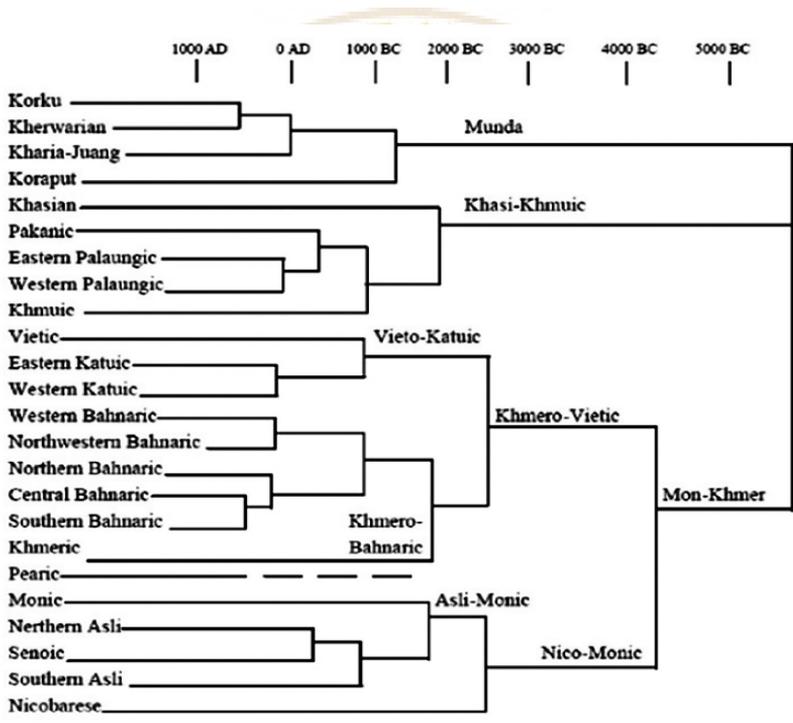

Bản đồ 2: Địa lý nhánh Môn – Khmer và họ ngôn ngữ Nam Á
(nguồn: [Driem G.V. 2001])

Với vị trí của “địa lý ban đầu” mà P. Sidwell thể hiện và cái cách quan niệm về “vùng lõi” của họ Nam Á, chúng tôi (2019) đã phân tích và cho rằng nhóm ngôn ngữ tiếng Việt cũng có thể là nhóm ngôn ngữ thuộc vùng lõi của không chỉ họ Nam Á mà là của cả nhánh Môn - Khmer. Và như vậy, có thể nghĩ rằng nhóm ngôn ngữ tiếng Việt là những ngôn ngữ Nam Á bản địa do cư dân

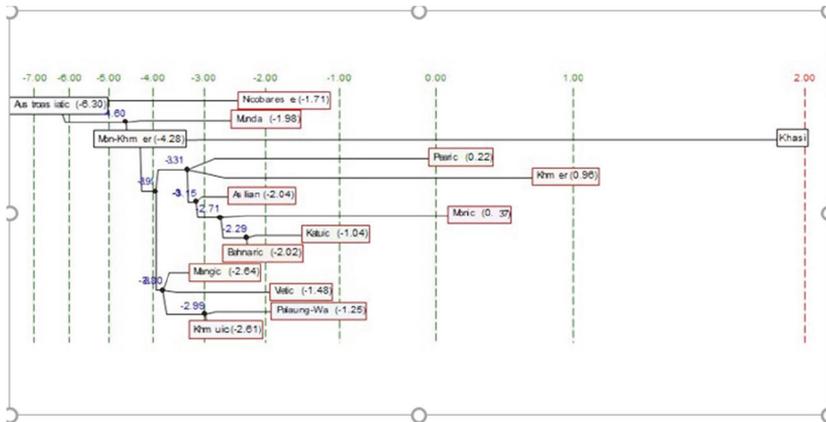

sinh sống ở đây từ lâu đời. Theo tính toán của G. Diffloth (2005) và của Peiros (2004), các ngôn ngữ Nam Á có niên đại từ \pm trên 5.000 năm trước CN là họ ngôn ngữ và có địa lý ban đầu như địa bàn của các nhóm Bahnar, nhóm Katu, nhóm Khmú và nhóm tiếng Việt hiện nay. Thời gian tách ra của các ngôn ngữ Môn - Khmer là khoảng + 4000 năm trước CN. Như vậy với thời gian chia tách ấy, không còn nghi ngờ gì nữa, nhóm ngôn ngữ tiếng Việt đã hiện diện trên địa bàn với tư cách là thành viên của nhánh ngôn ngữ Môn - Khmer. Sau đây là kết quả tính toán mà Diffloth (2005) và của Peiros (2004) đã thể hiện².

Sơ đồ 1: Thời gian chia tách họ Nam Á của G. Diffloth (nguồn: [Diffloth G.2001,2005])

² Xin lưu ý là, G. Diffloth có tình trạng không nhất quán về việc xác định vị trí của hai nhóm Khamú và Palaung. Xin xem (Diffloth G 2005; 2012).

Sơ đồ 2: Thời gian chia tách họ Nam Á của Peiros I.J (nguồn: [Peiros I.J, 2004])

4.2. Giai đoạn tiền Việt (proto Vietic) và thời kỳ văn hóa Đông Sơn

Là thành viên của nhánh ngôn ngữ Môn - Khmer của họ ngôn ngữ Nam Á, những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt phát triển thành một bộ phận độc lập trong địa bàn Đông Nam Á văn hóa khác với những ngôn ngữ Môn - Khmer còn lại. Thời gian chia tách này, theo tính toán của I.J. Peiros (2004) như đã được trình bày ở trên thì có thời gian tương đối là ± 1.480 trước Công nguyên. Và từ đây, chính là giai đoạn phát triển đầu tiên của lịch sử ngôn ngữ người Việt trong khu vực. Giai đoạn phát triển này được chúng tôi gọi là giai đoạn tiền Việt (proto Vietic) trong lịch sử của nhóm ngôn ngữ. Theo đó, để nhận diện những đặc điểm liên quan đến địa lý cư trú của cư dân sử dụng ngôn ngữ và thời gian lịch sử phát triển của ngôn ngữ, nhất thiết cần phải nhấn mạnh được một vài lý do sau đây khi chúng ta xem xét lịch sử ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu văn hóa Việt Nam.

Đương nhiên phải là câu hỏi liên quan đến địa lý ban đầu của nhóm ngôn ngữ. Theo đó sẽ là câu hỏi: Vậy địa bàn sinh tụ của cư dân sử dụng những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt ở giai đoạn tiền Việt sẽ được định vị ở vùng lãnh thổ nào và cơ sở nào để chúng ta có thể định vị được địa lý ban đầu ấy? Rõ ràng trước hết chúng ta phải sử dụng kết quả xác định “địa lý ban đầu” cũng như “vùng

lỗi” của họ ngôn ngữ Nam Á mà hai nhà nghiên cứu P. Sidwell (2010) và R. Blench (2015) đã cho biết. Tuy trong cách xác định vùng “địa lý ban đầu” của P. Sidwell chỉ nhắc đến “vùng giữa thung lũng sông Mê Công” và vùng địa lý của hai nhóm ngôn ngữ Katu và Bahnar của nhánh Môn - Khmer, nhưng với đặc điểm là địa lý hiện nay của nhóm tiếng Việt và nhóm Katu là “liền nhau” nên có thể nhận thấy “vùng giữa thung lũng sông Mê Công” có thể bao gồm cả địa lý của nhóm tiếng Việt. Còn Theo cách xác định vùng lõi các ngôn ngữ Nam Á mà R. Blench đã thể hiện thì địa lý ban đầu của cư dân nói những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt ở giai đoạn tiền Việt chính là vùng lãnh thổ mà cư dân sử dụng nhóm ngôn ngữ tiếng Việt đương đại đang cư trú. Hiện nay, với việc xác định các ngôn ngữ nhóm tiếng Việt gồm những ngôn ngữ hay thổ ngữ là tiếng Việt, tiếng Mường, tiếng Cuối, tiếng Arem, tiếng Chứt (với các thổ ngữ được biết đến là Sách, Mày, Rục), tiếng Mã Liềng (cùng những thổ ngữ có tên gọi khác Kri Phọng hay Phọng), tiếng Pọng và tiếng Aheu thì địa lý cư trú của nhóm tiếng Việt giai đoạn tiền Việt được thể hiện ở bản đồ sau đây. Vùng địa lý này, có một bộ phận quan trọng cư dân cư trú ở vùng trung của thung lũng sông Mê Công. Trên cơ sở đó, chúng tôi đã đề nghị xác định “vùng địa lý ban đầu (homeland)” của nhóm tiếng Việt (Vietic) là như sau:

Bản đồ 2: Vùng “địa lý ban đầu” của nhóm tiếng Việt (Trần Trí Dõi 2022: tr 561)

Khi phân tích đặc điểm ngôn ngữ được các nhà nghiên cứu cho rằng chúng là của giai đoạn tiền Việt thì người ta có đủ cơ sở để cho rằng sự phát triển của giai đoạn tiền Việt trong lịch sử ngôn ngữ người Việt là tương ứng với thời kỳ “văn hóa Đông Sơn” trong lịch sử Việt Nam. Trong số những đặc điểm ngôn ngữ nổi trội để đánh dấu thời gian lịch sử của ngôn ngữ thì đặc điểm hình thành thanh điệu mà A.G Haudricourt (1954) đề nghị là quan trọng nhất. Theo đó, như A.G Haudricourt đã xác định, đây là giai đoạn ngôn ngữ người Việt chưa hình thành thanh điệu và do đó ngôn ngữ có trạng thái không thanh điệu như những ngôn ngữ Môn - Khmer khác trong khu vực. Về thời gian, A.G Haudricourt cho

rằng thời kỳ này của ngôn ngữ được kết thúc vào thời gian đầu Công nguyên được đánh dấu bằng đặc điểm trong ngôn ngữ người Việt lúc này đã xuất hiện hệ thống ba thanh. Như vậy, thời gian kết thúc giai đoạn tiền Việt của lịch sử phát triển ngôn ngữ người Việt chính là thời gian lịch sử của thời kỳ “văn hóa Đông Sơn” của lịch sử Việt Nam. Mà theo xác định của giới khảo cổ học thì thời gian lịch sử của thời kỳ “văn hóa Đông Sơn” trong lịch sử Việt Nam là khoảng ± 700 năm trước Công nguyên đến khoảng thế kỷ thứ II sau Công nguyên (Hán Văn Khản: 2011); đồng thời cũng là thời gian được sử học xác định là thời kỳ “nhà nước Văn Lang -Âu Lạc” của Việt Nam. Như vậy địa lý cư trú của cư dân nhóm tiếng Việt được chúng tôi thể hiện ở trên tương ứng với địa bàn cư dân “văn hóa Đông Sơn” trong lịch sử Việt Nam đã được giới khảo cổ học xác định dưới đây.

Bản đồ 3: Địa lý “văn hóa Đông Sơn” theo khảo cổ học (A.Calo: 2008, tr 209).

Trong quá trình phát triển ở giai đoạn tiền Việt, ngoài hai đặc điểm đã được nhấn mạnh liên quan đến vị trí địa lý ban đầu thuộc vùng giữa thung lũng sông Mê Công và thời gian tương ứng với thời kỳ “văn hóa Đông Sơn” trong lịch sử Việt Nam mà giới khảo cổ học đã xác định, ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn này cũng cần phải được nhấn mạnh thêm một đặc điểm khác nữa có ảnh hưởng đến lịch sử phát triển ngôn ngữ. Theo chúng tôi, đó là vấn đề vay mượn ngôn

ngữ do những tiếp xúc với ngôn ngữ của những họ khác nhau trong khu vực Đông Nam Á văn hóa. Cụ thể, theo như phân tích của A. G. Haudricourt (1966) nhiều khả năng ngôn ngữ người Việt, với tư cách là thành viên những ngôn ngữ Môn - Khmer, đã có những tiếp xúc trực tiếp tạo nên sự vay mượn lẫn nhau với ngôn ngữ của họ Nam Đảo. Mặt khác, ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn tiền Việt cũng đã có vay mượn từ ngôn ngữ nhóm Hán nhưng do tác động từ giao thương trao đổi như kim khí mà chưa có sự tiếp xúc trực tiếp (M. Alves: 2016) nên chỉ giới hạn ở nhóm từ chỉ vật dụng cần trao đổi. Trong tình trạng đó, ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn tiền Việt là ngôn ngữ thuần Nam Á; nhờ đặc điểm đó mà nó tạo cơ sở vững chắc cho sự phát triển ngôn ngữ ở những giai đoạn tiếp theo.

4.3. Giai đoạn Việt - Mường cổ (Archaic Vietmuong) và thời kỳ Bắc thuộc

Tiếp theo giai đoạn tiền Việt là giai đoạn Việt - Mường cổ (Archaic Vietmuong) trong lịch sử ngôn ngữ người Việt. Nếu dựa trên cơ sở đặc điểm hình thành thanh điệu trong ngôn ngữ, chúng tôi đề nghị có thể nhận diện giai đoạn phát triển của lịch sử ngôn ngữ người Việt với thời gian tương đối từ sau Công nguyên đến thế kỷ thứ X. Đây là thời gian lịch sử tương ứng với thời kỳ xã hội người Việt bị phong kiến phương Bắc đô hộ mà lịch sử Việt Nam gọi là “thời kỳ Bắc thuộc”.

Do đặc điểm lịch sử là “thời kỳ Bắc thuộc” nên xã hội người Việt thời kỳ này là một xã hội sử dụng song ngữ bất bình đẳng (No-balanced bilingualism). Theo đó, một bộ phận đông đảo cư dân người Việt tiếp tục sử dụng ngôn ngữ người Việt có từ giai đoạn tiền Việt; nhưng cũng có một bộ phận ít hơn (do đặc điểm lịch sử) lại sử dụng được ngôn ngữ nhóm tiếng Hán và đặc biệt là sử dụng được chữ Hán trong đời sống. Đây là một cảnh huống ngôn ngữ khiến cho cư dân sử dụng ngôn ngữ người Việt chịu ảnh hưởng tiếp xúc của ngôn ngữ nhóm tiếng Hán và văn hóa Hán. Với tác động của cảnh huống ngôn ngữ bất bình đẳng như thế, ngôn ngữ người Việt đã có vay mượn không chỉ giới hạn ở từ vựng mà tác động đến cả từ ngữ ngữ pháp. Có thể nói những vay mượn từ ngôn

ngữ nhóm tiếng Hán vào ngôn ngữ, cùng với vay mượn về văn hóa Hán của xã hội người Việt, đã khiến cho ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn Việt - Mường cổ chịu tác động một cách sâu sắc. Trong suốt khoảng thời gian gần một nghìn năm, ngôn ngữ người Việt vay mượn từ ngôn ngữ tiếng Hán những dạng thức khác nhau phụ thuộc vào thời gian khác nhau như từ tiền Hán -Việt (Early Sino - Vietnamese) hay Hán - Việt (Sino - Vietnamese), vay mượn những từ chỉ quan hệ thân tộc (kinship) hay khái niệm (notion) trừu tượng, quan chức (officials), v.v. Cùng với sự vay mượn ngôn ngữ, cư dân người Việt đã vay mượn văn hóa, ví dụ như văn hóa chôn cất người quá cố, v.v, từ văn hóa Hán. Tuy nhiên, những vay mượn như thế không làm tiếng nói của cộng đồng cư dân người Việt bị thay đổi mà chỉ là sự bổ sung để ngôn ngữ người Việt phát triển sang một giai đoạn mới.

4.4. Giai đoạn Việt - Mường chung (Vietmuong common) và thời kỳ đầu của Đại Việt

Từ năm 938, vùng đất của người Việt mà nhà Đường gọi tên là An Nam đã thoát khỏi sự đô hộ của phong kiến Trung Hoa, thành lập nhà nước độc lập của mình. Bắt đầu từ thời kỳ này, ngôn ngữ người Việt phát triển sang giai đoạn được chúng tôi gọi là giai đoạn Việt - Mường chung (Vietmuong common). Đây là giai đoạn phát triển thứ ba trong lịch sử ngôn ngữ người Việt và là thời kỳ cư dân người Việt xây dựng một quốc gia độc lập với các quốc gia láng giềng trong khu vực Đông Nam Á văn hóa. Nếu dựa trên quy luật hình thành thanh điệu của ngôn ngữ thì giai đoạn phát triển này được xác định là có thời gian tương đối từ thế kỷ thứ X đến thế kỷ ± XIV, tương ứng với các triều đại lịch sử Đinh, (tiền) Lê, Lý và nhà Trần trong lịch sử Việt Nam.

Do sự tiếp xúc ngôn ngữ và văn hóa ở giai đoạn Việt – Mường cổ với ngôn ngữ và văn hóa của nhóm tiếng Thái và đặc biệt là với ngôn ngữ, phương ngữ hay thổ ngữ nhóm tiếng Hán mà cơ cấu ngôn ngữ người Việt trong giai đoạn Việt - Mường chung đã có những thay đổi theo hướng hoàn thiện hơn. Về mặt ngữ âm, đặc điểm âm tiết đơn tiết hóa là đặc tính nổi trội; do đó ngôn ngữ người

Việt là một ngôn ngữ có hệ thống thanh điệu sáu thanh hoàn chỉnh; một số quy luật biến đổi ngữ âm có từ giai đoạn tiền Việt kéo dài cho đến giai đoạn này đã hoàn tất. Trong vốn từ của ngôn ngữ, các lớp ngữ nghĩa của từ vựng đa dạng và đặc biệt phong phú đã đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội; đồng thời lớp từ vựng ngữ pháp hóa cũng đã được cung cấp đủ để ngôn ngữ hành chức. Nhờ đó, chất lượng của ngôn ngữ người Việt trong giai đoạn Việt - Mường chung đã phát triển ở một chất lượng cao mà không làm đổi đặc trưng Nam Á của ngôn ngữ.

Chính vì thế, về cơ bản, có thể nhận thấy ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn Việt - Mường chung đã đặt cơ sở cho việc phát triển một ngôn ngữ hoàn chỉnh như nó đang được sử dụng. Tuy nhiên, do cư dân trong cộng đồng sử dụng ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn Việt - Mường chung không chỉ đa dạng về mặt địa lý và đa dạng cả về mức độ phát triển xã hội nên những bộ phận cư dân sử dụng ngôn ngữ không đều nhau, tạo thành những vùng phương ngữ khác nhau. Và đây chính là một trong những nguyên nhân khiến cho cộng đồng cư dân sử dụng ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn Việt - Mường chung phát triển thành hai các thể ngôn ngữ (language) độc lập là tiếng Việt (Vietnamese language) và tiếng Mường (Language of Mường).

4.5. Từ tiếng Việt cổ (Old Vietnamese) đến tiếng Việt hiện đại

Với sự hội đủ về chất ở giai đoạn Việt - Mường chung, ngôn ngữ người Việt phát triển sang giai đoạn tiếng Việt cổ (Old Vietnamese) từ khoảng + thế kỷ XIV đến thế kỷ XV. Tức là vào thời gian này, tiếng Việt (language Vietnamese) và tiếng Mường phát triển thành những cá thể ngôn ngữ độc lập và bắt đầu từ đây, giữa tiếng Việt và tiếng Mường có lịch sử phát triển riêng của mình. Trong thực tế đó, ngôn ngữ người Việt phát triển sang giai đoạn lịch sử tiếng Việt trung đại (Middle Vietnamese, thế kỷ XVI đến giữa thế kỷ XIX) và cuối cùng là tiếng Việt hiện đại (Modern Vietnamese) như nó đang được sử dụng ở Việt Nam.

Cùng với sự phát triển theo hướng hoàn thiện về cấu trúc, ngôn ngữ người Việt cũng đã mở rộng địa bàn về phía nam; tức ngôn ngữ người Việt tùy theo lịch sử dần trở thành tiếng mẹ đẻ của những bộ phận cư dân ở những vùng mà trước đây nó chưa phải là tiếng mẹ đẻ. Có thể nhận xét rằng từ cuối thế kỷ thứ XIII, khi nhà nước Đại Việt mở rộng lãnh thổ về phía nam, bức tranh phương ngữ của tiếng Việt được hình thành như trạng thái phương ngữ mà tiếng Việt đang có hiện nay. Trong suốt thời gian từ giai đoạn tiền Việt đến đầu giai đoạn Việt - Mường chung, ngôn ngữ người Việt chỉ được sử dụng giới hạn trong địa bàn từ sông Gianh ra phía bắc; từ giữa giai đoạn Việt - Mường chung cho đến giai đoạn hiện đại, địa bàn sử dụng ngôn ngữ người Việt được mở rộng như hiện nay. Do đó, vùng phương ngữ của tiếng Việt ở địa bàn ban đầu có những đặc điểm khác với vùng phương ngữ của tiếng Việt ở địa bàn được mở rộng.

Từ giữa thế kỷ XIX, tiếng Việt chuyển sang giai đoạn tiếng Việt hiện đại (Modern Vietnamese), và nó cũng có sự chuyển đổi khác biệt giữa ngữ âm, ngữ phát và từ vựng do có những tác động của sự tiếp xúc với ngôn ngữ châu Âu mà chủ yếu là tiếng Pháp. Từ năm 1945, tiếng Việt trở thành ngôn ngữ chính thức trong xã hội, một chức năng xã hội mà từ giai đoạn lịch Việt - Mường cổ cho đến thời kỳ đầu của tiếng Việt hiện đại ngôn ngữ đã không có được. Hiện nay, tiếng Việt là ngôn ngữ đã đáp ứng đầy đủ mọi chức năng xã hội để xã hội người Việt phát triển.

5. Vấn đề chữ viết trong lịch sử ngôn ngữ người Việt

5.1. Lịch sử ngôn ngữ người Việt và chữ Hán

Đối với chúng tôi, hiện chưa có đủ cơ sở hay chứng cứ ngôn ngữ học để xác nhận giả thiết mà một vài học giả (Hà Văn Tấn: 1982; Lê Trọng Khánh: 2010) đưa ra cho rằng ở thời kỳ “nhà nước Văn Lang” (thời kỳ “văn hóa Đông Sơn”), tức giai đoạn tiền Việt trong lịch sử, ngôn ngữ người Việt đã có chữ viết. Tuy nhiên, ở giai đoạn Việt - Mường cổ, chúng ta có thể nhìn nhận trong cộng đồng sử dụng ngôn ngữ người Việt, cư dân đã sử dụng chữ Hán của tiếng

Hán trong đời sống xã hội của mình. Nhưng việc sử dụng chữ Hán như thế chỉ giới hạn ở bộ phận những người Việt có thể sử dụng chữ viết và đương nhiên số lượng đó là rất ít so với đông đảo cộng đồng người Việt sử dụng ngôn ngữ người Việt như tiếng mẹ đẻ. Tuy nhiên, trong suốt quá trình phát triển lịch sử hàng nghìn năm, cộng đồng sử dụng ngôn ngữ người Việt đã chịu tác động của trình trạng song ngữ bất bình đẳng này và chính bộ phận người Việt song ngữ rất ít này đã có ảnh hưởng không nhỏ đến ngôn ngữ người Việt. Đây là một thực tế thể hiện về vai trò của chữ viết trong đời sống của một cộng đồng song ngữ bất bình đẳng.

5.2. Chữ Nôm và chữ Quốc ngữ Latinh trong lịch sử ngôn ngữ người Việt

Sau giai đoạn lịch sử Việt - Mường cổ ngôn ngữ người Việt chuyển sang giai đoạn Việt - Mường chung. Vào giai đoạn này, cộng đồng người sử dụng ngôn ngữ người Việt đã có nhu cầu phát triển chữ viết ngôn ngữ liên quan đến sự phát triển văn hóa Việt Nam. Chính vì thế, theo chúng tôi, đã có sự đòi hỏi của xã hội làm xuất hiện quá trình có nhu cầu tạo ra chữ viết của ngôn ngữ người Việt trong suốt thời gian từ thế kỷ thứ XIII và đến thế kỷ thứ XV. Cho nên chữ Nôm, như vậy, ở thế kỷ XV đã hoàn thiện như là hệ thống chữ viết của tiếng Việt; do đó nó là văn tự đầu tiên của tiếng Việt với cách thức là kiểu văn tự dùng ký tự Hán để ghi lại âm đọc và ngữ nghĩa của từ trong ngôn ngữ người Việt. Cùng với chữ Nôm, giữa thế kỷ thứ XVII, ngôn ngữ người Việt đã có thêm một kiểu chữ viết nữa theo cách dùng con chữ la tinh để ghi âm ngôn ngữ người Việt. Hai sự kiện văn tự này là những hiện tượng văn hóa quan trọng của ngôn ngữ người Việt góp phần thúc đẩy xã hội Việt Nam phát triển.

Trong lịch sử phát triển ngôn ngữ có liên quan đến sự phát triển văn hóa Việt Nam, sự xuất hiện chữ Nôm đã mang một vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển của ngôn ngữ. Theo đó, nếu như trước khi chưa có chữ Nôm, ngôn ngữ người Việt chưa là một ngôn ngữ có vị thế của một “ngôn ngữ văn học viết” thì sau khi chữ Nôm xuất hiện, chức năng xã hội còn thiếu ấy

của ngôn ngữ người Việt đã thực sự được bù đắp. Có thể nói ở khía cạnh này, chữ Nôm chữ viết trong ngôn ngữ người Việt có một vai trò quan trọng: nó góp phần nâng chất lượng ngôn ngữ lên một vị thế mới: ngôn ngữ văn học viết. Còn đối với trường hợp chữ viết Quốc ngữ, theo chúng tôi, nhờ tính chất là chữ viết về cơ bản ghi âm ngôn ngữ người Việt nên nó có vai trò hết sức quan trọng trong sự thống nhất và chuẩn hóa ngữ âm của tiếng Việt trong giai đoạn hiện đại khi mà ngôn ngữ có nhiều vùng phương ngữ đa dạng khác nhau. Đồng thời, với những gì mà kiểu chữ này của ngôn ngữ người Việt đang đáp ứng hay thỏa mãn nhu cầu là chữ viết của tiếng Việt trong mọi hoạt động đời sống xã hội hiện đại, chữ viết Quốc ngữ đã được xác nhận giá trị lịch sử của bản thân chữ viết đối với lịch sử ngôn ngữ.

6. Hai nội dung văn hóa liên quan đến lịch sử ngôn ngữ người Việt

Trong lịch sử phát triển của ngôn ngữ người Việt, theo chúng tôi, có hai nội dung liên quan đến giai đoạn tiền sử của ngôn ngữ sau đây.

6.1. Tên gọi Lạc Việt với góc nhìn lịch sử ngôn ngữ và văn hóa Việt Nam

Khi khảo sát vấn đề lịch sử ngôn ngữ người Việt để góp phần tìm hiểu cội nguồn văn hóa Việt Nam, chúng ta không thể lãng tránh việc thảo luận, phân tích và chứng minh những nhận xét liên quan đến tên gọi Lạc Việt. Bởi vì hiện nay hầu như giới nghiên cứu lịch sử và văn hóa đều cho rằng đây là tên gọi được dùng để chỉ cộng đồng cư dân là tổ tiên của người Việt Nam. Đối với chúng tôi, dựa vào kết quả tái lập dạng thức ngữ âm của chữ Hán 雒越 thuộc giai đoạn tiếng Hán cổ (Old Chinese, OC, tức khoảng thời gian một hai thế kỷ trước và sau Công nguyên) mà người Hán dùng để ghi âm tên gọi Lạc Việt, chúng tôi cho rằng cách dùng tên gọi này cả ở người Trung Quốc và Việt Nam từ khi ghi chép đến nay đã có sự thay đổi. Cụ thể, vào thời gian cuốn Lã Thị Xuân Thu (năm 239 TCN) và Hán Thư (thế kỷ I SCN) ghi chép lại tên gọi, hai chữ Hán 雒

越 được người Tần Hán dùng để ghi lại âm đọc [*p.rak *wat] của những ngôn ngữ Môn - Khmer (trong đó có nhóm tiếng Việt) thuộc phần đất phía nam Trung Quốc. Trong những ngôn ngữ Môn - Khmer, âm đọc ấy có nghĩa từ nguyên là “vùng đất cư dân sinh sống tự nhận mình là người ([*p.rak])”, tức là tên tự gọi (autonym) có giá trị như một tộc danh (ethnonym) mà những người nói các ngôn ngữ Môn - Khmer tự nhận. Nhưng sau đó, từ sách Giao Châu ngoại vực ký (thế kỷ thứ IV) và Hậu Hán Thư (thế kỷ thứ V) trở đi, tên tự gọi của những người nói những ngôn ngữ Môn - Khmer được các học giả Trung Quốc coi như (hoặc giải thích như) là một tên gọi hay địa danh để chỉ một “quốc danh, tên nước), trong đó có không ít người gắn với địa danh quận Giao Chỉ (交趾), là phần đất nhà Hán lập ra sau khi thôn tính nước Nam Việt của Triệu Đà vào năm 111 TCN. Như vậy, tên gọi được ký âm bằng chữ Hán 雒越 (SV: Lạc Việt) đã thay đổi từ tên tự gọi (tộc danh) sang tên được gọi (exonym) và đã không lưu giữ nghĩa từ nguyên ban đầu là “vùng đất cư dân sinh sống tự nhận mình là người” trong tên tự gọi nữa. Rõ ràng từ thế kỷ thứ V về sau, trong sách vở phong kiến Trung Quốc, không ít học giả giải thích lạc việt là một tên gọi thuần túy mang tính chất là một địa danh (toponym).

Trong ngôn ngữ người Việt, tên gọi mang âm Hán - Việt Lạc Việt có thể đã được sử dụng lại vào thế kỷ XV. Có thể nhận ra điều đó là vì trong cuốn Dư địa chí của Nguyễn Trãi, tác giả tham luận đã dẫn lại lời giải thích của Cốt Dã Vương (thế kỷ VI) “quận Giao Chỉ ở đời Chu là Lạc Việt”. Từ đây, trong ngôn ngữ người Việt, tên gọi được ghi bằng chữ Hán 雒越 (駱/絡) 越 có âm đọc Hán - Việt là Lạc Việt lần thứ hai lại trở thành tên tự gọi của cộng đồng người Việt. Ban đầu, nghĩa của tên tự gọi này có thể là để chỉ “một cộng đồng người là tổ tiên của người Đại Việt”. Còn hiện nay tên gọi này được nhiều nhà nghiên cứu lịch sử và văn hóa Việt Nam cũng như dân gian người Việt nhận diện như là tên gọi dùng để chỉ cộng đồng tộc người “là tổ tiên của người Việt Nam”.

Tên gọi Lạc Việt, khi nhìn nhận theo góc nhìn từ nguyên học do ngôn ngữ học lịch sử xác lập, nó có dạng thức ngữ âm và ngữ nghĩa tương ứng với ngôn ngữ của các nhóm khác nhau thuộc nhánh Môn - Khmer ở Đông Nam Á văn

hóa; vì thế, nhiều khả năng nó chính là một tên tự gọi của cộng đồng người nói những ngôn ngữ Môn - Khmer cư trú ở lục địa Đông Nam Á và có thể một phần phía nam của lãnh thổ Trung Quốc hiện nay. Tên gọi này được người Hán ghi lại trên cơ sở ngữ âm tiếng nói của những ngôn ngữ thuộc họ Nam Á, được người Hán dùng để chỉ những tộc người phi Hán (non Chinese) gốc Nam Á sinh sống trong một không gian rộng lớn trong vùng lãnh thổ phía nam sông Trường Giang mà họ gọi chung là vùng Bách Việt (百越 Bǎiyuè). Cho nên trong nghiên cứu văn hóa lịch sử đương đại có nhóm học giả (Lương Đình Vọng: 2018) cho rằng tên gọi Lạc Việt cũng bao gồm cả những tộc người nói những ngôn ngữ nhóm tiếng Thái (Taic) thuộc họ Thái - Kadai hiện đang cư trú ở Đông Nam Á và nam Trung Quốc trong vùng Bách Việt, như chúng tôi đã phân tích và chứng minh ở nội dung của chương 8 của cuốn sách, là chưa phù hợp với cơ sở khoa học mà kết quả nghiên cứu ngôn ngữ học lịch sử trong khu vực đã chứng minh.

6.2. Mối quan hệ giữa cư dân nhóm tiếng Thái và văn hóa Đông Sơn.

Trong giai đoạn tiền Việt của lịch sử ngôn ngữ người Việt, có một nội dung mà nhà khảo cổ học hàng đầu Việt Nam Hà Văn Tấn (1997) rằng ở thời kỳ “văn hóa Đông Sơn” của Việt Nam, cộng đồng cư dân của văn hóa là cư dân nói hệ ngôn ngữ nào? Trên cơ sở phân tích những vay mượn của ngôn ngữ và từ góc nhìn liên ngành, chúng tôi đã cho rằng từ giai đoạn tiền Đông Sơn cho đến thời kỳ văn hóa Đông Sơn, cư dân trong cộng đồng văn hóa là những người nói tiếng ngôn ngữ Môn - Khmer, trong đó bao gồm cả nhóm ngôn ngữ tiếng Việt. Như vậy, vào thời kỳ văn hóa Đông Sơn, những cư dân nói những ngôn ngữ nhóm tiếng Thái (Taic) chỉ là những cư dân láng giềng với nhóm tiếng Việt và họ đã có những giao thương hay trao đổi với cộng đồng nói những ngôn ngữ nhóm tiếng Việt ở châu thổ sông Hồng. Cũng chính về thế ở góc nhìn lịch sử ngôn ngữ, tuy ngôn ngữ người Việt ở giai đoạn tiền Việt đã có những vay mượn, vẫn chưa có cơ sở để cho rằng một ngữ người Việt ở thời gian lịch sử này là một dạng phức hợp (mixte) hay pha tạp. Điều đó cũng có nghĩa trong một khả năng

cur dân văn hóa Đông Sơn sử dụng một ngôn ngữ Nam Á có nguồn bản địa được xác định trong khoảng thời gian + 2000 TCN thì giả thiết cho rằng họ là những người di cư từ vùng sông Dương Tử đến và định cư lại ở lưu vực sông Hồng là một giả thiết không được chúng tôi ủng hộ từ góc nhìn lịch sử ngôn ngữ người Việt.

Correspondence

Any correspondence should be directed to Prof. Dr., Tran Tri Doi
(doihanh@yahoo.com)

Tài liệu tham khảo

- Alves. M (2016), *Identifying Early Sino-Vietnamese Vocabulary via Linguistic, Historical, Archaeological, and Ethnological Data*, Bulletin of Chinese Linguistics 9 (2016), p 264-295.
- Bình Nguyên Lộc (1971), *Nguồn gốc Mã Lai của dân tộc Việt Nam*, Bách Bộc xuất bản, Sài Gòn 1971, 896 tr.
- Blench R. (2015), *Reconstructing Austroasiatic prehistory*, in the “Handbook of the Austroasiatic Languages”, Leiden: Brill, 2015.
- Calo, (2008), *Heger I bronze drums and the relationships between Dian and Dong Son cultures. In Interpreting Southeast Asia's Past: Monument, Image and Text*, eds. Peter Sharrock, Ian C. Glover, Elizabeth A Bacus, 208-224. Singapore: National University of Singapore Press.
- Diffloth G. (2005), *The contribution of linguistic palaeontology to the homeland of Austro-asiatic*. In: Sagart, Laurent , Roger Blench and Alicia Sanchez-Mazas (eds.). *The Peopling of East Asia: Putting Together Archaeology, Linguistics and Genetics*. Routledge/Curzon. Pp. 79-82.
- Diffloth, G. (2012), *The four registers of Pearic*, Conférence plénière at the 22nd Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society, Agay, 2 June 2012.
- Driem G. V. (2001). *Languages of the Himalayas*, Volume One: Leiden Brill.
- Driem G.v. (2007), *Austroasiatic phylogeny and the Austroasiatic homeland in light of recent population genetic studies*, Mon-Khmer Studies, pp 1-14.

- Hà Văn Tấn (1982), *Dấu vết một hệ thống chữ viết trước Hán và khác Hán ở Việt Nam và nam Trung Quốc*, T/c Khảo cổ học số 1.1982, tr 31-46.
- Hà Văn Tấn (1997), *Theo dấu các văn hóa cổ*, Nxb Khoa học xã hội, 1997, 851 tr.
- Hán Văn Khẩn (2011), *Vấn đề nông nghiệp thời đại sắt sớm ở Bắc Việt Nam*, trong “Một chặng đường nghiên cứu lịch sử (2006-2011)”, Nxb Thế giới, tr 243-296.
- Haudricourt A.G (1953), *Vị trí của tiếng Việt trong các ngôn ngữ Nam Á*, Ngôn ngữ, số 1. 1991, tr. 19-22.
- Haudricourt A. G. (1954), *Về nguồn gốc các thanh của tiếng Việt*, Ngôn ngữ, số 1-1991, tr. 23-31.
- Haudricourt A.G. (1966), *Giới hạn và nối kết của ngôn ngữ Nam Á ở Đông Bắc*, Ngôn ngữ, số 1-1991, tr. 32-40.
- Lê Trọng Khánh (2010), *Phát hiện chữ Việt cổ Thuộc loại hình Khoa đầu*, Nxb Từ điển Bách Khoa Hà Nội 2010.
- Lương Đình Vọng, Lê Thanh chủ biên 梁庭望厉声:主编 (2018), *Lạc Việt phương quốc nghiên cứu (thượng hạ sách) 骆越方国研究 (上下册)*, Dân tộc xuất bản xã 民族出版社.
- Maspéro H. (1912), *Etude sur la phonétique historique de la langue annamite: Le siniales*, BEFEO, XII, no1, pp 1-127.
- Nguyễn Văn Huyền (1934), *Introduction a l'étude de l'habitation sur pilotis dans l'Asie du Sud-Est*, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, Paris 1934.
- Peiros I. & Shnirelman V. (1998), *Rice in Southeast Asia: A regional interdisciplinarity approach*. In Roger Blench & Matthiew Spriggs (eds), *Archeology and Langage II*, pp. 379-389. London: Routledge.
- Peiros, I (2004). *Geneticeskaja klassifikacija avstroaziatskix jazykov*: Moskva:Rossijskij gosudarstvennyj gumanitarnyj universitet (doktorskaja dissertacija).
- Schuessler A. (2007), *ABC Etymological Dictionary of Old Chinese*. Honolulu: University of Hawai'i Press.
- Sidwell P. (2010), *The Austroasiatic central riverine hypothesis*, *Journal of Language Relationship*, 4 (2010), pp 117-134.
- Theurel J.S (1887), *Tự vị Annam - Latinh*, Giáo phận Ninh Phú (kẻ Sở) xuất bản, 1887.
- Trần Trí Dõi (2005), *Giáo trình Lịch sử tiếng Việt (sơ thảo)*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội 2005, 268 tr ; tái bản 2007, 272 tr.
- Trần Trí Dõi (2011), *Giáo trình lịch sử tiếng Việt*, Nxb Giáo dục Việt Nam. Hà Nội 2011.

Trần Trí Dõi (2020), *Nguồn gốc ban đầu của họ ngôn ngữ Nam Á và vấn đề ngôn ngữ cư dân văn hóa Đông Sơn ở Việt Nam*, Trong “Kỷ yếu hội thảo khoa học Quốc tế khu vực học - Việt Nam học: Định hướng nghiên cứu và đào tạo”, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, 2020, tr 162-176.

Trần Trí Dõi (2022), *Lịch sử ngôn ngữ người Việt góp phần tìm hiểu văn hóa Việt Nam*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội 2022, 604 tr.

From “Asia as method” to “Tây Sơn as method”? Postwar historiography and counter-memories from the margins in the Vietnamese diaspora

Nguyen Quoc Vinh

Adjunct Lecturer in Vietnamese

Department of East Asian Languages and Cultures (EALAC),

Columbia University in the City of New York, USA

Abstract

Taking inspiration from Chen Kuan-hsing’s “Asia as Method” with its three key elements of decolonization, de-Cold-War and deimperialization, I want to invoke “Tây Sơn as Method” as a spatio-temporal instrument to study postwar historiography and the rise of counter-memories in the Vietnamese diaspora. Postwar national reunification had allowed for greater means of construction and extension of a historiographical orthodoxy with respect to the watershed Tây Sơn period (1771-1802), but Vietnam’s subsequent emergence from regional isolation to embark on global reintegration has brought it into greater contact and interaction with diasporic communities of overseas Vietnamese with their complicated relations to the motherland. Though it might be premature to speculate about a post-/trans-national historiography, I’d like to explore how the emergence of counter-memories and pluralist thinking in the Vietnamese diaspora can actually be liberating to a Tây Sơn historiography long dominated by the monolithic orthodoxies of dynastic and nationalist history.

Keywords: Tây Sơn as method, postwar Vietnam, historiography, diaspora,
counter-memories

1. Introduction: “Tây Sơn as method”?

As I understand it, “Asia as Method” was articulated by the Taiwanese sociologist Chen Kuan-Hsing in his 2010 book¹, who takes inspiration of the titular phrase from the Japanese historian Takeuchi Yoshimi (1950s), but goes much further in his formulation to serve as an invitation for collaboration among Asianists to seek out Asia’s own grand narratives to diversify our perspectives and tackle the triumvirate problematic of decolonization, de-Cold-War and deimperialization. Underscored by deep anxiety over the overwhelming dominance of Western methodology/terminology: this approach seeks a way out in calling for intra-Asia comparisons and emphasizes a multiplicity of frames/points of reference to avoid grand narratives of the nation-state. It thus marks a shift to the marginalized as models for identification rather than the powerful to diversify our perspectives. As a reaction/antidote to the prevalent “The West as method” in area studies, “Asia as method” is implemented through a multiplicity of alternative localized inter/intra-Asia reference points to study the production of knowledge and formation of subjectivities. Chen’s programmatic practice has proliferated: we can find numerous examples online such as China/Taiwan/Hong Kong/Shanghai/ Japan/Korea/India/Singapore/Malaysia... and Southeast Asia as method at a MLA panel in which I’ve taken part². As all of these examples entail localities in Asia that are either regional, national, or urban, this practice is probably applicable to “Vietnam as method” as well (though there is no google example of it yet!); but I want to give the formula a twist here in my usage of “Tây Sơn as method” with a question mark? Here I want to refer to a humble location with momentous significance in Vietnamese history.

As a reference point and site of memory with multivalent meanings in the modern Vietnamese psyche, Tây Sơn lies at the intersection of space (as a village

¹ Kuan-hsing Chen. *Asia as Method: Toward Deimperialization*. Durham, NC: Duke University Press, 2010.

² Roundtable panel 551 “Southeast Asia as Method and Concept of World Literature” at the Modern Language Association (MLA) convention in New York City on 6 January 2018.

in south central VN), and more importantly, of time (as a tumultuous 30-year period at the end of 18th century). And perhaps by coincidence this period is the tail end of three centuries (16th-18th) of North-South civil wars; it is itself a period of 30-year wars (1771-1802) that foreshadows the 30-year Vietnam War (1945-1975) two centuries later. “Tây Sơn as method” thus lies at the confluence of synchronic historical interaction with late 18th-century imperial powers (Qing China, Chakri Siam, western mercenaries), and it has undergone diachronic historiographical influences from imperial dynasticism, French colonialism to Cold War and socialist nationalisms over the past two centuries, and most recently the global dispersal/displacement of overseas Vietnamese communities in the diaspora. Just as “Asia as Method” is a call to decenter viewpoints across Asia, “Tây Sơn as Method” also decenters national viewpoints to include the diaspora.

With the possible exception of the Vietnam War and Hồ Chí Minh in recent times, no other period and figure in Vietnamese history has generated so much passion and controversy as the short-lived but momentous Tây Sơn movement of the late 18th century and its most celebrated hero: Emperor Quang Trung Nguyễn Huệ. Having played a pivotal role in bringing the country to the threshold of national unification, Nguyễn Huệ towers over modern Vietnamese history, if not altogether as a founding figure, then invariably as the primary point of reference and departure for any meaningful discussion on the subject. In the eyes of successive generations, his brief but brilliant career epitomizes the historical and psychological experience of modern Vietnam, and Nguyễn Huệ has thus never ceased to capture the historical and cultural imagination of a modern Vietnamese nation that has had to define itself in relation to his complex legacy and haunting presence, especially during the Vietnam War and its aftermath.

As part of my larger project on historiographical developments regarding Nguyễn Huệ and the Tây Sơn period, it is worth noting in passing the open-ended self-fashioning possibilities of the late 18th-century; the demonization by the Nguyễn dynasty in the 19th-century; and Nguyễn Huệ’s re-emergence as

national hero in the 20th-century. During the colonial period, this historiography was influenced by the “response to the West” paradigm, which induced a decolonization reaction through the rehabilitation of Nguyễn Huệ as a military hero of national salvation, comparable to his contemporary Napoleon Bonaparte in France. During the Cold War, Vietnam went through political division and rivalry between an anti-American communist Democratic Republic of Vietnam (DRV) in the North which was victorious over the capitalist Republic of Vietnam (RVN) in the South, resulting in a monolithic orthodoxy of the socialist state during a period of postwar isolation after 1975. With economic liberalization in the late 1980s, Vietnam slowly entered the era of globalization whose de-Cold-War experience casts a long shadow on its deimperialization process of moving from the mutation of meaning and loss of potency in an orthodox anti-Chinese-imperialist discourse from inside Vietnam, to counter-memories from the diaspora of Vietnam’s own southward imperialist/genocidal legacy of centuries past. In this paper I want to look at the postwar developments in the historiography on Nguyễn Huệ and the Tây Sơn period in order to explore the rise and impact of counter-memories from the margins in the Vietnamese diaspora.

2. The life and time of Nguyễn Huệ³

In nationalist historiography, the dominant Tây Sơn icon is emperor Quang Trung Nguyễn Huệ who defeated rival domestic factions and outside foreign, before his premature death at age 40 which led to the destruction of his Tây Sơn dynasty ten years later. Born in 1753, Nguyễn Huệ was the youngest of three brothers who started a revolt in the central highlands in the early 1770s. Thanks to

³ *Tư liệu về Tây Sơn - Nguyễn Huệ [Documents about Tây Sơn - Nguyễn Huệ]*. Sở văn hoá thông tin Nghĩa Bình/ Bình Định. (Vol. 1: Trên đất Nghĩa Bình [On the land of Nghĩa Bình], 1988; Vol. 2: Khởi nghĩa diệt Nguyễn và chống Xiêm [Uprising to destroy the Nguyễn and resist Siam], 1993; Vol. 3: Lật đổ vua Lê - chúa Trịnh & đại phá Mãn Thanh [Overthrowing the Lê King and Trịnh Lord & great victory over the Qing], 1994; Vol. 4: Xây dựng đất nước [Building the country], 1995). For book-length treatments of the Tây Sơn period please consult Tạ Chí Đại Trùng. *Lịch Sử Nội Chiến Ở Việt Nam Từ 1771 Đến 1802 [History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802]*. Saigon: Văn Sử Học, 1973; and George Dutton. *The Tây Sơn Uprising: Society and Rebellion in Eighteenth-Century Vietnam*. Honolulu, HI: University of Hawaii Press, 2006.

the military brilliance of Nguyễn Huệ, in less than two decades since its outbreak the Tây Sơn movement had brought down the various rival ruling houses in the South and the North while thwarting military interventions from Siam, Western mercenaries and China along the way. By the time Nguyễn Huệ ascended the throne as Emperor Quang Trung in 1788, his new found dynasty stood poised on the verge of national unification. Regrettably, his premature death at age forty in 1792 turned Nguyễn Huệ into one of the greatest “what if,” and therefore most widely and controversially speculated, figures in Vietnamese history. Not only were his numerous nation-building initiatives left incomplete and untested before their untimely interruption and abandonment, but the very dynasty that he helped found would also come to an end within a decade of his death. By 1802 Nguyễn Ánh, the sole survivor of the Nguyễn ruling house in the south, had managed to vanquish the Tây Sơn by military force, thereby completing the task of national unification, and thereafter exacted as revenge the systematic and comprehensive destruction of the Tây Sơn clan and dynastic legacy. Thus, began more than a century of the Nguyễn court’s official suppression of the public memory of the Tây Sơn movement and its celebrated hero Nguyễn Huệ.

3. Postwar historiographical developments inside Vietnam

After a century of demonization by the Nguyễn dynasty, Nguyễn Huệ re-emerged in the 20th-century as one of the greatest heroes in the nation’s history to provide much-needed inspiration and reflection on the contemporary challenges facing modern Vietnam in colonial and post-colonial times. He has become a point of reference and debate for issues critical to a sense of national identity and history such as: civil war, national unification, nationalism, military heroism, resistance to foreign aggression, foreign and domestic affairs, class struggle, socio-economic-political-cultural revolution and renovation, moral

and political authority and legitimacy, nation-building and modernization⁴. In the postwar period after 1975 an initial attempt at consolidating a monolithic orthodoxy for national history was carried out in a context of hostile isolation; with the advent of economic reform and liberalization in the late 1980s, this tension-ridden orthodoxy soon imploded and experienced a mutation in meaning as well as a loss of potency in a new era of globalization.

Postwar national reunification allowed for greater means of construction and extension of a national orthodoxy through a continued engagement with Tây Sơn history. Moving beyond written history, whose core had already been articulated and framed by communist Vietnam’s wartime experience, into other spheres of culture and social life, the extension of a national orthodoxy proceeded along three related axes: the co-optation of local history into a grand narrative of national unity and military heroism, the formation of a sacred topography of Tây Sơn-related memorial sites over a newly reunified country from North to South, and the social practice of commemoration through cyclical festivities imbued with civic rituals and public spectacles of Tây Sơn victory celebrations and death anniversaries. Underneath these various developments was a pattern of collusion between center and localities for mutual legitimization under the auspices of the communist party-state. A bandwagon effect might induce a semblance of omnipresence, but monolithic orthodoxy would run the risk of overextension in accommodating diverse local interests and issues: it might well lose its meaning and potency in trying to account for everything every time everywhere.

The reunification of Vietnam therefore brought an unprecedented surge in attention and celebration of Tây Sơn history and its hero Nguyễn Huệ. For the first time in years, it was possible to conduct large-scale field work to collect material artifacts and local folklore in the Tây Sơn heartland in a systematic

⁴ Nguyễn Quốc Vinh, “Quang Trung - Nguyễn Huệ với phong trào Tây Sơn: Những di sản và bài học cho Việt Nam trong thế kỷ XX” [Quang Trung – Nguyễn Huệ and the Tây Sơn movement: Legacies and lessons for Vietnam in the 20th century], closing essay in *Quang Trung Nguyễn Huệ: Những Di Sản và Bài Học* [Quang Trung Nguyễn Huệ: Legacies and Lessons], edited by Vietnam Historical Association’s *Xưa & Nay* magazine. Hồ Chí Minh City & Pleiku, Gia Lai: Hồng Bàng, 2012 (first reprint); p. 333.

effort to nationalize local memory⁵. Under state-sponsorship, construction began in 1978 for a specialized topical museum devoted to the history of the Tây Sơn movement and particularly its hero Nguyễn Huệ. Situated next-door to the Tây Sơn brothers' temple which had been built in 1958, this Quang Trung Museum was indeed the first of its kind to be devoted to a single historical person and period until the appearance of the Hồ Chí Minh Museum in 1990⁶. Well before Hồ Chí Minh in the 20th century, Nguyễn Huệ had been the first and only major Vietnamese historical figure who had left his mark on all three regions of the country. His life and achievements, as well as the network of memorial sites devoted to his memory, could connect the country together in a common national history. During the 1980s, in the wake of its military intervention into Cambodia and border war with China, Vietnam found itself isolated and surrounded by hostile enemies from the West, China and Thailand (as part of ASEAN). Since Nguyễn Huệ had also faced and vanquished a similar set of enemies, state-sponsored cultural activities continued to exalt his preeminent place in the heroic tradition of anti-foreign aggression as precursor to the present-day communist party-state. The victory over the Chinese at Đống Đa on the outskirts of Hanoi was greeted with much fanfare on the occasion of its 200th anniversary in 1989 just before Vietnam decided on a new course of rapprochement with China and peaceful integration towards its regional neighbors.

Toward the end of the 1980s, however, the coming end of the Cold War brought about a shift in political realities; local economic difficulties also necessitated reform and a transition from central control to a market economy. With its open-door policy of renovation Vietnam gradually emerged from regional isolation to embark on global reintegration. Economic reforms of the renovation period brought about a subtle but palpable shift in the political culture and discourse within present-day Vietnam: away from ideological purity and

⁵ *Tư liệu về Tây Sơn - Nguyễn Huệ*, 4 volumes.

⁶ Trần Xuân Cảnh, Nguyễn Thị Thìn, Nguyễn Văn Phước, Nguyễn Anh Dũng. *Bảo Tàng Quang Trung [Quang Trung Museum]*. HCMC: Trẻ, 2018. Trần Xuân Cảnh, Nguyễn Thị Thìn, Nguyễn Văn Phước, Nguyễn Anh Dũng. *Điện Tây Sơn [Tây Sơn Temple]*. HCMC: Trẻ, 2018.

political correctness (albeit still upheld in lip service) to practical exchange/utility value. In this rapidly changing context, history would need to reinvent itself not just to keep its relevance but more importantly to keep its stock value in an increasingly commoditized culture of the market economy.

Regarding the function and relevance of history in a post-modern condition: history was seen not so much as a hand-maiden for ideological principles, but more as utilitarian and even opportunistic illustration of policy initiatives and justification of social practices. Tây Sơn history and characterizations of Nguyễn Huệ have in recent years been invoked in the name of reform, diplomacy, trade, religious tolerance, and even industrialization and modernization! This has led to a growing phenomenon of occasion-commanded history whereby stale facts and ideas of orthodox history kept getting recycled at regular intervals for social purposes of celebration or commemoration. This occurred alongside the commoditization of history as cultural capital, given the commodity value of prestige from historical inheritance: this would often be found in the intersection of culture and commerce, namely tourism and advertisement.

4. Postwar historiographical developments in the Vietnamese diaspora

Alongside the mutation of meaning and the loss of potency from the center, another significant development that posed new challenges to the prevalent historiographical orthodoxy on the Tây Sơn period and the figure of Nguyễn Huệ is the rise of counter-memories from the margins, particularly from the Vietnamese diaspora. Increased exposure to the outside world inevitably brought Vietnam into greater contact and interaction with diasporic communities of Vietnamese overseas with their complicated relations to the motherland. For the purpose of this paper, I’m mainly interested in “the vast majority of Vietnamese overseas who fled Vietnam as refugees after the end of the Vietnam War, along with their descendants, who usually reside in industrialized countries such as

those of North America, the European Union, ... and Australia.”⁷

“For Michel Foucault counter-memory designated the residual or resistant strains that withstand official versions of historical continuity.”⁸ Juxtaposing itself against official history, counter-memory therefore favors the individual, the personal, the private, the subjective, the contingent, the fragmentary, the incongruent, and even the banal in resistance to the nation and its grand claims to truth and duty. And just as official history is invariably written by the victors, counter-memories are the weapons of the vanquished and the weak to fight for their own identities and voices against their oppressors. Whether excluded from or repulsed by the staleness of historical studies proper due to the firm grip of official orthodoxy within Vietnam, many people have turned to alternative realms of cultural production or even alternative life worlds in the diaspora to challenge and re-inject vitality into history. Not surprisingly, the realm of fiction with its literary liberties proves to be the most fertile ground for questioning and challenging the prevalent historiographical paradigm of totalitarian nationalism in connection with Tây Sơn history and the figure of Nguyễn Huệ.

The next sections will present a survey of some representative examples of counter-memories from the Vietnamese diaspora with regard to the historiography about Nguyễn Huệ and the Tây Sơn period. They include Nguyễn Gia Kiểng’s deconstruction of Tây Sơn military heroism in his polemical treatise *Remorseful Fatherland* [*Tổ Quốc Ăn Năn*], the epic musings about the destructive course of Tây Sơn history in Nguyễn Mộng Giác’s saga *The Côn River in Flood Season* [*Sông Côn Mùa Lũ*], the manic rants of Nam Dao about karmic retribution in his novel *Fiery Winds* [*Gió Lửa*], and coming full circle to the historian Tạ Chí Đại Trường and the tribulations of his *cause célèbre* monograph *History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802* [*Lịch Sử Nội Chiến Ở Việt Nam Từ 1771 Đến 1802*].

⁷ Wikipedia entry http://en.wikipedia.org/wiki/Overseas_Vietnamese

⁸ Natalie Zemon Davis & Randolph Starn, Introduction to “Special Issue: Memory and Counter-Memory,” *Representations* 26 (Spring 1989), p. 2. See also Michel Foucault. *Language, Counter-Memory, Practice: Selected Essays and Interviews*, edited, with an Introduction, by Donald F. Bouchard. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1977; pp. 139-165.

4.1. Nguyễn Gia Kiểng’s Remorseful Fatherland⁹

At one extreme is Nguyễn Gia Kiểng’s repudiation of history in the name of political activism. Educated in France, the author suffered a stint in communist reeducation camp back in Vietnam before resettling in France in 1982. Based in Paris, he founded the discussion group “Communicative Discussion” [Thông Luận] through which the movement “Rally for Democracy and Pluralism” [Tập Hợp Dân Chủ Đa Nguyên] came into existence. An early manifesto *Challenges and Expectations: the 1996 Pluralistic Democracy Project* [Thử Thách và Hy Vọng: Dự án Chính trị Dân Chủ Đa Nguyên 1996] paved the way for the release of *Remorseful Fatherland* in 2001.¹⁰ Subtitled *Reflection on the country on the threshold of a new century and millennium* [Nghĩ lại đất nước trên ngưỡng cửa một thế kỷ và một thiên niên kỷ mới], this polemical treatise reads like an impassioned 600-page *j’accuse* which seeks to shame and incite the readers into action on a quest for a democratic future for Vietnam. To help spread the word for a revised edition in 2004, a collaborator from Melbourne, Australia translated the book into English in 2005 with the modified title *Whence ... Whither ... Vietnam? A NEW Assessment of Vietnam’s Predicament*.

Nestled inside the thick tome is a 20-page chapter about “The case of Nguyễn Huệ revisited” (2004, pp. 149-168; 2005, pp. 88-102) which has become the lightning rod for withering criticism. By Nguyễn Gia Kiểng’s own admission:

I am neither a historian nor a researcher but in my current self-appointed task as a political activist – and one with very little time for himself – I can only pay attention to problems directly affecting the current campaign for democracy in Viet-

⁹ Nguyễn Gia Kiểng. *Tổ Quốc Ăn Năn: Nghĩ lại đất nước trên ngưỡng cửa một thế kỷ và một thiên niên kỷ mới* [Remorseful Fatherland: Reflection on the country on the threshold of a new century and millenium]. Paris: 2001 (2004 revised edition also available online at the Thông Luận websites). English translation by Nguyễn Ngọc Phách under the title *Whence ... Whither ... Vietnam? A NEW Assessment of Vietnam’s Predicament*. Paris - Melbourne: 2005.

¹⁰ Nguyễn Gia Kiểng’s biographical information comes from the section “About the author” on the inner sleeve of the English translation by Nguyễn Ngọc Phách in 2005. There are also Vietnamese Wikipedia entries on Nguyễn Gia Kiểng himself and his movement “Rally for Democracy and Pluralism” (RDP) [Tập Hợp Dân Chủ Đa Nguyên]. http://vi.wikipedia.org/wiki/Nguyễn_Gia_Kiểng ; http://vi.wikipedia.org/wiki/Tập_hợp_Dân_chủ_Đa_nguyên

nam. I have chosen to challenge Nguyễn Huệ's prevailing image simply because his deification has affected the destiny of the nation and prevented us from starting the thought renovation process, we know to be necessary. (2004, p. 167; 2005, p. 101)

Through the selective use of sources, Nguyễn Gia Kiểng wanted to debunk the myth of military heroism in Nguyễn Huệ's capstone victory against a Chinese invasion in 1789, going so far as claiming that “the image of Nguyễn Huệ as a great military genius and an enlightened and goodhearted monarch must be dismissed as a willful distortion of history” and that “through our admiration of Nguyễn Huệ, we have advanced and promoted certain values that have proven harmful and contributed a great deal to the current tragic situation of the country” (2004, p. 168; 2005, p. 102). Never mind the factual sleights of hand and sloppy arguments in his own willful distortion of national history, just because this history has been forcibly co-opted by the communist party-state in its own image, it was Nguyễn Gia Kiểng's radically iconoclastic attitude toward this particular sacred cow (above all others) in Vietnamese history that prompted an outpour of upbraiding, especially from the Vietnamese diaspora, with some pointing out the “bankrupt elements” in his book and others denouncing it as “sugar-coated poison.”¹¹

From a different perspective, Nguyễn Gia Kiểng's polemics weren't without value and purpose, for he wanted to tear down celebratory histories with remorseful counter-memories. In the penultimate chapter entitled “Patria Paenitens” [Remorseful Fatherland] Nguyễn Gia Kiểng once again railed against the Tây Sơn:

The Tây Sơn, who had no plan for the country, and, thus, were just a gang of brigands, succeeded in imposing themselves in both realms simply because these bandits displayed

¹¹ Nguyễn Thị Sông Hương. *Yếu Tính Phá Sản trong Tổ Quốc Ăn Năn của Nguyễn Gia Kiểng [Bankrupt Elements in Nguyễn Gia Kiểng's Remorseful Fatherland]*. Glendale, CA: Đại Nam, 2004. Nguyễn Thùy & Trần Minh Xuân. *Nguyễn Gia Kiểng: Độc tố bọc đường Ăn Năn [Nguyễn Gia Kiểng: Remorseful Sugar-coated Poison]*. Newark, CA: Mekong – Ty Nạn, 2002.

more individual courage and better military tactics. What the reader must note here is that after a protracted civil war, the Tây Sơn governed the country in the most brutal manner – only to be as violently destroyed. (2004, p. 582; 2005, p. 343)

Linking the Tây Sơn precedent to the present-day Socialist Republic of Vietnam (SRV) communist party-state, he warned:

When the SRV apparatus is so weak that it risks collapsing from within, we might see the emergence of an unprincipled ‘leader’, who, by his own audacity and cunning or through foreign aid and support, will grab power for his own sake, taking the nation on the road to greater troubles. Should that point be reached, quite a few people will welcome the arrival of the nation’s new ‘saviour’ and, just as in the case of Nguyễn Huệ, they will resort to all sorts of arguments to praise him. (2004, pp. 582-583; 2005, p. 344)

His prescription was national repentance, from the people to their nation: “We must repent for our cowardice, for our failure to say No to mediocrity and violence, for bowing our heads and pretending to be deaf and dumb - just to be left alone.... For its part, the Fatherland must acknowledge its mistakes, too, especially for the abject miseries it has caused its sons and daughters, and mend its way.” (2004, p. 585; 2005, p. 345). By throwing out the baby with the bathwater, Nguyễn Gia Kiểng wanted to expose and expel the monster child misbegotten by the Fatherland and its oppressive triumphalist history of violence and brutality. But when history was the only remaining link to their homeland for many displaced Vietnamese, such iconoclastic counter-memories of remorse seemed like poison pills indeed. Nevertheless, with a sizeable share of detractors and admirers both in print and online, both inside Vietnam and throughout

the diaspora¹², the activist provocateur in Nguyễn Gia Kiểng has succeeded in stirring the pot and attract attention to his political cause in a broad network of cultural production of meaning in the age of global information technology and integration.

4.2. Nguyễn Mộng Giác's *The Côn River in Flood Season*¹³

Nguyễn Mộng Giác offered up a far more nuanced and probing reflection on the destructive course of Tây Sơn history by means of multi-layered fictionalized counter-memories in his epic 7-part 101-chapter 2000-page saga *The Côn River in Flood Season*. Born in the Tây Sơn heartland in 1940, and having spent most of his adult life in Bình Định as a teacher, schoolmaster and educational civil servant, Nguyễn Mộng Giác approached his subject with the insights and pride of a native son and the sensibilities and conscience of a pedagogue. After the fall of Saigon, he contemplated writing about the mood of intellectuals in the vanquished South, but realizing the perils of tackling the subject head-on, he decided to “borrow the setting of intellectuals during the similarly turbulent Tây Sơn period to gain insights into the latter-day condition.” Under the watchful eyes of fellow writers, he worked on *The Côn River in Flood Season* over four years, and upon its completion in 1981 he fled Vietnam by boat to Indonesia. Subsequently resettled in the US in 1982, Nguyễn Mộng Giác played an active

¹² The Vietnamese editions of Nguyễn Gia Kiểng's book include a substantial appendix with “Some opinions about *Remorseful Fatherland* and its author” [Một số nhận định về *Tổ Quốc Ân Năn* và tác giả] which was left out of the English translation (2001, 5 unnumbered pages; 2004, pp. 595-614). It features correspondence, reviews and boosters from a number of leading intellectuals and professionals, dissidents and activists, throughout the diaspora (USA, Canada, UK, France, Germany, and Australia in both editions) and even from inside Vietnam (2004 edition only). His admirers are mostly readers and contributors to the movement Rally for Democracy and Pluralism (RDP) through the online forum and journals *Thông Luận* [Communicative Discussion] and *Tổ Quốc* [Fatherland]. There is also a sizeable online presence of his numerous detractors and denouncers, mostly from the diaspora.

¹³ Nguyễn Mộng Giác. *Sông Côn Mùa Lũ* [*The Côn River in Flood Season*], 4 volumes. Westminster, CA: Văn Nghệ, 1990-1991. Reprinted in Vietnam: Hanoi: Văn Học & Trung tâm nghiên cứu Quốc Học, 1998 (1st edition, 4 volumes, and ebook edition); 2003 (2nd edition, 2 volumes); 2007 (3rd edition, 3 volumes); Hanoi: Hội Nhà Văn, 2012 & 2016 (3 volumes). It is also available online at Nguyễn Mộng Giác's memorial website after the author's death in 2012. <http://nguyenmonggiac.info/song-con-mua-lu.html>

role in the literary life of Vietnamese in the diaspora, particularly as founder and editor of the well-respected magazine *Literature [Văn Học]* from 1986 to 2004, and his passing in 2012 was greatly lamented by the literary world in the diaspora as well as inside Vietnam. When he was reunited with his wife in 1990, the author recalled feeling “a shiver of gratitude for Divine Providence” upon the safe passage of his unique-copy manuscript to the US. *The Côn River in Flood Season* promptly saw publication in four volumes, the first two in 1990 and the latter two in 1991.¹⁴ Coming full circle, as another sign of the greater interaction and influence from the diaspora with the homeland, the novel was reprinted in Vietnam and has found an eager audience through numerous editions to date in 1998, 2003, 2007, 2012 and 2016.¹⁵

Though a literary or thematic analysis of a long and rich novel like *The Côn River in Flood Season* is well beyond the scope of this paper, it is important to note certain significant features that contribute to Nguyễn Mộng Giác’s production of fictionalized counter-memories through his engagement with the Tây Sơn period in the novel. Befitting a conscientious teacher, the author was quite scrupulous with his sources, both historical and fictional, through sparring footnotes in the text and a bibliography at the end. From such raw materials, he breathed life into the storylines by contextualizing them and filtering them - indeed by humanizing them - through a finely etched cast of characters with complex evolving personalities, psychologies, beliefs, situations and actions. The teacher’s persona of the narrative voice occasionally breaks down the fictional wall by inserting itself in running academic-like debates about historical

¹⁴ The above biographical information on Nguyễn Mộng Giác’s life and oeuvre is drawn from his memorial website: <http://nguyenmonggiac.info/tieu-su.html>; <http://nguyenmonggiac.info/index.php/vi/phongvan/219-ppmtdn>

¹⁵ The first three editions in Vietnam were published jointly by Văn Học & Trung Tâm Nghiên Cứu Quốc Học (1998, 2003, 2007). Subsequent editions were published by Hội Nhà Văn (2012, 2016), which won the 2012 award for “Excellent Book in the Literature category” [Đoạt giải thưởng SÁCH HAY 2012 hạng mục sách văn học]. According to WorldCat there is also an ebook edition in 1998 and altogether 20 editions of the book from 1990 and 2016 (<http://worldcat.org/identities/lccn-n87100346/>).

sources, interpretations and motivations¹⁶. But more often and effectively than not, the historical world of the novel is filtered through the varied subjectivities of its characters debating themselves and each other's to give a multi-faceted and polyphonic effect to the unfolding narrative. The effect is one of psychological complexity to supplement and even call into question the certitude of official history.

Nguyễn Mộng Giác's major innovation in *The Côn River in Flood Season* is to take a minor character in official history and expand it into an extended family of memorable fictional characters to serve as backbone of the novel. Having fled the southern capital of Phú Xuân in the wake of his patron's death by court intrigue to seek refuge in the Tây Sơn hinterland at An Thái, Teacher Hiến reputedly incited his student Nguyễn Nhạc to revolt with a prophecy.¹⁷ From that singular reference in the Nguyễn dynastic *Assorted Biographies* [*Đại Nam Liệt Truyện*] Teacher Hiến becomes a key figure in the novel as teacher of the Tây Sơn brothers, and counselor-strategist in the early years of the revolt until he fell out of political favor for his loyalist Confucian mindset. Teacher Hiến's widower family include five children (and later a son-in-law and two grandchildren), and their different personalities and changing fortunes encapsulate the world of the Tây Sơn period no less vividly than the late 20th-century world of Nguyễn Mộng Giác himself. The politically naïve Teacher Hiến symbolizes the treacherous fate of a scholar-intellectual in time of chaos subject to the use/abuse, betrayal and scorn by those in power. Nguyễn Huệ's devoted but tension-fraught relationship with and memory of his teacher in life and in death is a key arc in the novel.

The two younger children of Teacher Hiến also stand out for their roles in the novel's production of fictionalized counter-memories. Lãng, the youngest surviving son with an artist's sensibilities, was kept at Nguyễn Huệ's side as a

¹⁶ Chapter 18 opens with a long discussion of the Nguyễn court official records and Lê Quý Đôn's 18th-century remarks about the situation in the southern realm at the outbreak of the Tây Sơn revolt in 1773. In the middle of chapter 55 there is an angry dismissal of the Nguyễn court face-saving account about Nguyễn Huệ's military victory against a Siamese invasion in 1784-1785. Toward the end of chapter 76 there is an assessment of blame from various historians old and new about Tây Sơn internecine conflict in 1787.

¹⁷ *Đại Nam Chính Biên Liệt Truyện Chính Biên, Sơ Tập* [*Assorted Biographies of the Great South, Principal Compilation, Initial Compendium*]. Book XXX, p. 1b.

younger-brother-like protégé and confidant. In his capacity as private secretary and “mirror of truth” to Nguyễn Huệ, Lãng was entrusted with the critical task of recording the many “campaign diaries” from the military excursions into Gia Định to destroy the Nguyễn seigniorial house in 1777 (chapters 42-43) to the lightning victory against the Chinese invasion in 1789 (chapter 96). Filtered through Lãng’s eyes and sensibilities were the subjective counter-memories of war and its ravages that Nguyễn Mộng Giác wanted to reinject into and alongside celebratory official accounts of history. Nguyễn Huệ and Lãng often came to be at loggerheads on the how and why of what should be recorded for history and through their numerous debates Nguyễn Mộng Giác vividly reflected on the task of history, of writing, and remembrance (chapters 42-43, 51-52, 65, 71, 96). Under constant pressure from Nguyễn Huệ, Lãng even tried to take time off from the army to try his hand at writing vernacular operas, particularly a folk opera about Lía, a local peasant rebel who foreshadowed the present-day Tây Sơn movement (chapters 52, 54, 56, 58). Ironically falling foul of the new royal authorities over the performance of his work that was deemed subversive, Lãng resumed his work by Nguyễn Huệ’s side and slowly shed his subjective individuality in his historical records, a trend which accelerates as Nguyễn Huệ moved further into the orbit of national events and nationalist history. The last time they met in the wake of the military victory against Chinese invaders, at Lãng’s suggestion to perform the Lía folk opera in celebration, a reactionary Nguyễn Huệ curtly dismissed it out of hand (chapter 96).

Teacher Hiến’s only daughter An plays a central role in the novel, not merely as an unfulfilled childhood love of Nguyễn Huệ, for she is “a Vietnamese woman for all times of chaos; patient, loving, in complete traversal of her own destiny, and ever so rich in inner beauty”¹⁸. Her ordinary life, with strong personal feelings and survival instincts, deftly complements the historical personality of Nguyễn Huệ

¹⁸ Preface to the Vietnam editions of the book, also in Mai Quốc Liên, “Sông Côn mùa lũ: Con sông của những số phận đời thường và những số phận lịch sử” [The Côn river in flood season: The river of ordinary lives and historical personalities], in *Quang Trung Nguyễn Huệ: Những Di Sản và Bài Học* [*Quang Trung Nguyễn Huệ: Legacies and Lessons*], edited by Vietnam Historical Association’s Xưa & Nay magazine. Hồ Chí Minh City & Pleiku, Gia Lai: Hồng Bàng, 2012 (first reprint); p. 312.

through their guarded and tension-ridden interaction throughout the novel. “Here Nguyễn Huệ has been successfully described as in history: an extraordinary hero, a genius, not a hero in a simple and natural way, but a hero with highly intellectual and historico-philosophic reflections and torments as motivations for his action. Simple in his ordinary life, Nguyễn Huệ was also caught in social entanglements: such was his deep and intense love for An, but he had to marry someone else and so did she.”¹⁹

In a way, the story of *The Côn River in Flood Season* is as much a story of Teacher Hiến’s migrant family, as it is about the historical Tây Sơn brothers. The novel opens with Teacher Hiến’s flight to An Thái in the Tây Sơn hinterland in 1765, and ends with the news of Nguyễn Huệ’s death in 1792 reaching the widowed An in the no man’s land buffer zone between the realms of the rival Tây Sơn brothers. Just as the epochal event of the first part “Coming to An Thái” occurred with An bleeding profusely below on the day of her mother’s burial (chapter 4), the novel comes full cycle in the epilogue with An’s daughter Thái’s coming of age menstruation (chapter 101)²⁰. So goes another menstrual cycle from generation to generation, and this symbolic “cycle of blood” for Vietnamese history is also a cycle of life on both a personal and national level. And after so much recurrence of blood and tears, life goes on and so does history. The flood season at the Côn river can bring a season of destruction, just like the destructive course of Tây Sơn history, but in its wake, it can promise another season of life and renewal.

4.3. Nam Dao’s Fiery Winds²¹

Nam Dao is the pen name of Nguyễn Mạnh Hùng, an economics professor

¹⁹ Ibid, pp. 311-312.

²⁰ Nguyễn Hưng Quốc. “Một nét trong phong cách Nguyễn Mộng Giác (1940-2012)” [A feature in Nguyễn Mộng Giác’s style]. VOA (Voice of America) blog entry dated 9/12/2012. Online at <http://www.voatiengviet.com/content/mot-net-trong-phong-cach-nguyen-mong-giac/1505983.html>.

²¹ Nam Dao. *Gió Lửa* [Fiery Winds]. St-Foy, Qc, Canada: Thi Văn, 1999. First revised US edition of 2014. Charleston, SC: Người Việt, 2015.

at Laval University in Quebec, Canada; and Fiery Winds was his debut novel in 1999²². In contrast to Nguyễn Mộng Giác’s stoic musings, Nam Dao exudes rage in his manic rants about karmic retribution in the violent quest for power throughout history. At nearly 500 pages, his novel Fiery Winds is structured into a series of loosely linkable short stories about “Fire in the Northern Realm” [Lửa Đàng Ngoài] (5 chapters) and “Winds in the Southern Realm” [Gió Đàng Trong] (6 chapters²³), bookended by an Introductory and a Concluding chapter. Playing fast and loose with chronology of the latter half of the 18th century and narrative logic of real historical personalities and fictional characters (not to mention some blend of the two), Nam Dao often indulges in counter-factuals to push the boundaries of his alternative historical adventures and parables which sometimes even cross the boundaries between the living and the dead. The effect of disjointed incongruence can be disorienting and idiosyncratic. The novel is therefore rich in fantastic and macabre counter-memories that stretch the imagination of historical possibilities. But if there is a common thread through these adventures in the historical imagination, it is an angry obsession with “evil karma” [ác nghiệp] and its violent and vicious consequences.

The “winds” and “fire” in his title and narrative structure are metaphors for violent elements in nature and history. Influenced by geomancy, the Hồ family from Nghệ An has sought to keep their ancestral remains in a dragon cave stoked by winds and fire for its imperial destiny to soar again. Adrift since the brief dynasty founded by Hồ Quý Ly at the end of the 14th century, the nomadic Hồ clan (changed to Hà and then Nguyễn of the future Tây Sơn brothers in the 18th century, not to mention Hồ Chí Minh in the 20th century) has ensconced itself in an upland village and blocked the water from a downstream village to keep the dragon cave of its ancestral remains dry and fiery. Betrayed by a star-crossed

²² Nam Dao online biographical profile (in Vietnamese): <https://www.smashwords.com/profile/view/namdao>

²³ The first revised US edition of 2014 splits the original chapter 10 “Thoát kiếp” [escape from life] into two – “Nôi da sáo thịt” [fratricidal feud] and “Thoát kiếp” [escape from life] – for a total of 7 chapters in the second part.

romance between its daughter with a young man from the downstream village, through espionage the dam was broken and the “water” “saved” (with the phrase “kíu nước” misspelled derisively no doubt to poke fun at the homophonous quest to “save the country” [cứu nước] emblematic of the latter-day Hồ Chí Minh). Thereafter the family moved into Bình Định to seek a new dragon cave in the parched land of ancient Champa, presaging the rise of the red-flag Tây Sơn through the fiery winds of violence (not to mention the red-flag communists).

A macabre note sprung up toward the end of the novel when the attempt to propitiate past karmic violence suddenly brought up the angry ghost of the Cham king Jaya Sinhavarman III [Chế Mân] who had traded land to marry the unfaithful Vietnamese princess Huyền Trân in the 14th century. He unleashed a series of curses on the Vietnamese race and nation, cursing them with a vicious circle of power and profit, of internecine warfare, pompous heroism, poverty, hunger, stupidity, and foreign aggression; and cursing its intellectuals with the ills of superficiality and pomposity and a shameful life and death. The sins of greed and genocide over the course of Vietnam’s history of southward expansion are brought up as chilling counter-memories to the victimology of an official history of heroic resistance against foreign aggression: it was karmic retribution for the aggressors to have become victims of themselves in their turn in an endless vicious cycle. The novel closes on the chilling warning that: “Princess Huyền Trân was a real historical personality. So was King Jaya Sinhavarman III. Therefore, the curses were not imaginary but they were real. So definitely real that only an awakening could dissipate away the bad karma from 200 years ago that continues to haunt us around.” (p. 493).

In the novel’s preface Nam Dao openly declared that: “Fiction is the way the author enters into dialogue with history. Of course, such a dialogue is one-way and subjective. The author might not even mind anything, sometimes raping history to conceive fiction.” (pp. ii-iii) He continues with his precept (deemed important enough to be quoted on the novel’s back cover): “Reading unofficial historical fiction is to create an opportunity to deepen some thought about the

past. The pages of Vietnamese history from the past 500 years or so have exposed the length of a civil war that continues to haunt and lie in wait somewhere like an evil karma waiting for the opportunity to let tears and blood flow again.... To avoid the flow of tears and blood again, we can't but put such a whole cultural model on the operating table to ponder, consult, and then cut off the poisoned parts in the psyche. Only then perhaps the future might appear clearer for the present to salvage hope for survival.” (p. iii). Nam Dao's diagnosis of the evil karma behind Vietnam's long history of civil war is the quest for “power” [quyền lực] and that we are the victims of such powers that we have created when they enter into conflict. And only through awareness of and awakening from the grip of power can we break free of the vicious circle of karmic violence. And all through his novel Nam Dao could only save a good word for two unlikely characters (and slightly distorted historical personalities) who willingly gave up power: the prince-turned-monk Trịnh Bồng and the junior Tây Sơn brother Nguyễn Lữ (p. 491).²⁴

4.4. Tạ Chí Đại Trường's *History of Civil War*²⁵

From Nguyễn Gia Kiểng's denunciation of Tây Sơn brutality, to Nguyễn Mộng Giác's saga of Tây Sơn destructive course, to Nam Dao's obsession with the evil karma of the quest of power, to different degrees these various authors were all concerned with a long legacy of civil war and disunity in Vietnamese history. It is therefore fitting to trace the postwar tribulations of a historian who had broached this taboo during wartime. Tạ Chí Đại Trường presented his graduate thesis in history on the Tây Sơn period in 1964, and the work was

²⁴ In Nam Dao's counter-factual literary imagination Nguyễn Lữ turned out to be the kidnapped son of the venerable scholar-hermit Nguyễn Thiếp!

²⁵ Tạ Chí Đại Trường. *Lịch Sử Nội Chiến Ở Việt Nam Từ 1771 Đến 1802* [History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802]. Saigon: Văn Sử Học, 1973; US reprints: An Tiêm, 1991 & Xuân Thu (no date); Vietnam reprint under the edited title *Việt Nam Thời Tây Sơn: Lịch Sử Nội Chiến (1771-1802)* [Vietnam in the Tây Sơn period: History of Civil War (1771-1802)], Hanoi: Công An Nhân Dân, 2007; Vietnam expanded edition with two additional appendices, Hanoi: Nhã Nam & NXB Tri Thức, 2015.

awarded the Republic of Vietnam (RVN) National Literary Prize in the discipline of History in 1970 even before its publication in 1973 under the title *History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802* [*Lịch Sử Nội Chiến Ở Việt Nam Từ 1771 Đến 1802*]²⁶. Modern-day sympathetic echoes for wartime RVN could be found in Tạ Chí Đại Trùng's depiction of a vision of southern victorious destiny in the hand of the tenacious Nguyễn Ánh who wisely took advantage of western military and technological assistance. The work situates the Tây Sơn period within a tradition of political division and civil war characteristic of the history of Vietnam's centrifugal Southern Realm since its founding by the Nguyễn lords in the mid-16th century. It ran afoul of communist historians and after the war Tạ Chí Đại Trùng had to spend 6 years in re-education camp while his work was denounced and suppressed.²⁷

The communist version of national history had always privileged national solidarity in heroic resistance against foreign aggression and dismissed internecine warfare as reactionary class-driven conflicts that would often invite foreign threats to national sovereignty. The taboo notion of civil war exposes this mythos not only during wartime but also in the postwar period with the reality of national reunification and the challenge of national reconciliation. For that reason, the notion of civil war continued to be suppressed inside Vietnam well into the postwar period. In the diaspora, the vast majority of displaced Vietnamese refugees had fled the country due to the war and its aftermath, and most of them continued to harbor strong feelings about the recent civil war between the DRV in the North and the RVN in the South. In that context *History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802* was reprinted twice in the US before Tạ Chí Đại Trùng was allowed to leave Vietnam to resettle in California in 1994. Changing conditions in Vietnam eventually led to the republication of the work in 2007 with the revised title *Vietnam in the Tây Sơn period: History of Civil War (1771-1802)* [*Việt Nam*

²⁶ Wikipedia entry (Vietnamese) http://vi.wikipedia.org/wiki/Tạ_Chí_Đại_Trùng

²⁷ For a detailed and pointed response to his critics Nguyễn Phan Quang and Nguyễn Đức Nghinh, see Tạ Chí Đại Trùng, *Những Bài Dã Sử Việt* [*Essays on Vietnamese Unofficial History*]. CA: Thanh Văn, 1996; pp. 407-431.

*Thời Tây Sơn: Lịch Sử Nội Chiến (1771-1802)*²⁸, this time through the People’s Police Publishing House of all places! Under the original title an expanded edition with two additional appendices subsequently appeared in 2015 to wide domestic acclaim. So, the counter-memories of civil war, be it Tây Sơn and otherwise, which had lived on in the diaspora finally made its way back to Vietnam in full circle like the return of the repressed from the margins back to the center.

Even more remarkably still, in recognition of his remarkable body of historical works Tạ Chí Đại Trường was awarded the prestigious Phan Châu Trinh Cultural Prize for research in March 2014 just over a year before his physical return from exile and subsequent death in Vietnam²⁹. By then the author had already moved on to new ideas and counter-memories in *An Alternative History for Vietnam (Draft)* [*Bài Sử Khác Cho Việt Nam (Sơ Thảo)*] whereby he has recast the Tây Sơn period as “a generation, unconsciously, seeking to transcend the confining binds of regional tradition,” in a historiographical departure “written as a follow-up to what was missing in and owed to *History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802* from nearly half a century ago.”³⁰

As an ironic postscript, around the time that Tạ Chí Đại Trường’s *History of Civil War* was making a triumphant comeback in Vietnam, it came under attack from the diaspora from the French-educated Paris-based cultural critic and radio personality Thụy Khuê. After extensive serialization in print on the review *Diễn Đàn Thế Kỷ* [*Century Forum*] and the author’s own website during 2015 and 2016 as “A study of meritorious deeds of the Frenchmen who helped emperor

²⁸ Mặc Lâm. “Sử gia Tạ Chí Đại Trường nói về việc cuốn “Lịch Sử Nội Chiến” được in ở VN” [The historian Tạ Chí Đại Trường talks about the book “History of Civil War” getting reprinted in Vietnam]. *RFA (Radio Free Asia)* 01/10/2007. Online at http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/InterviewTaChiDaiTruong_MLam-20070110.html

²⁹ François Guillemot. “L’historien Ta Chi Dai Truong récompensé pour l’ensemble de son oeuvre” [The historian Tạ Chí Đại Trường is rewarded for the body of his work]. *Indomemoires* 4/14/2014. Online at <http://indomemoires.hypotheses.org/14212>

³⁰ Tạ Chí Đại Trường. *Bài Sử Khác Cho Việt Nam (Sơ Thảo)* [*An Alternative History for Vietnam (Draft)*]. Gardena, CA: Văn Mới, 2009. Chapter XIV, pp. 467-513; *Bài Sử Khác Cho Việt Nam* [*An Alternative History for Vietnam*]. Gardena, CA: Văn Mới, 2015. Chapter XIV, pp. 359-395; also as Appendix 3 in the expanded 2015 edition of *Lịch sử nội chiến*, pp. 388-431.

Gia Long” [Khảo sát công trạng của những người Pháp giúp vua Gia Long], the 26-chapter 600-plus-pages work was assembled into book form in 2017 for publication in Vietnam under the title *Emperor Gia Long & Frenchmen: A Study of the Influence of Frenchmen during the Nguyễn Dynasty* [Vua Gia Long & Người Pháp: Khảo Sát Về Ảnh Hưởng Của Người Pháp Trong Giai Đoạn Triều Nguyễn]³¹. Through close textual analysis of historical documents and accounts Thụy Khuê sought to debunk the myth of French tutelage and assistance of Nguyễn Ánh in the restoration and founding of the Nguyễn dynasty in triumphant revenge over his Tây Sơn enemies. This historiographical approach is a shrewd decolonizing move against what the author paints in broad strokes as “colonialist historiography” [sử quan thuộc địa] in response to a “need to rewrite the history of French colonialism” by exculpating the early Nguyễn emperors such as Gia Long and Minh Mạng from the root causes of French intervention and the crimes of “inviting the viper to bite the chicken in the home coop” [công rắn cắn gà nhà] from the vantage point of nationalist historiography. Showing critical disdain of such major colonial historians such as Charles Gosselin, Léopold Cadière, Alexis Faure, Charles Maybon and Georges Taboulet as exponents of this colonialist historiography which distorts and exaggerates the role and impact of the French, she inexplicably also lumps among their ranks a motley crew of other Vietnamese historians such as Trần Trọng Kim, Phan Khoang, Nguyễn Thế Anh, and expressedly Tạ Chí Đại Trường and his *History of Civil War as her bête noir* for slavishly following and copying their colonialist predecessors (chapter 1, pp. 27-41). As corrective measure, she calls for a critical investigation of colonialist and its derivative nationalist historiographies.

History requires us to investigate again all that has been put forward by colonialist historians and recopied by the Vietnamese ... Why investigate? Investigate to rediscover historical truth, of course ... Because without investigation, we will have

³¹ Thụy Khuê. *Vua Gia Long & Người Pháp: Khảo Sát Về Ảnh Hưởng Của Người Pháp Trong Giai Đoạn Triều Nguyễn* [Emperor Gia Long & The French: A Study of the Influence of the Frenchmen during the Nguyễn Dynasty]. Hanoi & HCMC: Hồng Đức & Saigon Books, 2017.

to accept from generation to generation, the “truths” of colonialist historians, such as: Emperor Gia Long relied on France to regain the throne, Olivier de Puymanel was the ancestral builder of Vauban fortresses in Vietnam, ... openly shown today on Wikipedia, in many languages including Vietnamese. Investigate to draw from past experience for the present and future. (p. 23)

While a critical attitude is welcome for a corrective historiographical approach in terms of methodology, in substance Thụy Khuê is still beholden to an utilitarian bias toward teleological truths in service of the Vietnamese nation with its own blind spots.

History is an extremely fascinating field of study and research, it is an unending investigation of facts and people, of human deception and rectitude, it is a treasury of experiences to save, keep and build the country. Due to circumstances of war, history has yet to be presented in full and from all facets true to what it is and has until now yet to be supplemented and corrected much. All that has yet to come to light, in times past, lies within the skin and flesh of history, and will in turn be dug up layer after layer, to unleash and liberate, because the study of history helps us to reconstruct a full-faceted people, a Vietnam with full-faceted civilization for today and tomorrow.

While this nationalist bias plays well with audiences inside and outside Vietnam, Thụy Khuê’s overzealous castigation of Vietnamese historians from the colonial period down to the RVN (but curiously not the DRV and SRV), with a particularly sharp ax to grind against Tạ Chí Đại Trường, has invited scorn and rebuttal from other parts of the anti-communist diaspora, such as the researcher Nguyễn Văn Lục from Canada³², in an entangled web of criss-crossing counter-memories.

³² Nguyễn Văn Lục. “Tham vọng viết lại lịch sử Việt Nam: Trường hợp Thụy Khuê” [The ambition to rewrite Vietnamese history: The case of Thụy Khuê], published online in 6 parts in 2016 at <https://www.ngo-quyen.org/a5380/gs-nguyen-van-luc-tham-vong-viet-lai-lich-su-viet-nam-truong-hop-thuy-khue-7a-phan-1-.html>.

5. Conclusion

As I hope to have shown to some extent in a fairly diverse range of examples above, these producers of counter-memories from the diasporic margins, be they dissidents or revisionists, have partaken in a transnational network of the production of historical meaning related to the watershed Tây Sơn period and its iconic hero Nguyễn Huệ. Whether staking out alternative visions of history, or sidestepping it into political activism, or reveling in the creative liberties of the literary imagination, they were engaging with the living past in disruptive ways that resist and challenge stale versions of official history of the nation with its hegemonic truth claims alongside the grand narratives of unity and continuity. Having been excluded or disillusioned by the reality of totalitarian nationalism, some of these authors have even resorted to iconoclastic tactics of not simply overturning but even desecrating the enterprise and discourse of nationalism altogether in connection with Tây Sơn history and the figure of Nguyễn Huệ. Though it might be premature to speculate about a postmodern and post-national historiography in this age of increasing global interaction and integration, I hope this paper has shown in various ways how, in the postwar period, the emergence of counter-memories and pluralist thinking in the Vietnamese diaspora in increasing interaction with the homeland can actually be liberating to a Tây Sơn historiography long dominated by the monolithic orthodoxies of traditional dynastic and modern nationalist history.

To return to my initial question about “Tây Sơn as method”, can we talk of it as method + subject of a historiographical turn in Vietnamese literary studies (or literary turn in historiographical studies) when the terrain of counter-memories from the diasporic margins have largely migrated from of historical accounts over to more literary works? To draw on Chen Kuan-Hsing’s insights, the process of decolonization is ongoing with a reversal/continuity of the “response to the West” paradigm; so are the entwined processes of deimperialization and de-Cold-War as wartime and postwar socialist orthodoxies are giving way to present-day

neoimperialist globalization. Through a multiplicity of subject positions in an articulation of the local, global and national, is it possible to reexamine the hybrid Tây Sơn locality/period in Vietnamese national history from a globalized postwar diaspora as part of World Literature, when “Tây Sơn as method” can help transcend national (political + language) boundaries to question the idea/reach of the nation in the context of Vietnam’s disrupted modernities? I believe these are open-ended questions that promise exciting new avenues of further research.

Correspondence

Any correspondence should be directed to Nguyen Quoc Vinh
(vinhquocnguyen@gmail.com)

References

Đại Nam Chính Biên Liệt Truyện Chính Biên, Sơ Tập [Assorted Biographies of the Great South, Principal Compilation, Initial Compendium]. Book XXX: *Ngụy Tây Liệt Truyện [Biographies of the Tây Sơn Rebels].* (1889).

François Guillemot. “L’historien Tạ Chí Đại Trường récompensé pour l’ensemble de son oeuvre” [The historian Tạ Chí Đại Trường is rewarded for the body of his work]. *Indomemoires* 4/14/2014. Online at <http://indomemoires.hypotheses.org/14212>

George Dutton. *The Tây Sơn Uprising: Society and Rebellion in Eighteenth-Century Vietnam.* Honolulu, HI: University of Hawaii Press, 2006.

Kuan-Hsing Chen. *Asia as Method: Toward Deimperialization.* Durham, NC: Duke University Press, 2010.

Mặc Lâm. “Sử gia Tạ Chí Đại Trường nói về việc cuốn “Lịch Sử Nội Chiến” được in ở VN” [The historian Tạ Chí Đại Trường talks about the book “History of Civil War” getting reprinted in Vietnam]. *RFA (Radio Free Asia)* 01/10/2007. Embedded audio & text online at http://www.rfa.org/vietnamese/in_depth/InterviewTaChiDaiTruong_MLam-20070110.html

Mai Quốc Liên. “Sông Côn mùa lũ: Con sông của những số phận đời thường và những số phận lịch sử” [*The Côn river in flood season: The river of ordinary lives and*

- historical personalities], in *Quang Trung Nguyễn Huệ: Những Di Sản và Bài Học [Quang Trung Nguyễn Huệ: Legacies and Lessons]*, edited by Vietnam Historical Association's *Xưa & Nay* magazine. Hồ Chí Minh City & Pleiku, Gia Lai: Hồng Bàng, 2012 (first reprint); pp. 311-315.
- Michel Foucault. *Language, Counter-Memory, Practice: Selected Essays and Interviews*. Edited, with an Introduction, by Donald F. Bouchard. Ithaca, NY: Cornell University Press, 1977.
- Nam Dao online biographical profile: <https://www.smashwords.com/profile/view/namdao>
- Nam Dao. *Gió Lửa [Fiery Winds]*. St-Foy, Qc, Canada: Thi Văn, 1999. First revised US edition of 2014. Charleston, SC: Người Việt, 2015.
- Natalie Zemon Davis & Randolph Starn. Introduction to “Special Issue: Memory and Counter-Memory”. *Representations* 26 (Spring 1989), pp. 1-6. Berkeley, CA: University of California Press.
- Nguyễn Gia Kiểng. *Tổ Quốc Ấm Năn: Nghĩ lại đất nước trên ngưỡng cửa một thế kỷ và một thiên niên kỷ mới [Remorseful Fatherland: Reflection on the country on the threshold of a new century and millennium]*. Paris: 2001 (2004 revised edition also available online at the Thông Luận websites). English translation by Nguyễn Ngọc Phách under the title Whence ... Whither ... Vietnam? A NEW Assessment of Vietnam's Predicament. Paris - Melbourne: 2005.
- Nguyễn Hưng Quốc. “Một nét trong phong cách Nguyễn Mộng Giác (1940-2012)” [A feature in Nguyễn Mộng Giác's style]. VOA (Voice of America) blog entry dated 9/12/2012. Online at <http://www.voatiengviet.com/content/mot-net-trong-phong-cach-nguyen-mong-giac/1505983.html>
- Nguyễn Mộng Giác. *Sông Côn Mùa Lũ [The Côn River in Flood Season]*, 4 volumes. Westminster, CA: Văn Nghệ, 1990-1991. Reprinted in Vietnam: Hanoi: Văn Học & Trung tâm nghiên cứu Quốc Học, 1998 (1st edition, 4 volumes and ebook edition); 2003 (2nd edition, 2 volumes); 2007 (3rd edition, 3 volumes); Hanoi: Hội Nhà Văn, 2012 & 2016 (3 volumes). It is also available online at Nguyễn Mộng Giác's memorial website after the author's death in 2012. <http://nguyenmonggiac.info/song-con-mua-lu.html>
- Nguyễn Mộng Giác's memorial website and archive: <http://nguyenmonggiac.info/>
- Nguyễn Quốc Vinh. “Quang Trung - Nguyễn Huệ với phong trào Tây Sơn: Những di

- sản và bài học cho Việt Nam trong thế kỷ XX” [Quang Trung-Nguyễn Huệ and the Tây Sơn movement: Legacies and lessons for Vietnam in the 20th century], closing essay in *Quang Trung Nguyễn Huệ: Những Di Sản và Bài Học* [Quang Trung Nguyễn Huệ: Legacies and Lessons], edited by Vietnam Historical Association’s *Xưa & Nay* magazine. Hồ Chí Minh City & Pleiku, Gia Lai: Hồng Bàng, 2012 (first reprint); pp. 325-333.
- Nguyễn Thị Sông Hương. *Yếu Tính Phá Sản trong Tổ Quốc Ăn Năn của Nguyễn Gia Kiểng* [Bankrupt Elements in Nguyễn Gia Kiểng’s Remorseful Fatherland]. Glendale, CA: Đại Nam, 2004.
- Nguyễn Thùy & Trần Minh Xuân. *Nguyễn Gia Kiểng: Độc tố bọc đường Ăn Năn* [Nguyễn Gia Kiểng: Remorseful Sugar-coated Poison]. Newark, CA: Mekong-Ty Nạn, 2002.
- Nguyễn Văn Lục. “Tham vọng viết lại lịch sử Việt Nam: Trường hợp Thụy Khuê” [The ambition to rewrite Vietnamese history: The case of Thụy Khuê], published online in 6 parts in 2016 at <https://www.ngo-quyen.org/a5380/gs-nguyen-van-luc-tham-vong-viet-lai-lich-su-viet-nam-truong-hop-thuy-khue-7a-phan-1-.html>.
- Tạ Chí Đại Trường. *Bài Sử Khác Cho Việt Nam (Sơ Thảo)* [An Alternative History for Vietnam (Draft)]. Gardena, CA: Văn Mới, 2009.
- Tạ Chí Đại Trường. *Bài Sử Khác Cho Việt Nam* [An Alternative History for Vietnam]. Gardena, CA: Văn Mới, 2015.
- Tạ Chí Đại Trường. *Lịch Sử Nội Chiến Ở Việt Nam Từ 1771 Đến 1802* [History of Civil War in Vietnam from 1771 to 1802]. Saigon: Văn Sử Học, 1973; US reprints: An Tiêm, 1991 & Xuân Thu (no date); Vietnam reprint under the edited title Việt Nam Thời Tây Sơn: Lịch Sử Nội Chiến (1771-1802) [Vietnam in the Tây Sơn period: History of Civil War (1771-1802)], Hanoi: Công An Nhân Dân, 2007; Vietnam expanded edition with two additional appendices, Hanoi: Nhã Nam & NXB Tri Thức, 2015.
- Tạ Chí Đại Trường. *Những Bài Dã Sử Việt* [Essays on Vietnamese Unofficial History]. CA: Thanh Văn, 1996.
- Thụy Khuê. *Vua Gia Long & Người Pháp: Khảo Sát Về Ảnh Hưởng Của Người Pháp Trong Giai Đoạn Triều Nguyễn* [Emperor Gia Long & Frenchmen: A Study of the Influence of Frenchmen during the Nguyễn Dynasty]. Hanoi & HCMC: Hồng Đức & Saigon Books, 2017. Originally serialized in the review *Diễn Đàn Thế Kỷ*

[*Century Forum*] in 2015, and published online on the author's website (<http://thuykhue.free.fr/thumucindex.html>) in 2016 under the 27-chapter series “Khảo sát công trạng của những người Pháp giúp vua Gia Long” [A study of meritorious deeds of the Frenchmen who helped emperor Gia Long].

Trần Xuân Cảnh, Nguyễn Thị Thìn, Nguyễn Văn Phước, Nguyễn Anh Dũng. *Bảo Tàng Quang Trung [Quang Trung Museum]*. HCMC: Trẻ, 2018.

Trần Xuân Cảnh, Nguyễn Thị Thìn, Nguyễn Văn Phước, Nguyễn Anh Dũng. *Điện Tây Sơn [Tây Sơn Temple]*. HCMC: Trẻ, 2018.

Tư liệu về Tây Sơn-Nguyễn Huệ [Documents about Tây Sơn-Nguyễn Huệ]. Sở văn hoá thông tin Nghĩa Bình/ Bình Định. (Vol. 1: Trên đất Nghĩa Bình [On the land of Nghĩa Bình], 1988; Vol. 2: Khởi nghĩa diệt Nguyễn và chống Xiêm [Uprising to destroy the Nguyễn and resist Siam], 1993; Vol. 3: Lật đổ vua Lê – chúa Trịnh & đại phá Mãn Thanh [Overthrowing the Lê King and Trịnh Lord & great victory over the Qing], 1994; Vol. 4: Xây dựng đất nước [Building the country], 1995).

Wikipedia entry (Vietnamese) http://vi.wikipedia.org/wiki/Nguyễn_Gia_Kiểm

Wikipedia entry (Vietnamese) http://vi.wikipedia.org/wiki/Tạ_Chí_Đại_Trường

Wikipedia entry (Vietnamese) http://vi.wikipedia.org/wiki/Tập_hợp_Dân_chủ_Đa_nguyên

Wikipedia entry http://en.wikipedia.org/wiki/Overseas_Vietnamese

NOTES ON THE SUBMISSION OF MANUSCRIPTS

1. Journal of Viet Nam Hoc is a peer-reviewed professional journal dedicated to Vietnamese studies in the areas of humanities and social sciences, such as language, history, literature, culture and ethnic minorities.
2. The journal accepts research articles, field/work reports and book reviews. Articles and reports are normally limited to 8,000 words or less in English or 15,000 syllables in Vietnamese/Taiwanese/Japanese/Chinese. Reviews are limited to less than 2,000 words.
3. Manuscript style:
 - A) Manuscripts written in Vietnamese/Taiwanese/Japanese/Chinese or English are preferred. Please have your manuscript checked by native speakers prior to submission. Papers written in languages other than English must provide an extra English abstract.
 - B) Manuscripts written in Taiwanese must either be in Han-Roman hybrid or Roman-only styles. Roman scripts must be Peh-oe-ji, the traditional Romanized Taiwanese.
 - C) Footnotes are regarded as notes for extra information, and must be arranged at the bottom of each relevant page. References therefore should be arranged at the end of the whole text.
 - D) The potential authors should refer to the journal's sample style for references.
 - E) Manuscripts normally include a) paper title, b) abstract(s) c) full text, d) references, and e) appendix (if applicable). Abstract should be limited to 150 words and list up to five keywords.
4. Submission and review procedures:
 - A) Manuscripts are normally submitted by email. Please provide both the Word and the PDF files with appropriate fonts. An extra hardcopy/JPG file is requested if the manuscript contains special fonts.
 - B) All manuscripts submitted will be subject to double-blind peer reviews. For this purpose, please do not identify yourself in the manuscript. On a separate sheet, please provide the following information: a) Paper title, b) full name of the author(s), c) affiliation and position, d) contact methods. The submitted copy of manuscripts will not be returned in any circumstances, so please keep a copy of your own.
 - C) Only unpublished manuscripts will be considered for publication. Please submit your manuscripts at least four months prior to the proposed issue for publication.
5. Copyright and honorarium:
 - A) After a manuscript has been published, its author will receive 1 copies of the journal volume in which the article appears without charge.
 - B) It is the responsibility of the author to obtain written permission for quotations from other publications or materials for which they do not own the copyright.
 - C) Upon receipt of manuscript, the author(s) agrees to authorize its copyright to the journal publishers free of charge for publication and reproduction in both print and digital forms for an unlimited period. Authors themselves retain the right to reproduce their own paper in any volume for which the author acts as editor or author, subject to appropriate acknowledgment and citation.
6. The journal is published semiannually in January and July. Manuscripts and books for review should be sent to the editor-in-chief:

Wi-vun Taiffalo Chiung, Center for Vietnamese Studies, National Cheng Kung University,
1 University Rd., Tainan 701, TAIWAN

E-mail: cvsncku@gmail.com

Tel: +886-6-2757575 ext 52627 Fax: +886-6-2755190

Website: <https://cvs.twl.ncku.edu.tw/jovnh>

THẺ LỆ NỘP BÀI CHO TẠP CHÍ VIỆT NAM HỌC

1. Tạp chí Việt Nam Học là một tạp chí chuyên ngành có hệ thống thẩm định, được ra đời nhằm mục đích giới thiệu và công bố các bài viết, các công trình nghiên cứu về Việt Nam thuộc các lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn, như: ngôn ngữ, lịch sử, văn học, văn hóa và các dân tộc thiểu số.
2. Tạp chí nhận đăng các bài nghiên cứu, báo cáo kết quả nghiên cứu thực địa và phê bình sách. Các bài nghiên cứu và báo cáo có độ dài giới hạn không quá 8.000 từ (đối với bài viết bằng tiếng Anh) và không quá 15.000 âm tiết (đối với bài viết bằng tiếng Việt, tiếng Đài, tiếng Nhật hoặc tiếng Trung). Các bài phê bình sách có độ dài không quá 2.000 từ.
3. Quy cách trình bày:
 - A) Tác giả có thể lựa chọn một trong năm ngôn ngữ: tiếng Việt, tiếng Đài, tiếng Nhật, tiếng Trung hoặc tiếng Anh để viết. Nếu tác giả sử dụng ngoại ngữ để viết thì bài phải được người bản xứ kiểm tra trước khi gửi đăng. Bài nếu không viết bằng tiếng Anh xin vui lòng kèm theo một bản tóm tắt tiếng Anh.
 - B) Bài viết bằng tiếng Đài thì phải sử dụng một trong hai kiểu chữ là chữ hỗn hợp Hán – Latinh hoặc chữ thuần Latinh. Nếu sử dụng chữ Latinh thì phải dùng chữ Latinh Peh-oe-ji (POJ).
 - C) Chủ thích là phần ghi chú, bổ sung làm rõ các thông tin và được đặt ở cuối mỗi trang có liên quan. Tài liệu tham khảo được đặt cuối bài viết.
 - D) Xin mời tham khảo các mẫu quy cách trình bày bài viết của Tạp chí.
 - E) Kết cấu của bài viết bao gồm: a) Tiêu đề, b) Tóm tắt, c) Nội dung chính, d) Tài liệu tham khảo và e) Phụ lục (nếu có). Phần tóm tắt trình bày ngắn gọn, giới hạn trong 150 từ, đồng thời liệt kê từ khóa, tối đa 5 từ.
4. Quy trình nộp bài và xét duyệt:
 - A) Bài xin vui lòng định dạng dưới dạng tập tin Word và PDF với kiểu phông chữ thích hợp. Sau đó gửi cho Ban biên tập của Tạp chí qua email. Nếu bài chứa các phông chữ dạng đặc biệt, vui lòng định dạng thêm tập tin JPG/ bản cứng.
 - B) Tất cả các bài viết gửi cho Tạp chí sẽ được gửi cho 2-3 nhà nghiên cứu có chuyên môn phù hợp để phản biện kín, khi kết quả thẩm định thông qua quá bán, bài viết đó mới được chấp nhận. Do đó, vui lòng không cung cấp các thông tin cá nhân trong bài. Trong một bản riêng khác, xin cung cấp các thông tin liên quan như: a) Tên bài viết, b) Họ tên tác giả, c) Chức vụ và đơn vị công tác, d) Phương thức liên lạc. Trong bất kỳ hoàn cảnh nào, bài đã nộp sẽ không hoàn trả lại cho người gửi, do đó tác giả nên giữ một bản sao cho mình.
 - C) Bài viết gửi đăng trên Tạp chí phải là bài viết chưa được công bố trước đó. Vui lòng nộp bài ít nhất 4 tháng trước khi được xuất bản.
5. Bản quyền và nhuận bút:
 - A) Sau khi bài được đăng, tác giả của bài viết sẽ được tặng 1 cuốn Tạp chí thay cho nhuận bút.
 - B) Trách nhiệm của tác giả là phải đạt được sự chấp thuận bằng văn bản cho việc trích dẫn các ấn phẩm hoặc các tài liệu khác mà mình không sở hữu bản quyền.
 - C) Theo biên nhận của bài, tác giả đồng ý ủy quyền bản quyền bài viết cho Ban Biên tập Tạp chí miễn phí xuất bản và tái bản cả dạng bản in và bản dạng tệp số trong một khoảng thời gian không giới hạn. Tác giả vẫn có quyền tái sử dụng những bài viết của mình để đăng trên các tạp chí khác hoặc đưa vào sách để xuất bản; trong trường hợp này, tác giả phải ghi chú đơn vị đầu tiên đăng bài viết.
6. Tạp chí được xuất bản 6 tháng 1 lần vào tháng Một và tháng Bảy. Sách và bài để xét duyệt phải được gửi đến Ban biên tập (vui lòng ghi chú “Tạp chí Việt Nam Học”):

Wi-vun Taiffalo Chiung (GS. TS. Tưởng Vi Văn)

Center for Vietnamese Studies, National Cheng Kung University

No.1, University Rd., Tainan 701, TAIWAN

E-mail: cvsncu@gmail.com

Tel: +886-6-2757575 ext 52627

Fax: +886-6-2755190

Website: <https://cvs.tw1.ncku.edu.tw/jovnh>

學術誌『ベトナム研究』論文投稿投稿募集

- 『越南（ベトナム）研究』は、査読付きのベトナム研究學術誌であり、ベトナムの人文・社会科学（言語学、歴史学、文学、カルチュラル・スタディーズ、少数エスニシティ）を対象とした分野に関する投稿を募集している。
- 原稿の種別および字数
本誌投稿の種別は「研究論文・ノート」と「書評」の2種類。合によっては「フィールドノート」も受け付ける。
「研究論文・研究ノート」は英語で8,000語以内、その他言語では15,000字（音節）以内を原則とする。「書評」は2,000字以内とする。
- 論文形式
 - 本誌投稿論文の使用言語は、ベトナム語／日本語／台湾語／中国語／英語のいずれかによる。使用言語が母語でない場合は投稿前にネイティブチェックを必要とし、その費用は自己負担とする。また、英語以外の言語の論文を投稿する場合は、英文の概要を一部添付すること。
 - 台湾語の場合は、漢字ローマ字混用（漢羅）もしくは全ローマ字による投稿を受け付ける（全漢字は受け付けない）。ローマ字は「教会ローマ字（白話字）」を使用し、フォントは「Taigi Unicode」を使用すること。漢字は本誌の既刊もしくは「台語信望愛」サイトに準拠する。
 - 注は脚注（各ページ下）とし、本文の補足説明とする。参考文献は文章末尾に一括して掲げること。
 - 書式は本誌の既刊を参考とすること。
 - 論文の原稿の構成は「論文表題」「摘要(英語および本文使用言語)」「本文」「参考文献」「その他」。
摘要は150字（音節）以内を原則とし、キーワードを5語以内で記載すること。
- 原稿提出及び受理・審査要領
 - EMAILで投稿すること。ファイルはWordおよびPDFの二種類を用意すること。特殊フォントを使用する場合は、そのフォントをプリントアウトした紙か、JPGファイルを用意すること。
 - 査読は匿名の外部審査委員2-3名により行い、過半数の同意があれば採用される。投稿にあたっては、a)題名 b)作者姓名 c)勤務先・職位 d)連絡先 を明記すること。原稿は返却しないので、各自予備を保存すること。
 - 二重投稿やすでに発表されたものは受理しない。提出され次第、順番に査読を行う。出版4ヶ月前までに投稿すること。
- 掲載誌・著作権
 - 出版後、著作者に本誌1部を贈呈するが、原稿料は支給しない。
 - 著作者は原稿について他人の著作権を侵害していないことを保証すること。万が一著作権違反が発見された場合には作者はその法的責任を負うこと。
 - 投稿後は、本誌が永久かつ付加的に紙およびデジタルなどあらゆる形式によって出版・複製する権利を有することに同意したものとみなす。ただし著作者は別の媒体で再刊したり書籍の一章として再利用する権利を留保できる。ただしその場合は本誌が原発表物であることを明記すること。

書評依頼の書籍等の寄贈は

台湾 701 台南市大學路1號 國立成功大學 越南研究中心 蔣為文 收

（封筒に『越南研究』と明記願います）

投稿はE-mail: cvsncku@gmail.com

Tel: +886-6-2757575 ext 52627 Fax: +886-6-2755190

Website: <https://cvs.tw1.ncku.edu.tw/jovnh>

OÀT-LÂM-HÀK GIÁN-KIÙ TENG KÓ KHÉ-SŪ

- Oát-lâm-hák Gián-kiù sī choan kong Oát-lâm gián-kiù, koh ū sím-cha chè-tō ē hák-sút kí-khan. Piān-nā kap Oát-lâm ē jîn-bún siā-hōe gián-kiù léng-hèk ū koan-hē, phi-lūn kóng jí-gián, lèk-sú, bûn-hák, bûn-hòa kap chió-sò chók-kûn chia ē gī-tê lóng hoan-gêng tâu-kó.
- Bûn-kó ē lūi-hêng: It-poaⁿ-tèk pun-chò gián-kiù lūn-bûn kap chheh-phêng nng-khoán, ū tang-sí-á mā ū tián-ia/kang-chok pò-kò. Gián-kiù lūn-bûn kap pò-kò ē jī-sò, goán-chek-ték Eng-bûn kó mài chhiau-kòe 8,000 sū, Tâi-bûn kó mài chhiau-kòe 15,000 jī (im-chat), chheh-phêng chè-hân tī 2,000 sū/ jī lâi-té.
- Lūn-bûn ē keh-sek :
 - Pún khan-bút chiap-siū ēng Tâi-bûn/Tiong-bûn/Oát-bûn/Jit-bûn áh-sī Eng-bûn siá ē bûn-kó. Su-siá ē jí-gián nā m̄-sī tâu-kó-chiá ē bó-gí, lô-hoân tâu-kó chìn-chêng ka-tī khai-chíⁿ chhiáⁿ bó-gí jîn-sū kàu-tùi bûn-kó. Nā-sī kó-kiāⁿ ēng Eng-bûn liáh-gōa ē jí-gián su-siá, lô-hoân siáng-sī thê-kiong chhít-hun Eng-bûn ē tiah-iàu.
 - Tâi-bûn kó chiap-siū Hàn Lô kap choân Lô su-siá ē hêng-sek. Lô-má-jī kan-taⁿ chiap-siū thoân-thóng Tâi-oân-jī/Pêh-ōe-jī. Hàn-jī ē pō-hūn kiàn-gī iōng pún khan-bút kap Tâi-gí Sin-bōng-ài chhui-chiàn ē iōng-jī. Lô-má-jī ē jī-hêng lô-hoân iōng Unicode.
 - “Chù-kái” ài tong-iaáh chù-kái, kan-na tùi lâi-bûn ē pò-chhiong kái-soeh tiòh hó, bûn-hiàn liat tī bûn-kó āu-piah ē chham-khó chheh-bák tō ē-sái.
 - Su-siá ē keh-sek lô-hoân chham-khó pún khan-bút thê-kiong ē chham-khó kiàn-pún.
 - Bûn-kó ē lōe-iōng sūn-sī sī a) phiⁿ-miá, b) siang-gí tiah-iàu, c) pún-bûn, d) chham-khó chheh-bák, e) hù-liók. Tiah-iàu goán-chek-ték mài chhiau-kòe 150 jī, lēng-gōa ài thê-kiong 5 ē i-lâi ē koan-kiàn-sū.
- Tâu-kó kap sím-kó ē thêng-sū :
 - Lô-hoân ēng email tâu-kó. Kó-kiāⁿ lô-hoân thê-kiong Word kap PDF nng khoán tóng-àn. Nā ū tèk-piát ē jī-hêng, lô-hoân lēng-gōa thê-kiong chóa-pún áh-sī JPG ē tóng-àn lâi khak-jīn lōe-iōng kám ū tēng-tāⁿ.
 - Khàm-miá sím-kó, pau-hâm 2-3 ē gōa-sím ē ūi-oân, kòe pòⁿ- sò thong-kòe chiah chiap-siū. Tâu-kó ē sí lô-hoân kā chok-chiá ē chu-liâu kap bûn-kó hun-khui, lī-piān khàm-miá sím-kó. Chok-chiá ē chu-liâu pau-hâm a) phiⁿ-miá, b) miá-sèⁿ, c) hók-bū tan-ūi kap chit-bū, d) lián-lók hong-sek. Tâu--lâi ē kó bô beh thê-hêng, lô-hoân ka-tī lâu-té, chhiáⁿ liōng-chêng.
 - Pún khan-bút bô chiap-siū chhít phiⁿ kó tâu kúi-ā-ê só-chāi, áh-sī bat tī kí-khan, choan-chheh hoat-piáu kòe ē gián-kiù lūn-bûn. Pún khan-bút ēng sūi kàu sūi sím ē hong-sek, lô-hoân thōng-bô tī àn-sng beh chhut-khan chìn-chêng 4 kò-goéh tâu-kó.
- Tù-chok koân kap kó-hùi :
 - Lūn-bûn chhut-pán liáu, pún khan-bút ē sàng hit-kî ē chhut-pán-phín 1 hūn hō chok-chiá, bô koh sng kó-hùi ah.
 - Chok-chiá ài pó-chêng bûn-kó sī ka-tī siá-ê, bô chhim-hoân lāng ē tù-chok koân. Nā ūi-hoán tù-chok koân, chok-chiá ài ka-tī taⁿ hoat-lút ē chek-jīm.
 - Chok-chiá tâu-kó liáu tòng-chò ū tòng-i kā tù-chok chài-sán koân, hui choan-siók siū-koân hō pún khan-bút ēng chóa-pún kap sò-ūi ták-khoán ē hêng-sek chhut-pán kap tēng chè-chō. Chok-chiá ka-tī pó-liù jít-āu kā chit phiⁿ khan tī chia ē lūn-bûn thêh khi pát-giah koh hoat-piáu iaáh-sī chhut choan chheh ē koán-lí, m̄-koh ài chù-bêng kû-té tī pún khan chhut-khan--kòe.
- Chit hūn khan-bút sī pòⁿ-nî-khan, àn-sng ták-nî ē 1--goéh kap 7-- goéh chhut-khan. Ū kó beh tâu áh-sī ū chheh beh phêng-lūn, lô-hoân kià : 701台南市大學路1號國立成功大學越南研究中心 蔣為文收 (lô-hoân chù-bêng tâu-kó “ Oát-lâm Gián-kiù ”)

E-mail: cvsncku@gmail.com

Tel: 06-2757575 ext 52627

Fax: 06-2755190

Website: <https://cvs.twl.ncku.edu.tw/jovnh>

《越南學研究》徵稿啓事

1. 《越南學研究》是致力於越南研究，具審查制的學術期刊。有關越南人文社會研究領域，譬如語言、歷史、文學、文化及少數族群等議題均歡迎投稿。
2. 文稿類型：通常分做「研究論文」與「書評」二類，有時也會有「田野/工作報告」。研究論文與報告的英文稿以8,000詞，中文稿以15,000字(音節)以內為原則，書評以2,000詞/字以內為限。
3. 論文格式：
 - A) 本刊物接受用越文/台文/中文/日文或是英文書寫的文稿。書寫語言若非投稿者的母語，請投稿前自費請母語人士校稿。若稿件以英文以外的語言書寫，請同時提供一份英文摘要。
 - B) 台文稿接受漢羅及全羅書寫方式。羅馬字僅接受傳統台灣字(白話字)。漢字的部分建議使用本刊及台語信望愛的推薦用字。羅馬字的字型請用Unicode。
 - C) 「註腳」採用當頁註，而且定位在對內文的補充解說，文獻則列於稿件後面的參考書目。
 - D) 書寫格式請參考本刊提供的參考樣本。
 - E) 文稿內容順序分別是a)篇名 b)雙語摘要 c)本文 d)參考冊目 e)附錄。摘要以150字以內為原則，另須提供關鍵詞至多5個。
4. 投稿及審稿程序：
 - A) 請透過email投稿。稿件請提供Word與PDF兩種檔案。若有特別字型者，請另提供紙本或JPG圖檔以確保內容的正確性。
 - B) 匿名審稿包含2-3位外審委員，過半數通過才接受。投稿請區分作者資訊與文稿以方便匿名審稿。作者資訊包含a)篇名 b)作者姓名 c)服務單位與職稱 d)連絡方式。來稿恕不退還，請自行留底。
 - C) 本刊不接受一稿多投，或已於期刊或專書發表的研究論文。本刊採用隨到隨審的方式，請至少於預定出刊前4個月投稿。
5. 著作權及稿費：
 - A) 論文出版後，本刊會送作者當期出版品1份，不另外算稿費。
 - B) 作者須保證文稿為原作且未侵犯別人的著作權。若違反著作權，作者須自行擔負法律責任。
 - C) 作者投稿後視同同意將著作財產權永久、非專屬地授權本刊以紙本及數位的任何型式出版與重製。作者可保留日後於別處再刊或集結成冊出版的權利；若有這種情形，作者須註明原刊處。
6. 這份刊物是半年刊，預定每年1月、7月出刊。來稿或是有書要評論，請寄：

701台南市大學路1號 國立成功大學 越南研究中心 蔣為文收
(請註明投稿「越南研究」)

E-mail: cvsncu@gmail.com Tel: 06-2757575 ext 52627 Fax: 06-2755190

Website: <https://cvs.twn.ncku.edu.tw/jovnh>